

De Kracht van de Marktplaats

Jaarverslag 2019

Voorwoord van de CEO	3	Samenstelling directie- en managementteam	39	Jaarrekening 2019	55
Profiel	6	Corporate Governance	40	Geconsolideerde balans	56
Financiële kengetallen	8	Samenstelling raad van commissarissen	42	Geconsolideerde winst- en-verliesrekening	58
Strategie & voortgang	9	Verslag raad van commissarissen	45	Geconsolideerd kasstroomoverzicht	59
Human Resources	14	Verslag auditcommissie	49	Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	61
Resultaten & outlook	18	Verslag selectie- en remuneratiecommissie	50	Toelichting op de geconsolideerde cijfers	62
Duurzaamheid	23	Samenstelling Ledenraad	52	Toelichting op de geconsolideerde balans	74
Risicomanagement	32	Verslag Ledenraad	53	Toelichting op de geconsolideerde winst- en-verliesrekening	93
				Enkelvoudige balans	100
				Enkelvoudige winst- en-verliesrekening	102
				Toelichting op de enkelvoudige cijfers	103
				Toelichting op de enkelvoudige balans	104
				Overzicht deelnemingen	118
				Overige gegevens	120
				Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	121
				Adressen	126
				Colofon	127

De Kracht van de Marktplaats

Vandaag bevinden we onszelf in ongekende tijden, met het coronavirus dat de wereldwijde economie ontwricht. In wat normaal gesproken de piekperiode is voor de sierteelt in aanloop naar Moederdag in verschillende landen, wordt de sector ongekend hard getroffen door de coronacrisis. Zonder maatregelen van de overheid zullen veel bedrijven in onze sector in korte tijd in financiële problemen raken. Door het wegvallen van vraag is er op de klokken van Royal FloraHolland niet alleen sprake van zeer lage prijzen, maar ook van een ongekende hoeveelheid prachtige bloemen en planten waarvoor geen vraag is en die helaas moet worden vernietigd. Dit is in de historie van de meer dan 100-jarige coöperatie in deze omvang nog nooit gebeurd.

Royal FloraHolland doet er alles aan om de sierteeltsector overeind te houden en om kwekers en kopers te ondersteunen in deze

zware tijd. We hebben zeer snel actie ondernomen om de veiligheid van onze medewerkers te garanderen, de markt waar nog mogelijk zo goed mogelijk te laten functioneren met het opzetten van aanbodregulering op de klok, de economische schade waar mogelijk (voor de hele sector) te beperken, afspraken met banken te maken over de wijze waarop de noodkredieten kunnen worden verstrekt en zorg te dragen dat onze bedrijfsvoering overeind blijft, in het belang van onze leden en hun kopers. Ook doet Royal FloraHolland een beroep op het door de overheid opgestelde noodpakket en is in gesprek met onze banken over de effecten van de coronacrisis op de eigen financiering, om de continuïteit van Royal FloraHolland zeker te stellen. Het scherp terugbrengen van kosten is daarbij een belangrijk speerpunt, door het terugbrengen van de inzet van uitzendkrachten en externe medewerkers, het temporiseren en stopzetten van projecten en het reduceren van de inzet van externe dienstleveranciers. Hiermee realiseren we dat

we de best mogelijk dienstverlening overeind houden en waar mogelijk onze leden en hun kopers bijstaan in deze zware tijd.

Steunmaatregelen en noodfonds

We realiseren ons dat dit soort maatregelen pijn doet. De realiteit is dat het coronavirus onder ons is en voorlopig onder ons zal blijven. Er is geen eenvoudige of snelle uitweg uit deze zeer moeilijke situatie. Voor dit moment zijn er geen andere mogelijkheden. Daarom hebben we ook intensief de noodklok geluid voor de situatie in de hele sierteeltsector met het doel om naast de steunmaatregelen van de overheid te komen tot het instellen van een noodfonds. Op deze wijze is de sierteeltsector in staat deze zeer zware periode zo goed als mogelijk door te komen, waardoor na het einde van de crisis nieuwe groei mogelijk is. We prepareren ons daarbij op de situatie na de coronacrisis, om zo snel mogelijk uit de startblokken te kunnen komen, met implementatie van de fundamenten van de strategie 'De Kracht van de Marktplaats'. Er is brede steun van leden, klanten en andere stakeholders voor deze gekozen koers en we verwachten dat de marktsituatie na de coronacrisis eerder versnelling dan vertraging van de implementatie van de strategie vereist.

“Royal FloraHolland doet er alles aan om de sierteeltsector overeind te houden en om kwekers en kopers te ondersteunen in deze zware tijd.”

“Eind 2020 worden alle transacties digitaal afgehandeld.”

Strategie

We blijven onze energie dan ook volledig richten op concrete invulling van de strategie, zoals 100% Digitaal met ons platform Floriday, nieuwe logistieke diensten zoals leveren uit voorraad, betere internationale mogelijkheden met nieuwe betaalopties en Landelijk Veilen. Bij de invulling van de strategie blijven we volop de samenwerking zoeken met onze leden, klanten en andere betrokkenen. We bouwen voort op de in 2019 gerealiseerde veranderingen, zoals de migratie van onze IT systemen naar de 'Cloud', het werken met onze nieuwe logistieke systeem 'Integrale Logistieke Besturing' en de aanpassingen in de organisatie. De ontwikkeling van Floriday en daaraan gekoppelde diensten zijn nu integraal onderdeel van het nieuwe Commerce. Daarnaast is er een nieuw bedrijfsonderdeel Kwekersdiensten, waarbinnen ook de ondersteuning van Ledenraad en leden is ondergebracht. De aanpassingen maken meer relevante contactmomenten met leden en klanten mogelijk.

De goede en intensieve samenwerking met de Ledenraad verdient aparte vermelding. Die samenwerking is vanaf de start op 1 januari 2019 heel vruchtbaar en plezierig geweest. De keuze voor een Ledenraad is een enorme verrijking voor onze coöperatie.

De betrokkenheid van onze leden bij en invloed op de koers van hun coöperatie is hierdoor sterk toegenomen.

Digitalisering is speerpunt

In onze strategie is digitalisering een van de speerpunten. Naast de doorontwikkeling van Floriday is de samenwerking binnen Blueroots van cruciale betekenis. De joint venture met de aandeelhouders van Blueroots stelt ons in staat de internationale concurrentiepositie van de sierteeltsector te versterken. Het stelt ons in staat om de doelstelling 100% digitaal te realiseren. Aan het eind van 2020 zullen alle transacties op de marktplaats digitaal afgehandeld worden. De samenwerking maakt het ook mogelijk om nieuwe businessmodellen en nieuwe diensten te ontwikkelen. Ook dat doen we in nauwe afstemming met onze kwekers en kopers.

Duurzaamheid

Naast digitalisering is in de consultatiesessies in 2019 met onze leden ook zeer intensief gesproken over duurzaamheid, in het bijzonder over verplichte registratie en certificering. Over dit laatste onderwerp is op basis van de gevoerde discussies door leden op de consultatiesessies een helder en ambitieuze ambitie geadviseerd door de Ledenraad. Vervolgens heeft de directie een

besluit genomen in lijn met het advies. Dit betekent dat we willen realiseren dat eind 2020 alle aanvoerders op de marktplaats het gebruik van gewasbescherming registreren en per einde 2021 gecertificeerd zijn. Daarbij helpen we onze leden waar nodig en zorgen we voor gepaste invulling van de geadviseerde randvoorwaarden. Op het gebied van duurzaamheid is ook de ondertekening van het Plastic Pact een relevante gebeurtenis in 2019. We zetten ons in om het meervoudig gebruik van plastic te vergroten en recycling te stimuleren.

Niveau logistieke dienstverlening verhogen

Het afgelopen jaar zijn we erin geslaagd om het niveau van onze logistieke dienstverlening verder te verhogen. Het vormt de basis voor onze ambitie om in 2021 voor alle locaties landelijk veilen te introduceren. Eelde is de eerste locatie van Royal FloraHolland waar nieuwe concepten van dealmaking en logistiek worden ingevoerd. Op onze locatie Eelde gaan in 2020 de modernste veil- en verkooptechnieken toegepast worden en wordt een nieuwe manier van logistieke afhandeling (fulfilment) geïmplementeerd. Ook dit gebeurt met inbreng van kwekers en kopers. Samenwerking is ook hiervoor de sleutel tot succes.

Intern programma Basics Right

Ik kan hier niet voorbijgaan aan de diefstal door een medewerker die in mei aan het licht kwam. Die diefstal heeft mij diep geraakt en ook binnen het bedrijf zijn sporen nagelaten. De impact was vooral van mentale aard. Het feit dat we een fraude-risico verzekering hadden afgesloten en de adequate follow-up na de ontdekking van de fraude hebben mede geholpen om financiële schade te voorkomen. De verzekering heeft de financiële schade gedekt. Het was desondanks een forse klap. Het vormde een enorme stimulans om het

reeds gestarte interne programma Basics Right versneld te realiseren. Dat programma is erop gericht om ervoor te zorgen dat alle processen in hun basis optimaal en robuust zijn vormgegeven.



Daarnaast richt dit programma zich op het verhogen van onze efficiency. Er zijn in 2019 grote stappen gezet en in 2020 gaan we daarmee door. Goed nieuws is ook de driejarige cao die begin 2019 is afgesloten.

Financieel sterk

Voordat de coronacrisis begon stonden we er financieel goed voor. We sloten 2019 af met een winst van € 5,6 miljoen. Een gezond financieel resultaat is van groot belang om ook na de coronacrisis de investeringen te kunnen blijven doen in onze toekomst. Ik heb vertrouwen in de toekomst van Royal FloraHolland en die van de Nederlandse sierteeltsector in zijn geheel en heb het volste vertrouwen dat we er weer bovenop komen met z'n allen. Het zal niet makkelijk zijn, maar het gaat ons lukken.

Het managementteam is in 2019 versterkt met André van der Linden als CIO, Claudia Hölzel als manager Kwekersdiensten en Coöperatiezaken en Olga Kolenburg als directiesecretaris. Ik dank Gerhard van der Bijl met name voor zijn bijdrage aan de ontwikkeling van ons digitale platform. Na zijn vertrek werd zijn rol ad interim ingevuld door Fedor Hoevenaars, waarvoor ook veel dank. Inmiddels hebben we in Ruud Knorr iemand gevonden die de CCO-rol permanent zal vervullen. Hij brengt een schat aan ervaring in

de sierteelt met zich mee en kent bovendien onze organisatie van binnen en van buiten. Onder leiding van Yme Pasma is onze logistieke dienstverlening sterk verbeterd. Die vormt nu een sterk fundament voor de ontwikkeling van nieuwe diensten. Ook hem dank ik voor zijn belangrijke bijdrage. Namens het managementteam bedank ik alle collega's. Zij zijn het die dag in dag uit klaar staan voor onze klanten en alle gebruikers van de marktplaats. Met elkaar zorgen zij dat we succesvol zijn. Ook wil ik in het bijzonder de leden van de Ledenraad bedanken voor hun grote inzet in het afgelopen jaar. Daarnaast dank ik onze leden, kopers en andere stakeholders voor de samenwerking en het vertrouwen dat zij in ons hebben gesteld.

Samen door de crisis heen

Laten we elkaar helpen en steunen waar het kan. We zijn als sector groot geworden dankzij nauwe samenwerking. Collega's onderling, kopers en onze partners. Samen slaan we ons ook door de crisis heen. Ik zal me daar persoonlijk voor blijven inzetten, met alles wat ik kan doen.

Steven van Schilfgaarde

CEO Royal FloraHolland



Transacties per dag
100.000+



Verhandelde
soorten bloemen
en planten
20.000+



Aanvoerders
5.406



Leden
3.894



Klanten
2.458

Wij zijn een coöperatie van kwekers

Wij zijn een coöperatie van kwekers en streven naar duurzaam succes voor onze leden. We verbinden kwekers en kopers en werken samen met alle partijen in de sierteeltsector, zodat de sector blijft groeien.



Grootste marktplaats van de wereld binnen de sierteelt

Samenwerking heeft ons ver gebracht. We zijn inmiddels de grootste marktplaats van de wereld binnen de sierteelt en één van Nederlands belangrijkste exportsectoren.

We bieden een uniek full service aanbod van dealmaking tot en met logistieke en financiële afhandeling. Hiermee creëren we een stevig fundament waarop onze kwekers en kopers hun bedrijf kunnen bouwen en samenwerken aan duurzaam succes op de wereldwijde sierteeltmarkt.

Digitaal platform met slimme logistieke oplossingen

Wij ontwikkelen onze marktplaats tot een digitaal platform. Hier maken we het breedste, diepste en ook duurzame aanbod van bloemen en planten wereldwijd beschikbaar. Deze kunnen direct of via veilen worden gekocht. Voor dezelfde dag, of voor later.

Alle transacties handelen we af met slimme logistieke oplossingen, vanaf de tuin tot aan de achterdeur van de koper. Zo kunnen we vaker, vlugger en verser leveren op de plek die onze klanten wensen, wereldwijd. Wij zorgen voor de facturatie, het innen van het geld en de uitbetaling naar de kweker.

Zo ontzorgen we de kweker en leveren we maatwerk voor de koper. Hierdoor kunnen zij meegroeien met de markt en de wereld blijven voorzien van verse bloemen en planten.

Samenwerken

Samen bereik je meer dan alleen. Daarom betrekken we onze leden intensief bij onze strategie en werken we nauw samen met kwekers, kopers en partners. Om onze dienstverlening te versterken en om nog veel meer unieke kansen te ontdekken voor groei en ontwikkeling.

**Duurzame ontwikkeling**

Duurzaamheid zien we als kans en als verantwoordelijkheid om met de keten de sector beter te maken. We zorgen er samen voor dat alle aanvoerders eind 2020 hun producten hebben geregistreerd en eind 2021 beschikken over een milieucertificaat. We doen er alles aan om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan blijven doen.

Duurzaam succes

Met z'n allen worden we zo steeds slimmer, beter, efficiënter, duurzamer en kunnen we nóg verder groeien. Zo bereiken we duurzaam succes, voor ons allemaal. Kwekers, kopers, partners, de hele sector. Hier is het ons vanaf de eerste dag om te doen geweest en zo zal het ook altijd blijven.



Grootste marktplaats van de wereld binnen de sierteelt

Omzet
(in € mln.)

2019	4.791
2018	4.648
	↑3,1%

Bedrijfsbaten
(in € mln.)

2019	368,5
2018	368,2
	↑0,1%

Balanstotaal
(in € mln.)

2019	781,9
2018	795,3
	↓1,7%

Resultaat na belasting
(in € mln.)

2019	5,6
2018	0,3
	>100%

Bedrijfslasten
(in € mln.)

2019	354,4
2018	360,2
	↓1,6%

Solvabiliteit
(in %)

2019	28,8
2018	27,2
	↑6,0%

**Percentage kostendek-
kende provisie** (netto in %)

2019	3,3
2018	3,4
	↓2,9%

Investerings (materiële vaste
activa en software) (in € mln.)

2019	67,1
2018	82,9
	↓19,1%

**Risicodragend
vermogen** (in %)

2019	60,3
2018	55,7
	↑8,3%

Royal FloraHolland wil in de toekomst een leidende rol blijven spelen in de sierteeltsector. Dat betekent dat we als ondernemende business-to-business-dienstverlener ervoor zorgen dat we structureel toegevoegde waarde leveren voor onze klanten.

De markt verandert

Kwekers en kopers zoeken continu de meest efficiënte manieren om te voldoen aan de vraag naar sierteeltproducten. Dat doen zij steeds vaker direct met elkaar. Wij spelen in op deze ontwikkeling, want ook op de directe handel hebben wij onze kwekers en kopers unieke voordelen te bieden.

Wij veranderen mee

Wij ontwikkelen onze marktplaats tot een digitaal platform. Hier maken onze kwekers het breedste, diepste en ook duurzame aanbod van bloemen en planten wereldwijd beschikbaar. Deze kunnen op verschillende manieren worden gekocht. Direct of indirect, voor dezelfde dag of voor later. In Nederland en Europa, maar net zo goed wereldwijd. Alle transacties handelen we af met slimme logistieke oplossingen, vanaf de tuin tot aan de achterdeur van de koper. Zo kunnen we vaker, vlugger en verser leveren op de plek die onze klanten wensen. Met onze betaalgarantie.

We bieden altijd een compleet aanbod van dealmaking tot en met logistieke en financiële afhandeling. Zo ontzorgen we de kweker en leveren we maatwerk voor de koper. Wij veranderen met de sector mee zodat we kunnen blijven doen wat we al meer dan 100 jaar doen. Kwekers en kopers met elkaar verbinden zodat we samen het meeste uit de markt kunnen halen. Zo kunnen zij meegroeien met de markt en de wereld blijven voorzien van verse bloemen en planten.

Hoe doen we dat?

Om deze ambitie te realiseren ontwikkelen we nieuwe diensten, met onze bestaande dienstverlening als vertrekpunt:

Stap 1

We werken verder aan ons digitale platform Floriday. We handelen alle transacties straks digitaal af, zowel voor veilen als direct. 100% digitaal is ons doel voor 2020. Floriday biedt daarmee de infrastructuur én de data die we nodig hebben om nieuwe diensten te ontwikkelen en te ontsluiten. Met deze nieuwe diensten zorgen we ervoor dat elke manier van handelen via Royal FloraHolland, voordelen biedt voor kwekers en kopers.

Stap 2

We werken toe naar landelijk veilen en maken onze krachtige klok toekomstbestendig. Met landelijk veilen is het aanbod van alle locaties via één platform overal in Nederland beschikbaar. Beeldveilen (digitaal veilen) is een voorwaarde. We bereiden landelijk veilen voor in 2020, en toetsen deze in Eelde. Uitrol op alle locaties is ons doel voor 2021.

Dan kunnen we ook onze logistiek voor alle transacties inrichten zoals de klant het wenst. We beginnen met het transport tussen onze vestigingen en breiden dat stap voor stap uit naar een landelijk netwerk. Daar gaan we in 2021 mee beginnen.

Ondertussen werken we aan internationale betaaloplossingen, zodat internationaal handelen makkelijker en zorgeloos via onze marktplaats verloopt. Dat testen we eerst in Kenia. Een belangrijk doel voor 2020.

Stap 3

We ontwikkelen nieuwe dealmaking concepten zoals aftuin veilen en internationaal veilen en onze slimme logistieke dienstverlening breiden we uit, ook internationaal. Dat is ons doel voor 2022.

Duurzame ontwikkeling

Tegelijkertijd blijven we vol inzetten op duurzame ontwikkeling. Duurzaamheid zien we als kans en als verantwoordelijkheid om met de keten de sector beter te maken. We zorgen er samen voor dat alle aanvoerders eind 2020 geregistreerd zijn en eind 2021 beschikken over een milieucertificaat.

We **investeren** volop om deze kansen te grijpen en waar te maken. In 2018 en 2019 heeft Royal FloraHolland fors geïnvesteerd in de verbetering van de dagelijkse dienstverlening, extra stapelwagens, de ontwikkeling en implementatie van een nieuw fust en de ontwikkeling van Floriday. Er is geïnvesteerd in de professionalisering van de bedrijfsprocessen en onderliggende

systemen. Zo is gewerkt aan de uniformering van de handelsregeling en aan de verbetering van de klachtenafhandeling. Vooral de dienstverlening bij de aflevering van producten die via de klok zijn gekocht is beter geworden.

Focus op onze dagelijkse dienstverlening

We volgen de tevredenheid over onze dienstverlening in ons jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek. Afgelopen jaar is de tevredenheid over de dienstverlening onder leden licht gedaald en onder kopers gelijk gebleven ten opzichte van eind vorig jaar. Het onderzoek wijst uit dat de ontevredenheid o.a. wordt bepaald door (te) hoge kosten. Klanten zijn overwegend tevreden over onze logistieke performance; we behalen hier op een aantal punten hogere scores versus eind 2018.

Dankbaar maken wij gebruik van de signalen die kwekers en kopers met het klanttevredenheidsonderzoek aan ons afgeven. In 2018 en 2019 hebben we op die manier onze operationele dienstverlening op verschillende punten sterk kunnen verbeteren. Met behulp van het programma Infrastructuur Continu Verbeteren is iedereen in 2019 dagelijks betrokken geweest bij het waarmaken van verbeteringen die tot aantoonbaar betere resultaten in de aflevertijden leiden.

Tegelijkertijd nam het aantal bedrijfsongevallen af. Met elkaar hebben we het voor elkaar gekregen dat ruim 96% van zowel de doorlooptijden als eindtijden binnen de gestelde normen is gerealiseerd. Tevens is de start van het veilproces op topdagen met een uur vervroegd naar 05:00 uur.

Om de **efficiency** verder te verbeteren, hebben we veel aandacht besteed aan innovatie. Zo is er een nieuwe meermalige bloemen-emmer (Fc588) voor de fustpool ontwikkeld. Samen met het bijbehorend nieuwe opzetrek (Fc598) zorgt dat voor aanzienlijk meer efficiency. De nieuwe meermalige bloemen-emmer heeft uitgekende afmetingen, waardoor er 11% meer emmers op een stapelwagen en 50% meer emmers op een CC-container passen.

Afgelopen jaar hebben we met project ILB (Integrale Logistieke Besturing) een nieuwe uniforme **IT-infrastructuur** neergezet in een deel van onze logistieke processen. De logistieke IT-systemen zijn vervangen door één uniform en toekomstbestendig WMS (warehouse management systeem). Dat draagt bij aan de professionalisering van de processen én aan vernieuwing. Dat is belangrijk, want kwekers en kopers hebben logistieke behoeften waar we met onze hui-



dige logistiek niet altijd in kunnen voorzien. Zo hebben kwekers onder andere moeite om kleine orders tegen lage kosten op tijd af te leveren. Klanten willen veel meer op afroep beleverd worden. Door onze logistieke processen anders in te richten, kunnen we aan deze behoeften voldoen. De nieuwe logistiek noemen we fulfilment. De ontwikkeling van het WMS gaat zich op fulfilment richten.

De IT binnen logistiek staat uiteraard niet op zichzelf. Om het IT-landschap meer toekomstvast te maken is het Applicatie-Transformatie-project uitgevoerd. Dit werd in 2019 succesvol afgerond. Dit project, met een doorlooptijd van twee jaar, was bedoeld om de IT van Royal FloraHolland efficiënter te maken en de stap te zetten naar Public-Cloud-oplossingen. Dit is IT-capaciteit die door technologiebedrijven zoals Amazon wordt geleverd. Aan het begin bestond ons IT-landschap nog uit 343 applicaties. Tijdens het project zijn 226 applicaties uitgezet. Van de overgebleven 117 applicaties blijven er 26 om diverse redenen in onze eigen data-centers; 91 werden ondergebracht in de Public Cloud van Amazon of andere leveranciers. In onze strategie en in onze dagelijkse operatie spelen **duurzaamheid en veiligheid** een belangrijke rol. Het afgelopen jaar nam het aantal ongevallen af dat tot verzuim heeft

geleid. Natuurlijk is elk ongeval er één te veel. Het programma veiligheid wordt voortgezet, zodat we het aantal ongevallen nog verder kunnen terugdringen.

Met onze duurzaamheidsaanpak dragen we bij aan verdere verduurzaming van de sierteeltsector, de reputatieverbetering van de sector, en aan de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Een goed voorbeeld is het wettelijk verplichte plantenpaspoort voor de verhandeling van planten, ingegaan per 14 december 2019. Royal FloraHolland heeft hierover de afgelopen twee jaar veelvuldig overleg gevoerd met de leden. We controleren de aanvoer nu strikt.

Al twee weken na de start bleek dat 99,5% van de aangevoerde planten een plantenpaspoort heeft en daarmee voldoet aan de nieuwe eisen. Zie het hoofdstuk Duurzaamheid voor meer informatie over onze duurzaamheidsaanpak.

Processen beter beheersen en kosten besparen voor de klant

In 2019 is Royal FloraHolland gestart met het **'Basics Right'-programma**. Het is gericht op de betere beheersing van onze processen en op kostenbesparingen. Het programma draagt eraan bij dat we hoogwaardige interne bedrijfs- en besluitvormingsproces-



sen hebben en onze tarieven scherp kunnen houden, en dat we kunnen blijven investeren in nieuwe waardeproposities met behoud van een gezonde financiële huishouding.

Ondersteunende processen, zoals die van Human Resources, Finance en Inkoop, zijn in dit verband verder geprofessionaliseerd.

De projecten 'besparen van kosten voor onze klanten' zijn primair gericht op **verlaging van de algemene en overheadkosten** en het reduceren van de kosten per eenheid in de verschillende bedrijfsonderdelen van Royal FloraHolland. Voorbeelden van deelprojecten

die al gerealiseerd of vergevorderd zijn: de uitbesteding van zogenoemde 'soft services' (schoonmaak e.d.) aan één partij en terugdringing van de kosten van extern personeel. RFH beschouwt een hoge interne efficiëntie als strategisch belangrijk in een sector waarin cost leadership en efficiency bij alle ketenspelers een belangrijk onderdeel zijn van hun bedrijfsvoering.

Ontwikkelen van nieuwe waardeproposities

Royal FloraHolland werkt aan **nieuwe relevante waardeproposities**. Ze spelen in op de directe handelstroom, vanuit een integrale en onderscheidende aanpak van *dealmaking*, financiële diensten en logistieke diensten. In 2018 werd 'Leveren uit Voorraad' geïntroduceerd. In 2019 is deze nieuwe logistieke dienst op alle drie exportlocaties beschikbaar geworden. Voor kwekers is het nu mogelijk om kleine orders te accepteren zonder dat de operatie op de tuin wordt verstoord, of dat ze met relatief hoge kosten worden geconfronteerd. Kopers kunnen klein-schalig inkopen en de producten geleverd krijgen op het gevraagde moment. We zien dan ook dat steeds meer kwekers en kopers van deze dienst gebruikmaken. In 2019 hebben we de mogelijkheden uitgebreid, zodat we klanten nog verder kunnen ontzorgen.

Fulfilment omvat de vraaggestuurde logistiek van de kweker tot de klant, voor zowel de klok- als de directe transacties. In 2019 hebben we ervaring opgedaan met orderpicken van klokvoorverkoop en kloktransacties. Zo worden we nog flexibeler in de aflevering. Met fulfilment kunnen we directe stromen en klokstromen ondersteunen.

In **Floriday** kunnen kwekers efficiënt hun aanbod en voorraad beheren, weeklijsten en promoties aanmaken en presenteren aan kopers, en hun aanbod toewijzen aan de verschillende koopkanalen. Op Floriday worden meerdere datadiensten aangeboden (zoals Hortiheat en Floriday Insights) die kwekers ontzorgen en inzicht verschaffen in hun verkoop. Een groot aantal softwareleveranciers van ERP-systemen van kwekers ontwikkelt momenteel de koppeling met Floriday.

Kopers maken gebruik van hun vertrouwde transactiekkanalen, gekoppeld aan Floriday. Via deze kanalen hebben de aangesloten kopers toegang tot het breedste en diepste assortiment bloemen en planten ter wereld. Voor kopers biedt Floriday vele voordelen. Er is altijd een actueel en betrouwbaar aanbod, kweker- en productinformatie is betrouwbaar en het betalings- en transactiesysteem is veilig en betrouwbaar. Door het fijnmazige productaanbod zijn



ook besparingen op logistieke kosten bij kleine bestellingen mogelijk.

Floriday wordt hét platform voor de wereldwijde sierteeltsector. De verdere ontwikkeling daarvan is daarom van groot belang. In Floriday bundelen we de diensten die inspelen op de klantbehoefte aan complete

Floriday wordt hét platform voor de wereldwijde sierteelt-sector

en totale waardeproposities. We bieden bijvoorbeeld diverse mogelijkheden van dealmaking, financiële en logistieke dienstverlening, en kwekersdiensten op basis van data. Het doel van deze waardeproposities is versterking van de klok, vergroting van onze relevantie in de directe handelsstromen, en verdere internationale groei. We faciliteren hiermee de mogelijkheden voor kwekers en kopers in (internationale) handelsstromen. Royal FloraHolland gaat hierdoor – in aanvulling op de klok – een veel grotere rol spelen in de directe handel. Doordat we integrale diensten ontwikkelen voor de directe handelsstromen, wordt het verschil tussen ‘direct’ en ‘klok’ en tussen ‘nationaal’ en ‘internationaal’ in de toekomst kleiner. In 2019 is Floriday fors gegroeid in aantal gebruikers, dankzij de toename van functionaliteiten. Er zijn nu meer dan 4.000 kwekers met een account. Daarvan zijn meer dan 2.000 actieve gebruikers (twee of meer keer per week). Een kleine 300 actieve gebruikers zijn internationale leden.

Samenwerken

De uitdagingen van Royal FloraHolland zijn de uitdagingen van de sector. We werken samen met onze leden, aanvoerders, kopers, transporteurs, overheid en kennisinstituten aan en voor de sierteeltsector. De ontwikke-

lingen van Royal FloraHolland en de sector bespreken we in de Ledenraad, de Jongerenraad, klantenpanels en in diverse samenwerkingsverbanden. We bespreken en maken afspraken over duurzaamheid en arbeidsmarkt en betrekken de sector actief bij de ontwikkeling van nieuwe diensten.

Met onze leden, kopers en overige ondernemingen in de sector hebben wij sierteelt Nederland internationaal gevestigd. Royal FloraHolland biedt dagelijks een ongeëvenaard aanbod aan sierteeltproducten.

Als coöperatie staan wij nu voor de opgave om de (nieuwe) uitdagingen van de sector samen met onze leden en kopers het hoofd te bieden. Zodoende kunnen we de positie van Nederland als draaischijf in de internationale sierteelt behouden.

Uitdagingen voor de nabije toekomst

Het spreekt voor zich dat veel van onze aandacht nu uitgaat naar het zo goed mogelijk omgaan met de coronacrisis. Juist door deze crisis wordt de noodzaak verhoogd om te versnellen met onze strategie-implementatie. Uiterlijk eind 2020 komen alle transacties op de marktplaats van Royal FloraHolland alleen nog digitaal tot stand, via het aanbod op Floriday en orders via een digitaal verkoopkanaal. Daarmee zetten we een volgende stap in de digitale transformatie van

de sierteelt. Digitalisering maakt zowel de aanbod- als de vraagkant efficiënter en sneller. Daarnaast helpt het de sector om volledig te gaan voldoen aan de aangescherpte financiële wetgeving in Europa. Royal FloraHolland ambieert bovendien om de volledige regie te krijgen over de logistieke afhandeling van transacties tussen kwekers en kopers, en over de logistiek tussen de vestigingen om zodoende de logistieke kosten voor de sector te kunnen optimaliseren.

We zullen de regie nemen over de organisatie van de logistiek en de manier waarop transacties tot stand komen, daarbij ondersteund door onze systemen.





Engagement- score licht toegenomen tot 76%

Human Resources ondersteunt de medewerkers van Royal FloraHolland om succesvol te zijn in hun werk. Engagement – kortweg: bevlogenheid en betrokkenheid bij ons bedrijf – staat hierbij centraal. We besteden veel aandacht aan strategie-alignment. Dat wil zeggen: medewerkers kennen en omarmen de strategie. Daarnaast gaat de aandacht uit naar de ontwikkeling van een bedrijfscultuur die de strategie ondersteunt, waarin mensen zich thuis voelen. Leiderschap en persoonlijke ontwikkeling zijn hierbij belangrijke aandachtspunten.

Engagement neemt wederom toe

Engagement is een belangrijke voorwaarde om onze strategie waar te maken. Betrokken medewerkers kunnen zich overtuigd aan onze visie en ambitie verbinden, en zich vinden in de gekozen koers. Een heldere en duidelijke strategie zorgt er bovendien voor dat iedereen weet waar Royal FloraHolland voor staat en naartoe gaat. Bevlogen medewerkers zijn gedreven. Ze verstaan hun vak. Ze zijn bereid om binnen hun vak te groeien, zich persoonlijk te ontwikkelen en hun kennis en expertise in te zetten voor de verdere verbetering van onze dienstverlening.

Elk kwartaal organiseren we medewerkers-bijeenkomsten. Deze zijn in 2019 goed bezocht. Sinds eind 2019 hebben ze een nieuwe opzet: medewerkers praten met medewerkers. Een regieteam van medewerkers organiseert en begeleidt de bijeenkomsten en koppelt de uitkomsten terug naar het managementteam. Zo geven we een nieuwe impuls aan medewerkers-betrokkenheid.

Deze aanpak van het engagement verandert de komende jaren niet, want het blijkt dat het werkt. We besteden vooral veel aandacht aan de rol van leidinggevend. Adviseurs uit het HR-team stellen samen met hen plannen op om de betrokkenheid en bevlogenheid binnen hun afdelingen te vergroten. Er zijn vaste momenten die aan engagement bijdragen, zoals de medewerkersbijeenkomsten en de zogenoemde Keek op de Week-bijeenkomsten. Leidinggevend delen hier successen (van de organisatie en hun eigen team) met hun medewerkers.

Ook in 2019 kunnen we een mooi concreet resultaat laten zien. Uit het jaarlijkse medewerkersonderzoek blijkt dat de engagement-score licht is toegenomen, tot 76% (2018: 74,2%). Leidinggevend geven we speciale aandacht. Het gaat dan niet alleen om het

hogere management, maar ook teammanagers. Zij spelen immers een belangrijke rol bij het engagement. Voor hen organiseerden we focusgroep-bijeenkomsten.

Aandacht voor de organisatiecultuur

Royal FloraHolland heeft een lange historie als het gaat om een 'warme', collectieve en betrokken familiecultuur. Daarin zijn zorg voor elkaar, loyaliteit en passie voor de sector krachtige elementen. Daar zijn we zuinig op, want deze cultuur heeft ons veel gebracht.

De cultuur wordt gedragen door onze 'Ways of Working'. Daarbij staan vier elementen centraal: Resultaatgerichtheid, Samenwerken, Vernieuwen en Betrouwbaarheid. Om onze ambities voor de toekomst te realiseren, willen we deze cultuur verder ontwikkelen. Eind 2018 hebben we daarom een aantal onderzoeken uitgevoerd als basis voor een organisatie-transformatietraject in 2019, onder leiding van een transformatieteam. Met behulp van *team journeys*, interne coaches en intervisie maken we hier concrete voortgang mee.

Leren en ontwikkelen

Royal FloraHolland heeft continu aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en groei. We stimuleren iedereen binnen de organisatie

Ziekte- verzuim afgenomen tot 4,61%

om bewust bezig te zijn met zijn of haar ontwikkeling en loopbaankansen. Leren binnen Royal FloraHolland betekent dat leren gebeurt in de context van de operationele en strategische behoeften van de organisatie. Daarnaast maken en houden we onze medewerkers duurzaam inzetbaar. Onze leidinggevendenden zijn hierbij essentieel; voor hun ontwikkeling is in 2019 een belangrijk deel van de opleidingen geïnvesteerd in het bovengenoemde organisatie-transformatietraject.

In 2019 hebben we de Royal FloraHolland Academy opnieuw ingericht waarbij er onder andere nieuwe digitale content is ontsloten die al onze medewerkers laagdrempelig kun-

nen benaderen. Ook zijn we in 2019 gestart met een tweejarig-maatwerktraject voor dertien Young Potentials, ten behoeve van de continuïteit in leidinggevende en strategische functies binnen onze veranderende organisatie. Ook streven we ernaar om samen een continu lerende organisatie te creëren. Zaken die de eerste keer niet goed lopen evalueren we, bijvoorbeeld met 'Learning Tables', een concept dat het afgelopen jaar goed bleek aan te slaan, zodat we veranderingen en vernieuwingen steeds sneller, efficiënter en beter kunnen implementeren.

Vitaliteit

Royal FloraHolland hecht belang aan gezonde en fitte medewerkers die met plezier hun werk doen. Onze vitaliteitsaanpak richt zich op medewerkers én leidinggevendenden. De medewerker is zelf primair verantwoordelijk voor zijn of haar vitaliteit, inzetbaarheid en ontwikkeling. De leidinggevende geeft daarbij ondersteuning. Door onze aanpak nam het ziekteverzuim in 2019 af tot 4,61% (2018: 5,5%).

Uitzendkrachten in vaste dienst

Met het oog op verbetering van de logistieke dienstverlening en een vast baanperspectief voor uitzendkrachten, zijn in 2019 ruim 40 uitzendkrachten in vaste dienst genomen.

Ondanks de gespannen arbeidsmarkt bleek hiervoor voldoende belangstelling.

Digitalisering van HR-processen

In 2019 is het programma HR Masterplan gestart. We gaan ons dienstverleningsmodel doorvoeren in onze processen en systemen. Betrouwbaarheid staat voorop, zodat we gestandaardiseerd en foutloos kunnen gaan werken. Kernbegrippen zijn 'Eenvoudig' (waarbij gebruikersgemak en administratief gemak hand in hand gaan), 'Persoonlijk' (om bij te dragen aan het engagement van onze leidinggevendenden en medewerkers) en 'Vernieuwend' (waarbij de ervaring van onze medewerkers een voorbeeld wordt voor het digitale platform van onze strategische richting). We werken nu allereerst aan een vernieuwd instroomproces. De invoering daarvan volgt begin 2020.





Totaal
aantal fte's

2.002

(2.095)

↓4%



Totaal aantal
medewerkers

2.543

(2.636)

↓4%



Man-vrouw-
verhouding



1.845

(72,52%)



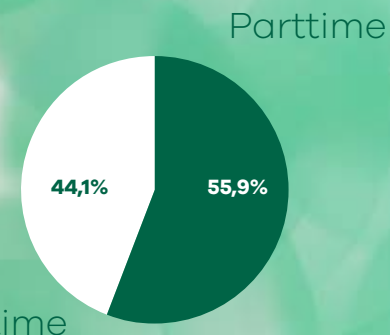
699

(27,48%)

Gemiddelde
leeftijd

49,6

(49,8)



Verschillende
nationaliteiten

42

44



Ziekteverzuim

4,61%

(5,50%)



In dienst
fte's

196

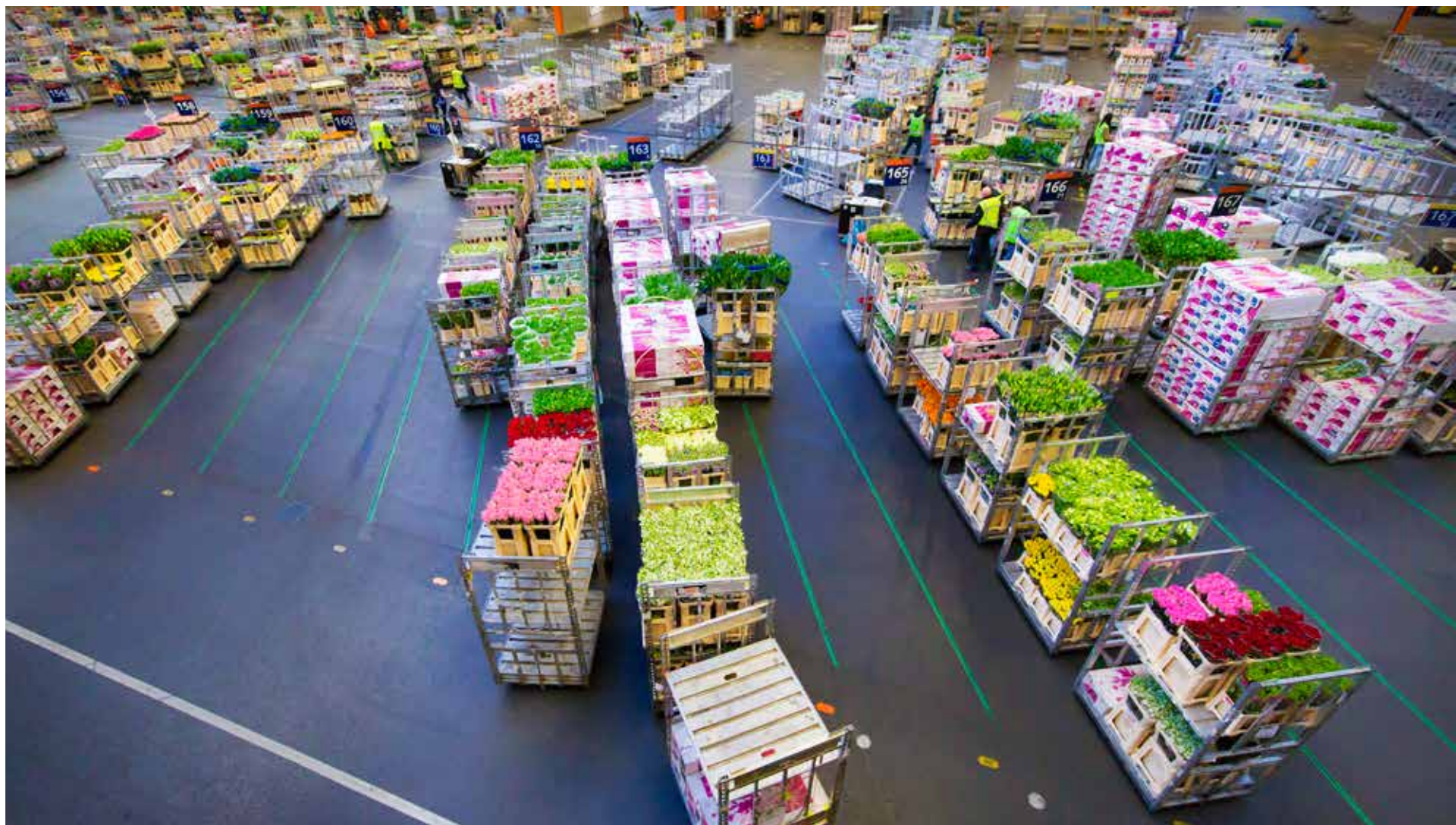
(214)



Uit dienst
fte's

289

(216)



In 2019 verhandelde Royal FloraHolland 12,3 miljard producten, een stijging van 1,5%. De omzet is met 3,1% gegroeid tot € 4,8 miljard (2018: € 4,6 miljard). De stijging komt van zowel snijbloemen (+3,0%), kamerplanten (+3,4%) als tuinplanten (+2,6%).

De opbrengsten bleven met € 368 miljoen gelijk aan 2018. Het operationeel resultaat voor rente en afschrijvingen (EBITDA) steeg met € 11 miljoen tot € 90 miljoen (2018: € 79 miljoen).

Hogere omzet door hogere volumes en gemiddeld hogere prijzen

De gerealiseerde omzetstijging naar € 4,8 miljard wordt verklaard door zowel hogere volumes als hogere prijzen voor bloemen en planten. De gemiddelde stuksprijs steeg naar € 0,39 (2018: € 0,38). In 2019 was net als in de vorige jaren een verdere verschuiving te zien van verkoop via de klok naar directe verkoop tussen kweker en klant. Deze verschuiving bedroeg 1,4%-punt en was daarmee gelijk aan vorig jaar. De klok nam in 2019 40,7% (2018: 42,3%) van de totale omzet voor zijn rekening en via de directe stromen werd 59,1% (2018: 57,7%) afgezet. Bij de klok zien we een totale omzetafname van 0,3%. Bij de directe verkoop zien we een omzet-

toename van 5,5%, waarvan 8,4% bij snijbloemen, 4,1% bij kamerplanten en 3,1% bij tuinplanten. Als gevolg van het toegenomen aandeel directe verkoop en de daarmee samenhangende lagere provisies, is het percentage kostendekkende provisie* afgenomen naar 3,3% (2018: 3,4%). De directe verkoop blijft naar verwachting groeien. Royal FloraHolland speelt hier met zijn digitale strategie op in.

Loonkosten en algemene kosten namen af. De loonkosten namen in 2019 met 5,6% af tot € 166 miljoen (2018: € 176 miljoen) door een gemiddeld lagere bezetting (- 93 FTE), onder andere door outsourcing van onderhouds- en ICT-activiteiten. De algemene kosten namen licht af (-0,8%; € 112 miljoen), met name door de verkoop van voormalige deelneming Q7 Aircargo Broker Fzco (geconsolideerd opgenomen in 2018). Totaal zijn de operationele kosten in 2019 met 3,7% gedaald naar € 278 miljoen (2018: € 289 miljoen).

Operationeel resultaat en resultaat na rente en afschrijving nemen toe

Het operationeel resultaat voor rente en afschrijvingen (EBITDA) stijgt met € 11 miljoen tot € 90 miljoen (2018: € 79 miljoen). Na rente en afschrijvingen bedraagt het resultaat € 8 miljoen; € 10 miljoen hoger dan

in 2018. De afschrijvingen waren € 5 miljoen hoger in vergelijking met vorig jaar door de afschrijving op hogere investeringen in software; de rente was € 4 miljoen lager in vergelijking met vorig jaar door eenmalige afkoop renteswaps in 2018 en lagere rentekosten door afloop renteswaps.

Resultaat gecorrigeerd voor bijzondere posten neemt toe

Het resultaat, gecorrigeerd voor bijzondere posten bedraagt € 1 miljoen (2018: € -2 miljoen). De som van de bijzondere posten in het resultaat bedraagt € 7 miljoen (2018: netto nihil), voornamelijk verkopen onroerend goed, waar in 2018 de verkoop van onroerend goed werd gecompenseerd door reorganisatiekosten en afkoop renteswap.

Operationele kasstroom laat positieve ontwikkeling zien

De kasstroom uit operationele activiteiten is toegenomen tot € 88 miljoen (2018: € 58 miljoen), met name als gevolg van een beter operationeel resultaat en de verbetering van het werkkapitaal. In 2019 bedroeg de uitgaande kasstroom uit investeringsactiviteiten € -61 miljoen (2018: € -56 miljoen), voornamelijk door investeringen in (in)materiële vaste activa, liquide middelen, software en door desinvestering van Bleijswijk. De kas-

* Berekend als: (provisie-, contributie-, partij- en karheffingsopbrengsten)/productomzet.

stroom uit financieringsactiviteiten is uitgekomen op € -25 miljoen (2018: € -22 miljoen) als gevolg van lagere uitkeringen op certificaten, gecompenseerd door lagere trekking op de kredietfaciliteit.

Ratio's op niveau

Ledenfinanciering is en blijft hét fundament van de coöperatie. Mede daarom zijn heldere uitgangspunten voor de financiële ratio's vastgesteld. Het streven is dat de het solvabiliteitsniveau groeit naar een niveau van minimaal 30%. De solvabiliteit* is in 2019 toegenomen naar 28,8% (2018: 27,2%). Het risicodragend vermogen** komt met 60,3% hoger uit dan de bandbreedte van 45% tot 55% (2018: 55,7%). De liquiditeitsratio*** is met 0,3 ruim binnen de norm van 3.

Status deelnemingen

In 2019 zijn zowel belangen verworven als deelnemingen/belangen afgestoten. FH Diensten Holding B.V. heeft het volledige belang verkregen in Caac BV en een belang van 50% in Blueroots B.V. In 2019 zijn in FH Vastgoed Holding B.V. de belangen in FH Vastgoed B.V., Cash & Carry Bleiswijk B.V. en V.O.F. DZF Naaldwijk afgestoten. In de

FH Diensten Holding B.V. zijn de belangen in Greenparc Ontwikkeling V.O.F. en Hubways N.V. afgestoten.

Belastingen

Royal FloraHolland maakt gebruik van key-controls voor de juistheid en volledigheid van omzet-, loon- en vennootschapsbelasting. Royal FloraHolland heeft een convenant (horizontaal toezicht) getekend met de Belastingdienst. Doel van het convenant is een effectieve en efficiënte werkwijze te realiseren tussen beide partijen op basis van transparantie.

Balanstotaal en investeringen

Het balanstotaal neemt met € 13 miljoen af tot € 782 miljoen. Deze afname wordt met name veroorzaakt door desinvesteringen in materiële vaste activa. Het verschil tussen het netto investeringsniveau (€ 54 miljoen) en afschrijvingen (€ 76 miljoen) resulteert namelijk in een balansafname van € 22 miljoen.

Outlook

Veel hangt af van hoe lang deze coronacrisis duurt en of de sierteelt structurele effecten ondervonden heeft na afloop ervan. Intussen proberen we onze strategie te versnellen.

Royal FloraHolland is en blijft de grootste internationale bloemen- en plantenmarktplaats ter wereld. Om de kracht van de marktplaats en dagelijkse dienstverlening op orde te houden zullen in het komende jaar de nodige investeringen worden gedaan. In 2020 wordt geïnvesteerd in vastgoed, verdere digitalisering van Floriday en in de logistieke processen. Onze ambitie is om de directe handelsstromen aan het eind van het jaar volledig via ons digitale platform te laten lopen. Dit is een randvoorwaarde voor verdere groei. Tevens wordt fors ingezet op landelijk veilen en de regie op aanvoerlogistiek. De wereldwijde uitbraak van het coronavirus, en de daarmee gepaarde maatregelen in het openbare leven heeft een grote impact op de sierteeltsector. Landen sluiten de grenzen en

* Berekend als: (groepsvermogen / balanstotaal).

** Berekend als: (eigen vermogen + certificaten B/C/D) / (balanstotaal excl. liquide middelen).

*** Berekend als: verhouding bankfinanciering/kasstroom EBITDA.

winkels en consumentenbestedingen voor bloemen en planten zijn voor een groot deel weggevallen. Door lagere (klok)prijzen in combinatie met hoge doordraai van producten lopen de opbrengsten snel terug. Royal FloraHolland tracht de kosten op korte termijn af te schalen en investeringen uit te stellen om de weggevallen opbrengsten deels te compenseren. Hierbij is het uitgangspunt dat de reguliere bedrijfsvoering en de uitrol van de strategie niet in het geding komen. Op het moment van uitbrengen van dit jaarverslag is het onzeker wat de daadwerkelijke impact van de coronacrisis gaat zijn. Zie verder pagina 99 van de jaarrekening 'Gebeurtenissen na balansdatum'.

Tot slot worden de ontwikkelingen rondom de Brexit nauwlettend gevolgd. De impact voor Royal FloraHolland is op het moment van uitbrengen van dit jaarverslag nog niet duidelijk.

Toelichting exploitatieresultaat en overige baten en lasten

(in € mln.)

	2019	2018
Productomzet	4.791	4.648
Bedrijfsopbrengsten	368	368
Loonkosten	166	176
Algemene kosten	112	113
EBITDA	90	79
Afschrijvingen	76	71
Bedrijfsresultaat	14	8
Rente	-6	-10
Resultaat voor belastingen	8	-2
Bijzondere posten in het resultaat:		
Reorganisatie	-1	-5
Afwikkeling renteswaps	0	-3
Verkoop onroerend goed	8	8
	7	0
Resultaat gecorrigeerd voor bijzondere posten	1	-2



Duurzaamheid zien we als kans en als verantwoordelijkheid om de sector beter te maken. Samen met kwekers, kopers en ketenpartners werken we actief aan de verduurzaming van de sector.

Met onze duurzaamheidsstrategie bieden we onze leden kansen om zich te onderscheiden en hun concurrentiepositie te versterken.

Daarnaast dragen we – samen met de kwekers en onze ketenpartners – bij aan de toekomstbestendigheid van onze marktplaats, onze sector en onze leefwereld.

Zeven relevante Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties vormen de achtergrond van ons streven: ze zijn gericht op schoon water, betaalbare



en duurzame energie, eerlijk werk en economische groei, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie, klimaatactie en partnerschap om de doelen te bereiken.

Kansen en verantwoordelijkheid

Royal FloraHolland schept met het duurzaamheidsbeleid de randvoorwaarden waarbinnen ondernemers in de nieuwe wereld succesvol zaken kunnen doen.

Kernpunt is dat duurzaamheid *kansen biedt en verantwoordelijkheid schept*.

- *Kansen* zijn er voor ondernemers die in toenemende mate zien dat de markt verwacht – of zelfs eist – dat het goed zit op het gebied van duurzaamheid. Ze verwachten dat van kwekers, maar ook van de marktplaats zelf. Denk aan het gebruik van grondstoffen, bestrijdingsmiddelen, energie en de omgang met afval. Op die vragen willen klanten een helder antwoord, in toenemende mate ook digitaal. Dit komt omdat de bewuste consument in de winkel die vragen ook stelt. De ondernemer die het antwoord goed

kan geven, staat sterker ten opzichte van de concurrentie. Wie geen antwoord heeft, raakt achterop.

- Tegelijkertijd betekent duurzaamheid *verantwoordelijkheid*. Samen met de kwekers voelt Royal FloraHolland zich verantwoordelijk voor een sector en een marktplaats die toekomstbestendig zijn. Daarbij komt dat de politiek allengs strenger beleid voert en NGO's kritisch kijken naar ondernemers, in welke sector dan ook. Kortom: duurzaamheid is – meer dan ooit – een urgente maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat is zo voor Royal FloraHolland én voor de aangesloten ondernemers. De komende jaren leveren we daarom samen extra inspanningen op dit gebied – in het belang van de sector, het milieu en uiteindelijk van de wereld.

Voor Royal FloraHolland zijn de volgende SDG's relevant:



Toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.



Het verzekeren van toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.



Bevorderen van inclusieve en duurzame economische groei, werkgelegenheid en waardig werk voor iedereen.



Steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam maken.



Verantwoord gebruik van hulpbronnen, zorgen voor duurzame consumptie- en productiepatronen.



Het nemen van dringende maatregelen om klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden.



Versterking van implementatiemiddelen en het revitaliseren van wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling.

Duurzaamheid als uitdaging

Duurzaamheid is een containerbegrip. Er valt van alles onder, en het is niet altijd eenvoudig om op het juiste moment de juiste keuzes te maken. Maar altijd zoeken we naar kansrijke opties en naar nieuwe manieren van samenwerking om de bedrijfsvoering van

onze leden en die van onszelf verder te verbeteren. Bij die uitdaging kunnen we het niet alleen af. Onze kwekers, kopers en andere partners zijn daarbij onmisbaar.



Onze strategie krijgt vorm in vier duurzaamheidsambities

Duurzaamheidsambities

1

Royal FloraHolland is dé betrouwbare marktplaats voor gecertificeerde duurzame bloemen en planten.

2

Royal FloraHolland omarmt het principe 'zero waste' en streeft naar circulair grondstoffengebruik.

3

Royal FloraHolland streeft naar CO₂-neutraal energieverbruik op de marktplaats per 2025.

4

Royal FloraHolland stimuleert 'Groen is meer dan mooi', als bijdrage aan leefbare, groene steden en groene gemeenschappen.

Duurzaamheidsambitie 1: Royal FloraHolland is dé betrouwbare marktplaats voor gecertificeerde duurzame bloemen en planten.

In 2019 is het besluit genomen om milieuregistratie en -certificering gefaseerd verplicht te stellen voor alle aanvoerders die bloemen en planten aanvoeren op de marktplaats. De directie van Royal FloraHolland heeft dit besluit genomen op basis van een advies van de Ledenraad. Via een uitgebreid onboardingprogramma worden onze leden geholpen bij de keuze voor een registratietool en certificering. De verplichting wordt de komende jaren stapsgewijs ingevoerd.

- **Stap 1:** Iedere aanvoerder die via onze marktplaats zijn producten verhandelt, voert per 31 december 2020 aantoonbaar een digitale milieuregistratie via één van de marktconforme registratietools en heeft zich aangemeld bij één van de certificerende organisaties.
- **Stap 2:** Iedere aanvoerder die via onze marktplaats zijn producten verhandelt is uiterlijk 31 december 2021 in het bezit van een marktconform milieucertificaat.

- **Stap 3:** Uiteindelijk streven we ernaar dat alle aanvoerders voldoen aan de FSI-duurzaamheidsnormen voor de sierteeltsector, dus niet alleen op milieugebied, maar ook met betrekking tot Good Agricultural Practices (GAP), en op sociaal gebied. De directie adviseert de aanvoerders hiermee wel een start te maken, maar koppelt hieraan nog geen tijdslijn. Deze stap is voor veel aanvoerders namelijk nog te groot. Samen met FSI gaan we kijken naar een goede invulling van de duurzaamheidsnormen voor de sector na 2020.



Toelichting

FSI

Via Royal FloraHolland verhandelde FSI-gecertificeerde producten als percentage van het aantal verhandelde stuks en als percentage van de omzet. Deze percentages zijn wekelijks gemeten. De gemiddelde percentages voor 2018 en 2019 staan in het onderstaande dashboard.

Totaal



Omzet

55%
2018 **47%**

Stuks

53%
2018 **44%**

Bloemen



Omzet

41%
2018 **33%**

Stuks

51%
2018 **42%**

Planten



Omzet

74%
2018 **64%**

Stuks

71%
2018 **60%**



**Duurzaamheidsambitie 2:
Royal FloraHolland omarmt het
principe 'zero waste' en streeft naar
circulair grondstoffengebruik.**

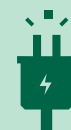
In 2019 hebben wij het Plastic Pact onder-
tekend. Daarmee leveren we een actieve
bijdrage aan de uitdagingen die plastic met
zich meebrengt. Samen met diverse partners
werken we aan een verantwoorde, vereen-
voudigde plasticketen. We kijken kritisch
naar het ontwerp, het gebruik, reststromen
en naar nieuwe toepassingen van eenmalige
verpakkingen.

Samengevat werken we aan de verduur-
zaming van transportverpakkingen
(bloemenfusten, plantentrays), product-
verpakkingen (onder andere meer her-
gebruik en recycling), andere afvalstromen
(karton, bloemen- en plantenafval) en water
(terugdringen drinkwater, hergebruik
water, waterzuivering).



Toelichting

Elektriciteits-, gas- en waterverbruik



Elektriciteitsverbruik
(MWh)*

115.638

↓ 2,9%

2018 **119.113**



Gasverbruik (m³)*

10.760.916

↓ 2,3%

2018 **11.016.250**



Waterverbruik (m³)

385.290

↑ 1,1%

2018 **381.169**

* Inclusief doorlevering aan derden/huurlers.

Duurzaamheidsambitie 3: Royal FloraHolland streeft naar CO₂-neutraal energieverbruik op de marktplaats per 2025.

In 2019 zijn er diverse stappen gezet om verder te bouwen aan onze ambitie om in 2025 alleen nog maar stroom en warmte te verbruiken zonder dat bij de productie daarvan CO₂ vrijkomt:

- Op de daken van onze gebouwen plaatsen we grootschalige installaties voor zonne-energie. Daarmee voorzien we voor een deel in ons eigen energieverbruik.
- Vanaf 1 januari 2020 kopen we alleen nog groene stroom in.
- Royal FloraHolland neemt deel aan een geothermieproject in het Westland. Vanaf

2021 betrekken we uit die bron aardwarmte als duurzame vorm van energie.

- Samen met externe experts onderzoeken we hoe we het verbruik van energie en warmte in onze eigen gebouwen en in de bedrijfsvoering kunnen verminderen.

Duurzaamheidsambitie 4: Royal FloraHolland stimuleert 'Groen is meer dan mooi', als bijdrage aan leefbare, groene steden en groene gemeenschappen.

In 2019 is via de Groene Agenda verder gebouwd aan kennis en kennisdeling over de waarde van groen in onze steden en gebouwen. Dit thema is uiterst actueel, gezien trends als verstedelijking, vergrijzing en klimaatverandering. Groen in de stad heeft een dempende werking op het steeds heftiger fluctuerende weer. Het kan helpen om hittestress te verminderen en maakt het mogelijk om water te bufferen bij extreme regenval. Voor gebruikers van gebouwen is groen ook goed. Kinderen leren beter in groene schoolklassen, ouderen voelen zich prettiger in een groene omgeving, in groene kantoren is de productiviteit hoger en het ziekteverzuim lager, en patiënten hebben minder medicijnen nodig in een groene omgeving.

Royal FloraHolland droeg ook in 2019 deze ervaringswijsheid actief uit:

- Via onze Groene Agenda bouwen we met onze partners – zoals de Wageningen University & Research – aan wetenschappelijke kennis via onderzoek, projecten en programma's.
- We ontsluiten en delen deze kennis om inzichten en inspiratie te bieden voor de sector: met factsheets, een digitaal kennisportaal en door onze aanwezigheid tijdens bijeenkomsten en symposia.
- We beïnvloeden beslissers (zoals vastgoedpartijen) via ons netwerk en de politiek.

Toelichting

CO₂-uitstoot*



CO₂-uitstoot verbruikte energie (ton)

84.633

* Betreft CO₂-uitstoot gerelateerd aan energieverbruik van Royal FloraHolland inclusief doorlevering aan derden/huurders. Voor de berekening van de uitstoot is gebruikgemaakt van de CO₂-calculator van Klimaatplein.



Vooruitblik naar 2020

In 2020 gaat Royal FloraHolland krachtig door met het werken aan deze vier ambities, mede tegen de achtergrond van onze wens om te groeien, ook in het buitenland.

- **Duurzaamheidsambitie 1**

In 2020 zal veel aandacht uitgaan naar de digitale milieuregistratie en milieucertificering en de communicatie daarover.

- **Duurzaamheidsambitie 2**

Royal FloraHolland werkt ook in 2020 aan verbetering van product- en transportverpakkingen, aan bevordering van recycling en hergebruik, zowel van verpakkingsmateriaal, drinkwater en plantaardig restmateriaal.

- **Duurzaamheidsambitie 3**

We gaan in hoog tempo door met het plaatsen van zonnepanelen en zonnecollectoren op de daken van onze veilinggebouwen. Royal FloraHolland koopt alleen nog duurzame stroom in, werkt op alle fronten aan energiebesparing en onderzoekt het gebruik van geothermie.

- **Duurzaamheidsambitie 4**

We stimuleren 'Groen is meer dan mooi' en treffen al voorbereidingen om aan dit thema aandacht te besteden op de Floriade 2022 in Almere.

Samen kom je verder

De uitdagingen die duurzame ontwikkeling met zich meebrengt, kunnen we niet alleen af. Daarom realiseren we onze ambities samen met onze kwekers, kopers en andere partners. Duurzaamheid in de productieketen en duurzaamheid op de marktplaats zijn immers nauw met elkaar verbonden. We werken op tal van terreinen via partnerships aan versterking van duurzaamheid in de sector.

Versnellers

Met dit initiatief zet Royal FloraHolland zich samen met Dutch Flower Group, Water-

drinker, Royal Lemkes en FleuraMetz in voor een duurzame, toekomstbestendige sierteeltsector, waarin bloemen en planten op transparante wijze en met respect voor mens en milieu worden geteeld en verhandeld. De vijf partijen, allen leden van Floriculture Sustainability Initiative (FSI), geven hiermee een extra impuls aan de doelen van FSI.

Plastic Pact

Het Plastic Pact NL is een initiatief van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om samen met plasticproducerende en plastictoepassende bedrijven en maatschappelijke organisaties de milieudruk van plastics te verminderen en circulariteit te bevorderen. Royal FloraHolland sloot zich in 2019 samen met 65 andere bedrijven aan bij het Plastic Pact.

IMVO

In 2019 ondertekende Royal FloraHolland samen met betrokken ministeries, andere partijen uit de sector en FNV en Hivos het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)-convenant voor de sierteeltsector. Het doel is om te komen tot meer verantwoorde internationale productie en handel van siergewassen, zowel op het gebied van milieu als qua arbeidsomstandigheden.

Geothermie Trias Westland

Royal FloraHolland is samen met HVC en Capturam initiatiefnemer van Trias Westland. Het doel is om brede verduurzaming door aardwarmte beschikbaar te maken, voor alle glastuinbouwbedrijven in het Westland. Trias Westland is een innovatief aardwarmte-project. De eerste bron is in 2019 in gebruik genomen. Volgens de planning wordt de tweede warmtebron in de tweede helft van 2020 operationeel. FloraHolland gaat ook zelf aardwarmte uit het Triasproject afnemen.

Stichting De Groene Stad

Royal FloraHolland is vertegenwoordigd in het bestuur van stichting De Groene Stad. De Groene Stad genereert, verzamelt, bundelt en verspreidt kennis over de meerwaarde van groen in de stedelijke omgeving. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met diverse wetenschappers van gerenommeerde universiteiten. Door nieuwe connecties te leggen tussen de 'grijze' en de 'groene' sector, ontstaat kennisoverdracht, wederzijds begrip en ontstaan samenwerkingen. Op deze wijze wordt de meerwaarde van groen in de grijze omgeving benut.

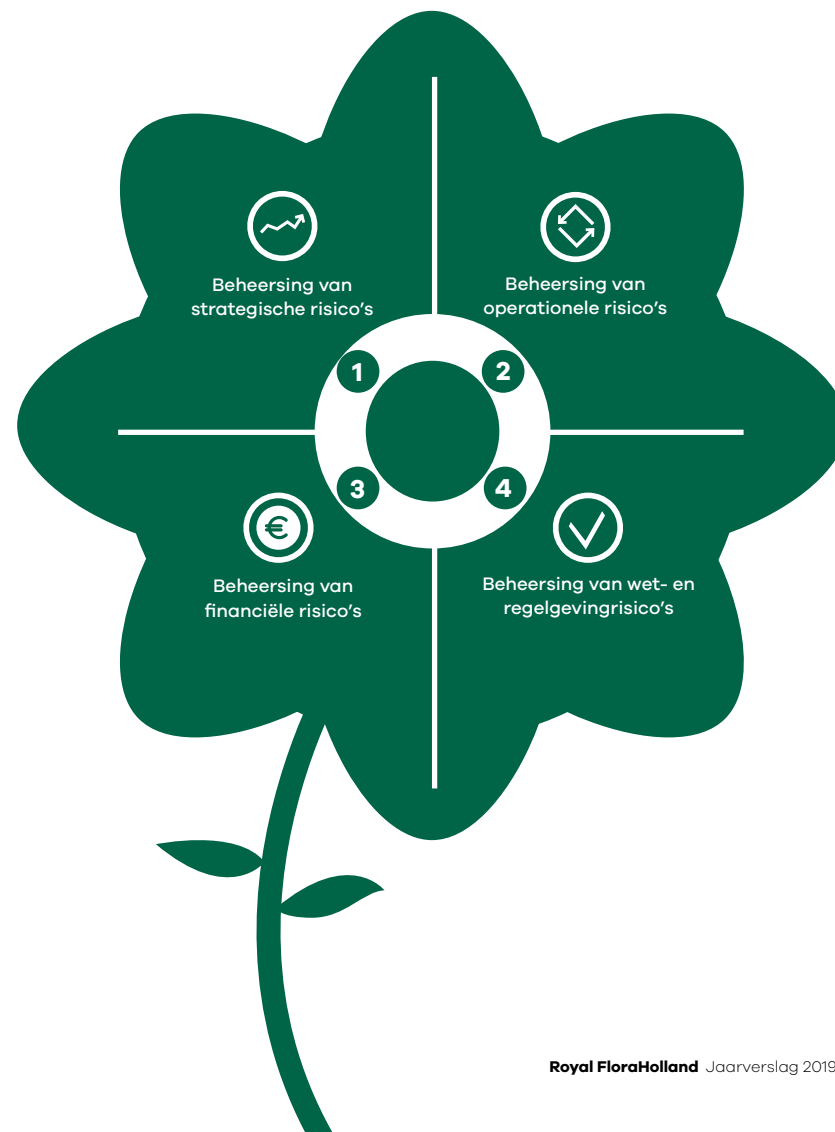




Royal FloraHolland heeft duidelijke ambities. Die willen wij realiseren door middel van de strategie ‘De kracht van de marktplaats’. Hieraan zijn zowel kansen als risico’s verbonden. Bij het behalen van onze doelstellingen willen we kansen optimaal benutten en risico’s zoveel mogelijk voorkomen of mitigeren. Door haar positie in de sierteeltbranche is Royal FloraHolland blootgesteld aan verschillende risico’s. Om de belangen van de leden zorgvuldig te behartigen, betracht Royal FloraHolland terughoudendheid bij het nemen van risico’s. Tijdig onderkennen van risico’s en daar goed op inspelen is van cruciaal belang.

Aanpak risicomanagement

Royal FloraHolland streeft naar een cultuur waarin verantwoordelijkheid voor risico-beheersing centraal staat. Daarom is het van belang dat risicobewustzijn in alle lagen van de organisatie aanwezig is. De deskundigheid, houding en het controlebewustzijn van de medewerkers spelen daarbij een belangrijke rol. Door middel van gerichte trainingen en een open dialoog (‘Learning Table’) over risico’s en controle werken we permanent aan de verhoging van het risicobewustzijn.



1 Strategische risico's

2 Operationele risico's

3 Financiële risico's

4 Wet- en regelgevingrisico's

Royal FloraHolland heeft verder een heldere risicobereidheid per categorie ('risk appetite') geformuleerd. Deze risicobereidheid geeft uitdrukking aan de aard en omvang van de risico's die we als organisatie bereid zijn te nemen. De risicobereidheid past bij wat de organisatie kan dragen en wil dulden. In de tabel op pagina 35 is het risico-acceptatieniveau per risicocategorie aangegeven.

In 2019 zijn risk-assessmentsessies met de top van de onderneming voortgezet. Bij belangrijke risico's wordt beoordeeld in hoeverre ze binnen de risk appetite vallen, en welke risico's een eventuele succesvolle realisatie van de doelstellingen in de weg kunnen staan. Op basis daarvan bepalen we of aanvullende risico-mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze sessies vinden tweemaal per jaar plaats met het management. Periodiek is er een evaluatie van de voortgang.

Toelichting: risico's met maatregelen en impact

De voornaamste risico's en onzekerheden zijn onderverdeeld in de volgende categorieën: strategische risico's, operationele risico's, financiële risico's, en wet- en regelgevingrisico's (compliance).

1 Strategische risico's

Royal FloraHolland wil toegevoegde waarde creëren om een open internationale (digitale) marktplaats te ontwikkelen. De herijking van onze strategie in deze richting vraagt veel van de organisatie en de betrokken medewerkers. Belangrijke risico's en onzekerheden die een belemmering kunnen vormen voor de strategie, hebben onder meer betrekking op de concurrentie(positie), vraag en aanbod, toegevoegde waarde, de organisatietransformatie (cultuur), personeel, ICT en duurzaamheid.

Er zijn inmiddels concrete stappen uitgewerkt om ervoor te zorgen dat de strategie wordt waargemaakt. In navolging van verdiepende onderzoeken rondom de cultuur is een concreet programma gestart voor de organisatietransformatie. Daarnaast is er een separate afdeling 'Kwekersdiensten' die zich voornamelijk richt op de dienstverlening aan kwekers.

Voor de beheersing en besturing van de strategische projecten is een strakke organisatie- en overlegstructuur ingericht. Via heldere rapportages blijven projecten tijdens de transformatie beheersbaar en controleerbaar.

2 Operationele risico's

Aan het veilproces, ongelukken en onverhoopte calamiteiten kleven belangrijke operationele risico's. Deze kunnen zich voordoen door problemen in het klokproces, moeilijkheden in het logistieke proces, en problemen in of met de infrastructuur (stroomstoring, waterschade enzovoort). Deze risico's worden per locatie afgedekt. Daarbij werken verschillende partijen in de logistiek, commercie en de bedrijfshulpverlening samen. Er liggen bedrijfsnoodplannen voor 't geval zich klokverstoringen voordoen. Ook is er een crisismanagementteam dat verantwoordelijkheid neemt bij nood- en crisissituaties. De verzekeringsportefeuille wordt actief beheerd.

Aan ICT-continuïteit en cybersecurity zijn andere belangrijke risico's verbonden. In 2019 is het applicatietransformatie en -rationalisatieproject afgerond. Van de 343 applicaties zijn er 226 uitgezet en 91 gemigreerd naar Public-Cloud-oplossingen, zoals eerder in dit jaarverslag al vermeld. De overige applicaties worden in de loop van 2020 uitgezet of blijven operationeel vanaf de datacenters van Royal FloraHolland. Deze Public Cloud-migratie zorgt voor een solide basis om verdere vernieuwing te versnellen.

en de continuïteit van de IT-dienstverlening nog verder te verbeteren.

In 2019 is veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van beleid rond gebruik en beheer van de IT-omgeving. Het verbetertraject voor Identity & Access Management gaat volgens verwachting. De eerste resultaten zijn al zichtbaar. Ook in 2019 zijn beveiligingsrisico's weer voortdurend in de gaten gehouden, zijn passende maatregelen genomen of in gang gezet, en hebben we diverse onderzoeken uitgevoerd (zoals *penetration tests*). Ook voor 2020 staan dergelijke onderzoeken op de agenda.

3 Financiële risico's

Onder de financiële risico's vallen risico's op het gebied van debiteuren, fiscaliteit, treasury, vastgoed en deelnemingen. Royal FloraHolland heeft verschillende multidisciplinaire teams die belast zijn met de beheersing van deze specifieke financiële risico's. Gezien de complexiteit schakelt Royal FloraHolland bij dit type risicobeheersing, waar nodig, begeleiding in van externe deskundigen.

In 2019 is een volgende stap in professionalisering gezet door het opzetten van een afdeling Corporate Finance, die verantwoordelijk

is voor fiscaliteit, treasury en deelnemingen. Corporate Finance is belast met de beheersing van het risico dat Royal FloraHolland niet voldoet aan de kredietwaardigheidsratio's die in het bankconvenant zijn overeengekomen. Het team monitort deze ratio's periodiek en staat in direct contact met de banken. Het team beheert bovendien een liquiditeitsplanning. In de meest recente planning is onder meer verwerkt de impact op liquiditeit als gevolg van uitbreken van het coronavirus waarbij rekening is gehouden met de mogelijkheid van versneld uitbetalen van statiegelden.

Om het kredietrisico te beheersen zijn specifieke maatregelen genomen. De dagelijkse incasso bij klanten is gecombineerd met bankgaranties. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van een kredietrisicoverzekering om de financiële gevolgen te minimaliseren. Jaarlijks wordt een (financiële) risicoanalyse uitgevoerd om de waardering van significante deelnemingen van Royal FloraHolland te toetsen. Belangrijke analysebevindingen worden nauwgezet opgevolgd. Royal FloraHolland heeft een vastgoedoverleg. Hierin bewaken we de belangrijkste risico's ten aanzien van het vastgoed. Een voorbeeld is het risico dat klanten hun huurverplichtingen niet (tijdig) kunnen nakomen.

Doordat in het vastgoedoverleg verschillende disciplines vertegenwoordigd zijn (zoals Finance en Real Estate), zijn we in staat om effectief te reageren als dat nodig is.

Voor een uitgebreide uiteenzetting van de risico's met betrekking tot financiële instrumenten wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening op pagina 89.

4 Wet- en regelgevingrisico's

Als Royal FloraHolland onverhoopt niet voldoet aan wet- en regelgeving, brengt dat risico's met zich mee ten aanzien van bijvoorbeeld de reputatie van Royal FloraHolland. We letten daarom voortdurend goed op trends en ontwikkelingen qua wet- en regelgeving. Waar nodig nemen we passende maatregelen. Ontvangen claims worden door de afdeling Legal en Compliance in behandeling genomen, gemonitord en gerapporteerd. Juridische trajecten worden in samenwerking met externe advocaten onderhanden genomen. Daar waar nodig adviseert de afdeling om een voorziening te treffen. De afdeling voert daarnaast preventief scans uit om strategische programma's tijdig juridisch te toetsen (op onder andere mededinging, privacy en overige wet- en regelgeving). De afdeling Compliance rapporteert hierover elk kwartaal aan de eindverantwoordelijken

Risicocategorie	Risico-acceptatieniveau					Voorbeelden
	Avers	Minimaal	Voor- zichtig	Open	Hoog	
Strategie				●		Ambitie / strategie Organisatie & Cultuur Toegevoegde waarde Imago / Identiteit / Reputatie
Veilen en logistiek (operationeel)			●			Dagelijks klokproces en logistiekproces
Financieel			●			Financiële stabiliteit Debiteurenrisico Fiscaal risico
Informatie- beveiliging (Cyber)		●				Netwerkstabiliteit ICT-continuïteit Cybersecurity incl. applicatie en systeemtoegang
Wet- en regelgeving	●					PSD2, AVG, Arbo en Milieu- wetgeving

binnen het bedrijf. Bij de interne stimulering van de naleving van de wet- en regelgeving werkt Compliance nauw samen met andere afdelingen.

In 2019 is begonnen met de herziening van de gedragscode. Ook zijn enkele nieuwe beleidsstukken ontwikkeld en bestaande beleidsstukken herijkt. Begin 2019 is de Europese richtlijn PSD2 inzake betalingsverkeer van kracht geworden; Royal FloraHolland heeft vervolgens passende maatregelen aangekondigd en is direct gestart met de implementatie ervan.

Impact als zich risico's en onzekerheden voordoen

Royal FloraHolland streeft ernaar om kansen op fouten, verkeerde beslissingen en verrassingen door onvoorziene omstandigheden zoveel mogelijk terug te dringen. Onze risico-bereidheid is terughoudend. Waar nodig nemen we maatregelen om risico's te beperken. Toch blijven er altijd onzekerheden. Ons systeem voor risicobeheersing en interne controle biedt, hoe goed ook, geen absolute zekerheid dat verlies, fraude en/of overtreding van wetten en regels niet kunnen gebeuren. Een passende bedrijfscultuur is van groot belang en werkt ondersteunend

aan alle andere maatregelen om de risico's op dit punt te minimaliseren.

Royal FloraHolland heeft een intensief veiligheidsproces. We streven er uiteraard naar dat dit dagelijks ongestoord kan verlopen. Het gaat om een complex en uitgebalanceerd proces waarbij meerdere afdelingen en meerdere klokken op diverse locaties betrokken zijn. Belangrijke risico's hierbij zijn verstoringen in het klok- en logistiekproces en/of problemen met de infrastructuur. Deze kunnen verschillende oorzaken hebben, met evenzovele gradaties. Daarmee varieert ook de impact: van puur plaatselijk oponthoud tot een landelijke onmogelijkheid om te veilen. In het laatste geval krijgt Royal FloraHolland niet alleen te maken met financiële schade, maar ook met reputatieschade en eventueel gevolgschade in de sector.

Mede hierom hebben we uitgebreide preventieve én reactieve maatregelen getroffen. Ons doel is om eventuele verstoringen te voorkomen of zo snel mogelijk te identificeren en te verhelpen. Per veillocatie hebben we uitvoerige test- en oefenprocedures en liggen gedetailleerde noodplannen klaar. Daarin zijn verschillende verstoringsniveaus en scenario's uitgewerkt.

Risico's met een belangrijke impact en de gevolgen daarvan

Begin mei 2019 heeft Royal FloraHolland bekendgemaakt dat er sprake is geweest van diefstal van geld. Gedurende negen maanden heeft een van onze medewerkers een bedrag van in totaal ruim 4,3 miljoen euro ontvreemd. Deze medewerker heeft misbruik gemaakt van de handelingsruimte die bij zijn specifieke functie hoorde. Direct na de vaststelling van de fraude hebben we maatregelen genomen om herhaling van deze vorm van manipulatie onmogelijk te maken. Ook zijn forensische onderzoeken gedaan naar de aard en omvang van de diefstal. Na afronding daarvan hebben we direct een herstelplan opgesteld.

Daarin staan concrete acties om ervoor te zorgen dat onze interne controlemaatregelen over een breed spectrum worden versterkt. Royal FloraHolland is tegen een dergelijke diefstal verzekerd.

RFH heeft een claim voor geleden schade ingediend bij de verzekeraar en deze claim is gehonoreerd. De volledige claim is begin 2020 uitgekeerd.

Risico's en onzekerheden coronavirus: de mogelijke gevolgen voor Royal FloraHolland

Twee soorten risico's die Royal FloraHolland onderkent maar die relatief lastig in te schatten zijn, betreffen natuurgerelateerde risico's en zogenaamde systeemrisico's. De kans van optreden is voor beide typen risico's veelal laag en de gevolgen extreem groot. Doorgaans raken deze risico's niet alleen de eigen organisatie maar raken meestal een hele keten, een heel systeem. Kenmerkend is dat de risico's lastig te beheersen zijn, helemaal als ze zich in combinatie voordoen. De uitbraak van het coronavirus betreft een natuurrisico en systeemrisico ineen. Daarbij is er ook nog eens sprake van een impact op het grootste systeem dat er bestaat, de gehele wereld. Dit risico heeft een zeer ontwrichtend effect.

Zoals toegelicht in de continuïteitsparagraaf (pagina 63) en gebeurtenissen na balansdatum (pagina 99) in de jaarrekening, hebben de coronavirusuitbraak en maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen om het virus in te perken, al negatieve gevolgen gehad voor onze onderneming in de maand maart 2020.

Naast de reeds bekende effecten leidt de macro-economische onzekerheid tot verstoring van de economische activiteit en is het onbekend wat de eventuele gevolgen op langere termijn voor onze bedrijfsactiviteiten zijn. De schaal en duur van deze pandemie blijven onzeker, maar zullen naar verwachting verdere gevolgen hebben voor onze bedrijfsactiviteiten.

De belangrijkste risico's die voortvloeien uit de huidige onzekere situatie inzake het coronavirus zijn:

1. Toeleveringsketen: In het voorwoord van dit jaarverslag is stilgestaan bij de impact op de sierteeltsector als geheel. Bij het wegvallen van (een deel van de) kwekers en klanten zal de impact direct merkbaar zijn voor Royal FloraHolland als gevolg van de positie van Royal FloraHolland in de keten. De impact is mogelijk groot maar hoe groot deze zal zijn, is op dit moment niet in te schatten. Dat hangt voornamelijk af van de lengte en diepte van de crisis, maar ook van het wel of niet toegekend krijgen van het noodfonds. Door de noodklok te luiden en het pleiten voor sierteelt-brede noodsteun probeert Royal FloraHolland de kans van dit risico te minimaliseren.

2. Omzet en winstgevendheid: De omzet van Royal FloraHolland is sinds de uitbraak aanzienlijk gedaald en de verwachting is dat dit de komende maanden op het huidige lage niveau blijft. De impact is daarmee erg hoog. Door onder meer kostenreductie, verlaging van investeringen, overheidsmaatregelen (NOW) en het aanvragen van noodsteun probeert Royal FloraHolland de impact te mitigeren. De genomen maatregelen zullen echter niet voldoende zijn om de gevolgen van de huidige derving van inkomsten en winstgevendheid op te vangen. Hoe groot de uiteindelijke impact zal zijn voor het gehele jaar, is op dit moment niet in te schatten.

3. Overheidssteun: Zoals in het voorwoord staat, heeft Royal FloraHolland (samen met andere sectorpartijen) een aanvraag gedaan voor een noodfonds van de overheid. Royal FloraHolland acht de kans reëel dat er noodsteun zal worden verleend. Zoals in de continuïteitsparagraaf is opgenomen, heeft Royal FloraHolland ook gesprekken met banken over (aanvullende) financiering om te voorzien in meer extreme scenario's waarbij de crisis onvoorzien lang blijft voortduren.

4. Financiering en liquiditeit: In de continuïteitsparagraaf is ingegaan op de geprognosticeerde financierings- en liquiditeitspositie

van de onderneming. Het basis-scenario laat zien dat Royal FloraHolland over voldoende kredietruimte zal blijven beschikken in de komende twaalf maanden. Royal FloraHolland is met banken in gesprek over aanvullende financiering en de naleving van de bankconvenanten. Dit doet Royal FloraHolland om kans op onvoldoende financiering te beperken.

5. Interne beheersing: Sinds halverwege maart 2020 werken medewerkers in een niet-operationele functie verplicht vanuit huis. Dit brengt de nodige kwetsbaarheden met zich mee. Aangezien medewerkers op afstand van elkaar werken, neemt de kans op fouten toe daar waar manuele overdracht en/of manuele handelingen nodig zijn. Dit maakt Royal FloraHolland de komende periode mogelijk kwetsbaar voor fouten en/of frauduleus handelen. Naar medewerkers is en wordt actief gecommuniceerd om hier zeer alert op te zijn en secuur en alert te blijven in hun werkzaamheden. Extra maatregelen en monitoring zijn opgetuigd in de back office van Finance aangaande diverse relevante risico's in deze situatie.

6. Continuïteit: Zoals uit de continuïteitsparagraaf blijkt, kan er geconcludeerd worden dat het zeer aannemelijk is dat Royal

FloraHolland over voldoende liquiditeit zal blijven beschikken in de komende twaalf maanden. Desondanks zijn er gesprekken met banken gaande om de liquiditeitspositie van de onderneming zekerheidshalve verder te verstevigen.

Verklaring

Om de interne controleomgeving van Royal FloraHolland verder te verstevigen, is in 2019 verder gewerkt aan de inrichting van het zogenoemde Internal Control Framework. We zetten dit project voort in 2020. Hiermee documenteren we alle controlemaatregelen. Bestaande risicobeheersings- en controle-systemen blijken naar behoren te werken; ze bieden voldoende zekerheid en ruimte voor verdere verbeteringen.

Gelet op het bovenstaande zijn we van mening dat onze systemen voor risicobeheersing en interne controle een redelijke mate van zekerheid bieden over de financiële verslagleggingsrisico's. De financiële verslaggeving bevat geen onjuistheden van materieel belang.

Steven van Schilfgoarde, CEO
David van Mechelen, CFO



CEO

Steven van Schilfgaarde (25 augustus 1964),
Nederlandse nationaliteit
Datum indiensttreding: 17 mei 2016.

Nevenfuncties:

- Commissaris bij LeasePlan Corporation NV
- Bestuurslid bij VNO-NCW

Tot 31 december 2017 was Steven van
Schilfgaarde CFO bij Royal FloraHolland.

CFO

David van Mechelen (14 november 1973),
Nederlandse nationaliteit
Datum indiensttreding: 1 oktober 2018.
Tot 30 september 2018 was David van Mechelen
werkzaam bij KLM Royal Dutch Airlines.

Managementteam

Steven van Schilfgaarde, CEO
David van Mechelen, CFO
Fedor Hoevenaars a.i., CCO
Yme Pasma, COO
Anja de Bree, CHRO
Claudia Hölzel, CGO
André van der Linden, CIO



Het managementteam van Royal FloraHolland.

*Achterste rij v.l.n.r.: David van Mechelen, Olga Kolenburg (Secretaris), Claudia Hötzel,
Fedor Hoevenaars.*

Voorste rij v.l.n.r.: André van der Linden, Anja de Bree, Steven van Schilfgaarde en Yme Pasma.

Royal FloraHolland is een structuur-coöperatie met een directie, een raad van commissarissen (RvC) en een ondernemingsraad. Per 1 januari 2019 heeft Royal FloraHolland bovendien een Ledenraad. Deze raad oefent de bevoegdheden uit die voorheen bij de algemene ledenvergadering (ALV) lagen.

De Ledenraad

De Ledenraad benoemt de commissarissen die zitting hebben in de RvC en stelt hun vergoeding vast. De Ledenraad stelt bovendien de jaarrekening en de belangrijkste leden-tarieven vast. Ook heeft deze raad een goedkeuringsrecht ten aanzien van investeringen groter dan € 20 miljoen. De Ledenraad bestaat momenteel uit 42 personen die worden benoemd door de leden – op voordracht van de statutaire Voordrachtscommissie – in een jaarlijkse Ledenbijeenkomst.

De maximale zittingstermijn van Ledenraadsleden is acht jaar (2 x 4 jaar). De Ledenraadsleden hebben allen één stem in de vergadering van de Ledenraad. In het reglement is vastgelegd dat de formele Ledenraadsvergaderingen (tweemaal per jaar) worden voorgezeten door de RvC-voorzitter; de andere vergaderingen

(viermaal per jaar) vinden plaats onder leiding van de voorzitter van de Ledenraad.

De Ledenraad heeft naast deze formele taken en bevoegdheden ook een adviesrol voor de directie. De beschrijving van die rol is vastgelegd in het Reglement van de Ledenraad. Vaak komen dergelijke onderwerpen eerst aan de orde in één van de vier commissies die door de Ledenraad zijn ingesteld. Een belangrijke functie van de Ledenraad is de verbinding met de achterban, de leden van Royal FloraHolland. Hiervoor worden ledensessies georganiseerd, doorgaans in het voorjaar en het najaar. Per ronde gaat het dan om circa 15 bijeenkomsten, zowel in binnen- als buitenland.

Via de Ledenraad zijn de leden betrokken bij het besluitvormingsproces binnen de coöperatie. Via de FPC's en RAC's worden de leden betrokken bij de invoering van besluiten en bij de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Elke productgroep heeft een FPC van 5 tot 9 leden en fungeert als klankbord voor het bedrijf en de achterban. Daarbij ligt de focus op de productgerelateerde onderwerpen. Buiten Nederland adviseren RAC's uit Israël, Kenia en Ethiopië over regionale onderwerpen.

De directie

De directie vormt het statutaire bestuur van Royal FloraHolland en is eindverantwoordelijk voor de besturing van de coöperatie. De statuten bepalen dat de directie uit ten minste twee personen bestaat, een algemeen directeur (CEO) en een financieel directeur (CFO). In 2019 werd de CEO-functie vervuld door Steven van Schilfgaarde en de CFO-functie door David van Mechelen. De directie wordt benoemd en ontslagen door de RvC. In de statuten en het directiereglement is geregeld voor welke onderwerpen de directie voorafgaande goedkeuring nodig heeft van de RvC. Samen met vijf managers vormt de directie het managementteam (MT). Het MT bespreekt wekelijks alle lopende zaken (Run) en tweewekelijks de voortgang van de implementatie van de strategie (Change).

De raad van commissarissen (RvC)

De raad van commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in het coöperatieve bedrijf. Tevens heeft de RvC een adviserende functie. De raad heeft uit zijn midden een auditcommissie en een selectie- en remuneratiecommissie (remco) ingesteld.

In de commissievergaderingen is er soms ruimte om dieper in te gaan op bepaalde onderwerpen. De commissies hebben echter geen besluitvormende bevoegdheid; ze bereiden de onderwerpen voor die in de RvC aan de orde komen.

In december 2019 heeft de Ledenraad besloten tot een statutenwijziging, waardoor de RvC nu moet bestaan uit ten minste negen personen. De meerderheid daarvan komt voort uit de leden. Dit betekent dat er maximaal vier externe commissarissen kunnen zijn. Voorheen was dit maximaal drie. Verder is bepaald dat de zittingstermijn 2 x 4 jaar is, met een mogelijkheid tot verlenging van 2 x 2 jaar. De voorzitter moet altijd een lid zijn. Voor de functie van vicevoorzitter is deze eis vervallen.

Royal FloraHolland volgt de besturingsprincipes zoals vastgelegd in de Coöperatie Code van de NCR, bestemd voor coöperaties (zie voor een gedetailleerde analyse onze website). Daarnaast houden we de principes van de Nederlandse Corporate Governance Code in het oog. Belangrijke elementen hierin zijn onder andere de waardecreatie op de lange termijn, en de verhoogde aandacht voor risicobeheersing.

Strategievorming en de implementatie van strategisch beleid vindt bij Royal FloraHolland als volgt plaats:

- De directie bereidt het strategisch beleid voor, vertaalt dit in plannen en is verantwoordelijk voor de uitvoering.
- De Ledenraad toetst de voorgenomen strategische keuzes van de directie. Dit kan leiden tot een formeel advies.
- De RvC keurt het strategisch beleid goed. Bij het beleidsvormingsproces rondom strategische kwesties is de raad actief en inhoudelijk betrokken.

Beloningsbeleid

Royal FloraHolland streeft naar een transparant beloningsbeleid. De Ledenraad stelt de hoogte van de vergoeding voor de commissarissen vast en stelt de kaders voor het beloningsbeleid van de top van de organisatie. Commissarissen ontvangen een vaste jaarvergoeding en geen variabele vergoeding.

Elke drie jaar voert een extern bureau een benchmark uit om te bepalen of de beloning van de directie nog aansluit op het beleid. Daarbij heeft Royal FloraHolland al jaren de mediaan (het gemiddelde) van de algemene

markt voor eindverantwoordelijke statutaire directie als richtlijn. In de praktijk komt de beloning iets onder de mediaan van de benchmark uit. De RvC stelt de beloning van de directie feitelijk vast. Deze beloning volgt daarna de loonsverhogingen van de cao van Royal FloraHolland. De beloning bestaat uit een vast en een variabel deel. De maximale variabele beloning voor de CEO bedraagt 30% van het vaste salaris. Voor de CFO is de maximale variabele beloning 20% van het vaste salaris. Naast het salaris hebben de directieleden dezelfde aanvullende arbeidsvoorwaarden (zoals pensioen) als de andere medewerkers. De hoogte van de beloning van de directie en de Raad van Commissarissen staat vermeld in de jaarrekening.

In dit gedeelte deel van het Jaarverslag is de samenstelling van de raad van commissarissen (RvC) weergegeven. Bij alle commissarissen staat vermeld welke nevenfuncties zij vervullen. Bij de leden-commissarissen is aangegeven van welk sierteeltbedrijf zij deel uitmaken.

Birgit Otto (27-11-1963)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020

Royal Schiphol Group, Executive Vice President & COO Royal Schiphol Group

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Eindhoven Airport
- Bestuurslid ACI Europe
- Bestuurslid Next Generation Infrastructures
- Voorzitter Safety Review Board Joint Sector Safety
- Voorzitter Beveiliging en Publieke Veiligheid Schiphol

Piet Coelewij (03-06-1960)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020

Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Jumbo Supermarkten B.V.
- Lid Raad van Commissarissen DisplayData Ltd (U.K.)
- Lid Raad van Commissarissen Joint Venture tussen Public en Media Market (Griekenland)
- Mede eigenaar Econowind B.V.
- Mede eigenaar Jazzed Ltd. (U.K)

Jack Goossens (18-3-1969)

Voorzitter raad van commissarissen sinds juni 2016, lid selectie- en remuneratie-commissie

Lid-bedrijf: Gova B.V. in Nispen

Nevenfuncties:

- geen

Evert van Helvoort (07-03-1988)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2020

Lid-bedrijf: Van Helvoort Company

Nevenfuncties:

- geen

Linda Hovius (20-8-1961)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2019, voorzitter selectie- en remuneratie-commissie

Nevenfuncties:

- Eigenaar: Hovius Consultancy
- Lid Raad van Commissarissen Triple Jump Impact Investment Fund
- Bestuurslid Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
- Lid Adviesraad Karmijn Capital
- Lid Adviesraad Vereniging Rembrandt

Kees Pingen (12-10-1965)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2019, lid selectie- en remuneratiecommissie
Lid-bedrijf: Smit Kwekerijen B.V.

in Sappemeer

Nevenfuncties:

- geen

Gerben Ravensbergen (16-10-1974)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2014, lid auditcommissie

Lid-bedrijf: Gebr. P. & J. Ravensbergen C.V.

Nevenfuncties:

- Bestuurder Stichting Accon AVM
- Directeur MyLily

Pascal Visée (11-7-1961)

Lid raad van commissarissen sinds december 2017, voorzitter auditcommissie
Nevenfuncties:

- Lid Raad van Commissarissen Plus Retail
- Lid Raad van Commissarissen Rabobank
- Lid Raad van Commissarissen Mediq
- Lid Raad van Toezicht Erasmus Universiteit
- Voorzitter Raad van Toezicht Stedelijk Museum Schiedam
- Bestuurslid Stichting Albron
- Bestuurslid en penningmeester Prins Claus Fonds
- Extern senior adviseur McKinsey & Company
- Extern senior adviseur Genpact

Rosaline Zuurbier (26-5-1977)

Lid raad van commissarissen sinds januari 2014, lid auditcommissie
Lid-bedrijf: C.G. Zuurbier & Co. International B.V./Bilashaka Flowers Ltd. In Naivasha, Kenia
Nevenfuncties:

- geen

Rooster van aftreden raad van commissarissen:

- | | |
|-----------------------|-------------------------------|
| • Gerben Ravensbergen | 2022, einde reguliere termijn |
| • Rosaline Zuurbier | 2023, einde reguliere termijn |
| • Jack Goossens | 2023, einde reguliere termijn |
| • Pascal Visée | 2025, herkiesbaar in 2021 |
| • Linda Hovius, | 2026, herkiesbaar in 2022 |
| • Kees Pingen | 2026, herkiesbaar in 2022 |
| • Birgit Otto | 2027, herkiesbaar in 2023 |
| • Piet Coelewij | 2027, herkiesbaar in 2023 |
| • Evert van Helvoort | 2027, herkiesbaar in 2023 |

Alle commissarissen hebben de Nederlandse nationaliteit.



De raad van commissarissen van Royal FloraHolland, v.l.n.r.:

Linda Hovius

Gerben Ravensbergen

Rosaline Zuurbier

Evert van Helvoort

Jack Goossens

Pascal Visée

Piet Coelewij

Birgit Otto

Kees Pingen



Mededeling raad van commissarissen inzake corona

De status quo bestaat niet meer. Alle zekerheden waar we ons al jaren aan vasthouden, worden nog dagelijks stevig door elkaar geschud met de komst van corona in onze samenleving. Op vrijdag 13 maart kwam de nieuwe realiteit van de coronacrisis met een klap de sierteeltsector binnen. Een kwart van de klokaanvoer werd die dag doorgedraaid. Een impact van onverwachte en ongekennde properties.

De potentiële dreiging van corona werd door het bedrijf al enige tijd onderkend. Naar aanleiding van de eerste berichten is op 5 februari op initiatief en onder mandaat van de Directie, het Crisis Management Team (CMT) geactiveerd om de risico's te inventariseren en mogelijke scenario's uit te werken. De activiteiten van het CMT zijn na 13 maart opgeschaald en RFH heeft het voortouw genomen om de sierteeltsector overeind te houden. Onze CEO, Steven van Schilfgaarde, beschrijft dit in zijn voorwoord.

Om kwekers en kopers te ondersteunen in deze zware tijd, wordt gebruikgemaakt van de kracht van onze coöperatie. Professionaliteit van het bedrijf verbinden

met de sector kennis van de leden wordt meer dan ooit zichtbaar in de praktijk gebracht. Op dagelijkse basis wordt het CMT gevoed met vragen en signalen die door de Ledenraad worden ingebracht. FPC's worden actief betrokken bij de implementatie van diverse crisismaatregelen. Het CMT staat hierdoor heel intensief in verbinding met de leden en neemt de praktische input mee in de besluitvorming.

Sinds 13 maart heeft het CMT diverse besluiten genomen. Maar ook in tijden van crisis blijven de bestaande governance regels van kracht. De RvC ziet daarop toe. Het CMT opereert binnen (droog)geoefende protocollen, die hiervoor specifiek met deskundige ondersteuning voor RFH zijn ontwikkeld. Indien goedkeuring van RvC, dan wel Ledenraad is vereist, wordt naar een praktische oplossing gezocht die werkbaar is binnen de momenteel geldende beperkingen zoals het organiseren van fysieke bijeenkomsten. De driehoek Directie-Ledenraad-RvC is en blijft het hart van onze governance.

De komende tijd zal voor alle partijen in de sierteeltsector spannend zijn. RFH zet maximaal in op overheidsregelingen die erop gericht zijn om ondernemers in de

sierteeltsector te ondersteunen. Desondanks zal het voortbestaan van verschillende bedrijven op het spel komen te staan. Dit zal leiden tot een toenemende druk op de coöperatie. Ik wens ons allen de wijsheid toe om samen, op een menselijke manier, in het belang van de sierteeltsector, met respect voor ieders rol de nodige, wellicht soms pijnlijke, beslissingen te nemen. Laten we ook hier de kracht van de coöperatie voor inzetten.

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag laat de volledige omvang en impact van corona zich nog niet inschatten. Duidelijk is voor mij wel dat de maatschappij en onze sierteeltsector er in een post-coronatijdperk anders uit zal zien. Het coronavirus heeft zijn oorsprong in China. John F. Kennedy zei; *'When written in Chinese, the word "crisis" is composed of two characters - one represents danger and one represents opportunity.'* Laten we beide onderdelen serieus nemen.

Jack Goossens

Voorzitter raad van commissarissen
Royal FloraHolland
April 2020

2019 was een turbulent jaar voor Royal FloraHolland. De raad van commissarissen heeft in zijn toezichhoudende rol vooral focus gehad op de voortgang van de strategie-implementatie.

De vertaling van een goed plan in een succesvolle realisatie is één van de moeilijkste opdrachten voor een directie. De raad heeft in dat kader veel aandacht besteed aan de samenstelling van de directie en het managementteam, en aan hun onderlinge samenwerking. In tijden van verandering is er grote behoefte aan een sterke bedrijfsleiding, die in staat is de medewerkers optimaal te laten functioneren. Daarbij zijn de juiste focus en de gewenste cultuur cruciaal.

Platform Floriday

Centraal in de strategie is de ontwikkeling en uitrol van het digitale platform Floriday. Dit is vooral om commerciële redenen, maar ook in verband met wijziging in de financiële wetgeving. De raad onderschrijft de focus op een volledig gebruik van platform Floriday. Dit is de enige weg voor Royal FloraHolland naar de toekomst. Deze focus maakt extra energie los in het bedrijf. De raad realiseert zich dat er nog veel moet gebeuren, maar heeft er vertrouwen in dat de gekozen aanpak zal leiden tot het gewenste resultaat.

Regieteam Duurzaamheid

Het regieteam Duurzaamheid heeft in 2019 vele goede inspanningen geleverd. Een divers samengestelde groep leden heeft zich grondig in dit onderwerp verdiept. Na gedegen onderzoek en ledenconsultatie heeft dit team – ondersteund door professionals – een visiedocument opgesteld. Daarmee kon de Ledenraad de directie helder adviseren. De RvC ziet ook hier weer een bevestiging van de waarde van een actieve, inhoudelijke ledenbetrokkenheid.

Robuuste koers

De raad van commissarissen is van mening dat de strategische koers van Royal FloraHolland robuust is. De juiste mensen zijn aan boord om de implementatie te volbrengen. Dit moet ertoe leiden dat Royal FloraHolland een betrouwbare en relevante organisatie blijft. Door een aantal specifieke kenmerken is er in de sierteeltsector bij uitstek plek voor een centrale marktplaats, waar alle vraag en aanbod bij elkaar komt. Zo'n positie is echter niet zomaar gegeven; daar moet hard aan worden gewerkt. Het is de taak van de RvC om erop toe te zien dat dit gedegen en verantwoord gebeurt.

Zelfanalyse en uitbreiding van de RvC

Om de toezichhoudende functie zo goed mogelijk uit te oefenen heeft de raad van commissarissen in 2019 geanalyseerd welke kennis en competenties binnen de raad aanwezig zijn, dan wel ontbreken. Daarbij hebben we geconstateerd dat er behoefte is aan een extra externe commissaris. Om die reden is – in afstemming met de Ledenraad – een voorstel uitgewerkt tot statutenwijziging. Daarbij is de mogelijkheid geschapen om een vierde externe commissaris te benoemen, zonder dat het totaal aantal commissarissen stijgt tot twaalf.

Dit voorstel is goedgekeurd door de Ledenraad op 12 december 2019. Het betekent dat de RvC in 2020 zal bestaan uit 5 commissarissen die lid zijn van Royal FloraHolland, en 4 commissarissen die dat niet zijn. Er zijn ook nog enkele andere wijzigingen. Zo is de eis vervallen dat de vicevoorzitter lid moet zijn van Royal FloraHolland, en is de beroepsfunctie voor geschillen tussen leden en de coöperatie over hun lidmaatschap overgebracht van de raad van commissarissen naar de Ledenraad.



De fraudezaak

Royal FloraHolland werd in 2019 onaangenaam verrast door de diefstal van geld door een medewerker. Deze fraudezaak heeft een aantal onvolkomenheden aan het licht gebracht, maar de raad heeft geconstateerd dat de directie en betrokken managers de zaak prudent en voortvarend hebben aangepakt. De financiële gevolgschade is daardoor nihil. Bovendien zijn de aanpassingen in procedures en systemen zodanig dat de professionaliteit van de organisatie aanzienlijk is verbeterd.

Minstens zo belangrijk was echter de manier waarop de omgeving van Royal FloraHolland bij de zaak werd betrokken. Hoewel lang niet altijd aan iedereen kon worden gecommuniceerd, is er op een transparante manier gesproken met de leden tijdens ledensessies en Ledenraadsvergaderingen. Het onderwerp bracht met zich mee dat er een extra Ledenraadsvergadering nodig was om de jaarrekening vast te stellen. Dat deze discussies op een goede manier konden worden gevoerd, was voor de raad van commissarissen het bewijs dat de Ledenraad een belangrijke bijdrage levert aan de slagkracht van de organisatie.

Vergaderingen

De raad van commissarissen is in 2019 zes keer in een reguliere vergadering bijeen geweest. Daarnaast waren er extra (telefonische) vergaderingen, onder andere in verband met de fraudezaak en de aanpassing van het besturingsmodel. Daarbij zijn enkele rapportagelijnen in het managementteam gewijzigd en is een directievergadering ingesteld naast het managementteam. In januari vond de jaarlijkse 24-uursessie plaats. Daarin is uitvoering ingegaan op de bestuurlijke structuur van Royal FloraHolland, het functioneren van de RvC en de directie, en de onderlinge samenwerking. In mei was er een strategiesessie. Deze stond vooral in het teken van de implementatie van de strategie. Ten slotte heeft de RvC in 2019 ook weer twee dagen uitgetrokken om in gesprek te gaan met bedrijfsonderdelen, leden of met externe partijen die tot verdieping of nieuwe inzichten kunnen leiden. In totaal is de RvC twaalfmaal plenair bijeen geweest.

Daarnaast heeft de RvC drie formele Ledenraadsvergaderingen bijgewoond. De voorzitter en sommige commissarissen zijn verder aanwezig geweest bij informele Ledenraadsvergaderingen en/of commissievergaderingen. Ook bij de (internationale) ledensessies zijn commissarissen aanwezig.

Iedere reguliere RvC-vergadering vindt plaats in aanwezigheid van de directie. Voorafgaand aan de reguliere vergadering is er eerst onderling overleg. Daarin wordt de agenda van de RvC-vergadering besproken en komen eventuele lopende zaken van de voorzitter of uit de RvC-commissies aan de orde. Tijdens de raadsvergadering zelf geeft de directie een update van de belangrijkste ontwikkelingen in de strategieprogramma's en van de lopende zaken binnen het bedrijf. Verder worden regel-

matig thema's op de agenda gezet die aanleiding kunnen zijn voor nieuw beleid, zoals duurzaamheid en IT. In sommige gevallen worden er ook nog aparte afspraken gemaakt met managers of afdelingen om tot verdieping te komen rond bepaalde onderwerpen waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

Tijdens de Ledenraadsvergadering in december traden Jan Andreae en Emiel Barendse af. Jan Andreae heeft zijn laatste termijn volgemaakt; Emiel Barendse heeft zich niet beschikbaar gesteld voor een volgende termijn. De RvC is beiden veel dank verschuldigd voor hun inzet en inbreng in de vele vergaderingen tijdens hun loopbaan. Emiel Barendse is vele jaren in het regiobestuur, de FPC, de adviesraad en overige commissies actief geweest.

In diezelfde vergadering zijn Birgit Otto, Piet Coelewij en Evert van Helvoort benoemd. Birgit Otto is COO van de Royal Schiphol Group, Piet Coelewij heeft veel internationale ervaring opgedaan bij Philips, Amazon en Sonos, en was de afgelopen drie jaar CEO van Wehkamp. Evert van Helvoort is lid van Royal FloraHolland en was de afgelopen jaren zeer actief in diverse overlegvormen binnen de coöperatie, waaronder de adviesraad en de Ledenraad. De raad van commissarissen is content met de benoeming van deze personen en met het feit dat de raad nu weer op volle sterkte is.



De auditcommissie bestond in 2019 uit Pascal Visée (voorzitter), Rosaline Zuurbier en Gerben Ravensbergen. Vanuit het management van Royal FloraHolland waren de CFO en de manager internal audit (secretaris) altijd aanwezig. Bij de laatste twee vergaderingen van 2019 was de nieuw aangetreden manager Finance aanwezig.

De auditcommissie kwam in 2019 zes keer bijeen. Bij één vergadering was een commissielid niet aanwezig, verder waren alle commissieleden bij alle vergaderingen present. Afhankelijk van het onderwerp zijn de externe accountant, overige externe deskundigen en/of medewerkers uit de organisatie uitgenodigd. Ook was er een private meeting met de externe accountant. In aanvulling hierop was er een vergadering met een externe IT-deskundige en de CIO. De aanwezigen hebben zich hier nader verdiept in het IT-onderwerp.

De auditcommissie heeft aandacht besteed aan de jaarrekening 2018, de voortgang van de financiële performance rondom de cijfers over 2019, en het jaarplan en de begroting voor 2020. Ook de financiële doorrekening van de strategie kreeg de nodige aandacht. In aanwezigheid van de externe accountant zijn respectievelijk de jaarrekening, het accountantsverslag en het controleplan behandeld.

Gedurende het jaar kwamen verschillende onderwerpen aan de orde, zoals deelnemen, het belastingbeleid, incidentenrapportages, het Internal Control Framework en het zogenoemde Identity Access Management-project. Het opvolgen van auditbevindingen en de voortgang hierbij (inclusief de bevindingen van internal audit) zijn ook besproken.

Verder zijn diverse bijzondere onderwerpen aan bod gekomen. Het meest in het oog sprong het traject dat heeft geleid tot de wisseling van de externe accountant, en

de fraudezaak. Deze zaak kreeg de nodige aandacht van de auditcommissie. De onderzoeksrapportages en het herstelplan zijn in de vergaderingen behandeld. Afronding van de actiepunten uit dit herstelplan is een belangrijk punt van aandacht; de auditcommissie volgt dit proces daarom nauwlettend. Begin 2019 heeft Royal FloraHolland een tender uitgeschreven voor de selectie van een nieuwe externe accountant. Dat leidde tot de benoeming van PwC (als opvolger van EY).



De selectie- en remuneratiecommissie (Remco) was in 2019 weer op volle sterkte door het toetreden van de nieuwe commissarissen Linda Hovius (vz) en Kees Pingen. Samen met Jack Goossens is de Remco nu weer compleet.

De Remco heeft in 2019 veel aandacht besteed aan a) de leiding van het bedrijf (directie/MT), b) het bedrijf zelf en c) aan het toezicht op het bedrijf (RvC).

Directie

KPI's: dit betreft zowel de beoordeling van de realisatie (score) van de KPI's over 2018, het monitoren van de KPI's in 2019 als het opstellen van KPI's voor 2020. De score van de KPI's zijn de basis voor de variabele beloning van de directie. Jaarlijks stelt de RvC de KPI's voor de directie vast. In 2019 waren er voor de directieleden geen individuele KPI's van kracht. Bij een 100%-score heeft de CEO recht op een variabele beloning van 30% van zijn vaste salaris en de CFO op 20%. De RvC heeft op voordracht van de Remco de totale KPI-score over 2019 vastgesteld op 85%.

Werving MT-leden: in 2019 is de Remco nauw betrokken geweest bij de samenstelling van het MT. Hierbij is in eerste instantie de focus geweest op het vinden van een nieuwe CIO (IT) en een nieuwe CGO (Kwekersdiensten), wat uiteindelijk geresulteerd heeft in de benoeming van respectievelijk André van der Linden en Claudia Hölzel. Maar vervolgens is er ook een nieuwe uitdaging ontstaan door het vertrek van de CCO (Gerhard van der Bijl). Nadat op interim-basis de rol werd ingevuld door Fedor Hoevenaars, is per 1 april 2020 in Ruud Knorr een permanente opvolger gevonden met veel kennis en ervaring op gebied van de sierteelt. De Remco is van mening dat er nu een volwassen MT aan boord is, dat goed geëquipeerd is om de strategie te implementeren.

Beloning (variabel): in 2019 is uitvoerig gesproken over het wel of niet handhaven van de variabele beloning van directie, MT-leden en overige medewerkers die daarvoor in aanmerking komen. Na bespreking is besloten de variabele beloning te handhaven.

Bedrijfszaken

Organisatieontwikkeling: in de Remco wordt regelmatig aandacht besteed aan de ontwikkeling van de organisatie. Het gaat dan over structuur en cultuur en over de vraag hoe de organisatie ervoor staat en wat er leeft onder de medewerkers. Is de organisatie in staat om de strategie te implementeren. In het bestuursverslag wordt uitvoerig op deze aspecten ingegaan. Een vast onderdeel van dit gesprek is de zogenaamde vloot-schouw. Hierbij wordt het functioneren van de individuele managers onder het MT-niveau besproken en worden ook inzichten gedeeld in de mogelijke carrièrestappen voor deze mensen. Ook wordt ingegaan op de zogenaamde succession-planning, waarbij gekeken wordt naar de potentiële opvolgers van directie- en/of MT-leden.

De afgelopen jaren zijn er diverse reorganisaties doorgevoerd en heeft er een relatief hoog verloop van medewerkers plaatsgevonden. Om de gewenste kennis en ervaring in huis te halen zijn er veel externe medewerkers aangetrokken, veelal zzp'ers, of experts die op tijdelijke basis zijn aangetrokken. Nu de strategie helder is en de focus gelegd wordt op implementatie en kostenbeheer-

sing, is een traject in gang gezet om het aantal externen sterk te verminderen en meer mensen op vaste basis aan te trekken. Dit moet leiden tot een verdere kostenreductie en betere opbouw van de gewenste kennis en ervaring. Dergelijke zaken worden uitvoerig besproken in de Remco, die daardoor goed in staat is zich een beeld te vormen van de voortgang. Ten slotte is de Remco geïnformeerd over de performance van HR en de HR-systemen, alsook over de overgang van het contract voor de pensioenen van de RFH-medewerkers.

RvC-zaken

Competentiematrix RvC: in 2019 moesten drie vacatures worden vervuld binnen de RvC i.v.m. het aftreden van Jan Andreae en Emiel Barendse en de reeds openstaande vacature uit 2018. Dit gaf gelegenheid tot de

statutenwijziging, waarover in de RvC-paragraaf meer is te lezen, maar was voor de Remco ook aanleiding voor een analyse van de aanwezige en gewenste competenties. Hiervoor is een matrix opgesteld waarbinnen de RvC een zelfevaluatie heeft gedaan op kennis en kunde. Op basis van de uitkomst van deze analyse is de zoektocht gestart naar de nieuwe commissarissen die in december 2019 door de Ledenraad zijn benoemd.

De Remco kwam in 2019 vijf keer bijeen. Vergaderingen vinden altijd plaats in aanwezigheid van de CEO en de CHRO. In 2019 zijn alle commissieleden bij alle vergaderingen geweest.





Per 1 januari 2020

- Andre Zuidgeest
- Arend Vreugdenhil
- Arnoud v/d Knaap
- Avner Sheer
- Ben Olsthoorn
- Bram Bernhard
- Carlo Elia
- Dick Houtenbos
- Ed Stofbergen
- Eva van Etten
- Frank Ammerlaan
- Frans v/d Bos
- Fred Bunnik
- Gerrit Vermöhlen
- Goos Hofland
- Herman de Jong
- Jaap Evers

- Jan Mantel
- Job van Egmond
- John v/d Slot
- Leon Ammerlaan
- Kiki Fernandes
- Lydia Klaver
- Marcel van Tol
- Marco Mol
- Marco Keyzers
- Martien Middelburg
- Martien v/d Weijden
- Niels de Groot
- Paul Koenraadt
- Peter Smak
- Peter Varekamp
- Rieneke v/d Houwen
- Riya Bunty Shah
- Robin v/d Knaap
- Sander v/d Vaart
- Steef Meewisse
- Toon van Kessel
- Walter Straathof
- Walter Zuiderwijk
- Wim Koolhaas
- Zelalem Messele

De volgende drie leden hebben in 2019 afscheid genomen van de Ledenraad:

- Sjaak Buijs
- Jay Williams
- Evert van Helvoort

De Ledenraad is per 1 januari 2019 formeel onderdeel van de governance-structuur van Royal FloraHolland. De Ledenraad heeft de wettelijke taken van de Algemene Ledenvergadering van Royal FloraHolland overgenomen. De raad heeft daarnaast een advies- en signaalfunctie voor de directie en is verantwoordelijk voor een goede dialoog tussen de leden en de Ledenraad. Tijdens interactieve ledensessies raadpleegt de Ledenraad haar leden.

Het jaar 2019 stond in het teken van de start van de Ledenraad en de commissies. Daarbij is aandacht besteed aan het zoeken naar de juiste werkwijze: zowel binnen de Ledenraad en tussen de commissies onderling, als tussen de Ledenraad en de achterban en de Ledenraad en het bedrijf.

De Ledenraad heeft op de eerste tweedaagse bijeenkomst in januari een voorzitter gekozen. Daarnaast zijn vier verschillende commissies samengesteld en geïnstalleerd: Ledenbinding, Coöperatie, Strategie en Finance.

Vergaderingen

De Ledenraad is zes keer in een plenaire vergadering bijeengewees: drie keer voor een formele vergadering en drie keer voor een informele vergadering. De extra formele vergadering is in juli door de directie bijeengeroepen in verband met de vaststelling van de jaarrekening 2018. Daarnaast waren er in januari en september tweedaagse sessies. Deze stonden in het teken van de ontwikkeling van de Ledenraad en samen met de directie werden bepaalde thema's uitgediept.

In de tweedaagse sessie van september heeft de Ledenraad aandacht besteed aan verbetering van de eigen competenties om de juiste vragen te stellen. Hiermee wil de Ledenraad bijdragen aan een goede discussie met het bedrijf, én zich ontwikkelen tot een volwaardige sparringpartner. Op de tweedaagse sessie heeft de Ledenraad de directie verder opgeroepen om heldere strategische doelstellingen te benoemen en te presenteren aan de leden.

De Ledenraad heeft in de formele vergaderingen van mei, juli en december onder andere de jaarrekening vastgesteld en de statutenwijzigingen goedgekeurd, waaronder de overdracht van taken van de RvC naar de Ledenraad, zoals de Beroepsregeling

Leden en het ontwikkelings- en opleidingsbeleid van leden. Ook zijn de tarieven voor leden voor 2020 vastgesteld. Daarnaast werden drie RvC-leden herbenoemd en drie nieuwe RvC-leden benoemd. In de informele vergadering van oktober heeft de Ledenraad de directie het eerste officiële advies gegeven over milieucertificering- en registratie door kwekers. Dit heeft geleid tot een directiebesluit. Verder heeft de Ledenraad in 2019 het rooster van optreden voor de Ledenraad bepaald, de kaders van het ontwikkelings- en opleidingsbeleid van leden vastgesteld en twee leden benoemd die vanuit de Ledenraad zitting nemen in de Voordrachtscommissie.

Zelfevaluatie

In oktober heeft de Ledenraad het eigen functioneren geëvalueerd. Alle leden hebben een vragenlijst ontvangen. Hierin stond een aantal thema's centraal, onder andere de inrichting van de vergaderingen, het functioneren van de commissies en de voorzitter, de relatie met de directie en de RvC, en het functioneren van de ondersteuning. De Coöperatiecommissie heeft de uitkomsten van de zelfevaluatie besproken.

De belangrijkste conclusies zijn tijdens de tweedaagse sessie van januari 2020 met de Ledenraad gedeeld en besproken.

Ledensessies

In 2019 heeft de Ledenraad twee rondes ledensessies georganiseerd: in juni en november. Tijdens deze sessies discussiëren leden over belangrijke coöperatieve thema's en onderwerpen gerelateerd aan de taken van de Ledenraad. Zodoende worden leden eerder betrokken bij besluiten. De uitkomsten vormen de basis voor het gesprek tussen de Ledenraad en de directie. Leden kunnen de Ledenraad overigens ook direct benaderen over coöperatieve onderwerpen en product-overstijgende beleidszaken.

In 2019 werden leden tijdens de ledensessies geconsulteerd over milieuregistratie- en certificering en 100% Digitaal. Daarnaast konden leden met elkaar en het management team in gesprek over diverse (strategische) onderwerpen. In totaal zijn 1.100 leden en aanvoerders op de sessies verwelkomd (juni: 370 en november: 730).

Samenstelling

De Ledenraad is gestart met 42 leden. Gedurende het jaar hebben drie leden vrijwillig afscheid genomen. Op de eerste Ledenbijeenkomst van 12 december 2019 zijn drie nieuwe leden in de Ledenraad gekozen. Het aantal leden in de Ledenraad per 1 januari 2020 is daarmee opnieuw 42.



De Kracht van de Marktplaats

Jaarrekening 2019

Geconsolideerde balans per 31 december 2019

(Na voorgestelde resultaatbestemming (bedragen x € 1.000))

	Toelichting	2019	2018
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	(1)	46.172	40.535
Materiële vaste activa			
	(2)		
Terreinen		110.663	111.423
Bedrijfsgebouwen		314.611	322.358
Installaties, emballage en logistieke middelen		69.237	67.148
Andere vaste bedrijfsmiddelen		40.675	47.251
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar		96.234	112.555
		631.420	660.735
Financiële vaste activa			
	(3)		
Deelnemingen		11.957	10.544
Overige vorderingen		7.992	3.093
		19.949	13.637

	Toelichting	2019	2018
Vlottende activa			
Vorraden		649	619
Vorderingen			
Handelsdebiteuren		50.934	50.435
Vorderingen op deelnemingen		3.711	357
Latente belastingvorderingen		157	22
Overige vorderingen en overlopende activa	(4)	17.221	18.631
		72.023	69.445
Liquide middelen	(12)	11.693	10.352
Totaal		781.906	795.323

 [Voor de staande weergave van de geconsolideerde balans klik hier.](#)

	Toelichting	2019	2018
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Eigen vermogen	(5)	222.965	213.874
Aandeel derden	(6)	2.536	2.452
		225.501	216.326
Voorzieningen			
	(7)		
Voorziening latente belastingen		2.217	1.159
Reorganisatievoorziening		–	3.630
Overige voorzieningen		6.017	7.065
		8.234	11.854
Langlopende schulden			
Certificaten B*	(8)	233.651	215.100
Certificaten C*	(9)	1.102	1.407
Certificaten D*	(10)	6.519	6.618
Schulden aan verbonden partijen		6.689	6.259
Langlopende bankleningen	(11)	4.319	4.641
		252.280	234.025

	Toelichting	2019	2018
Kortlopende schulden			
Kredietinstellingen	(12)	21.680	61.500
Schulden aan leden / niet-leden	(13)	85.529	61.900
Aflossingsverplichting aan leden / niet-leden	(13)	6.677	13.856
Crediteuren		28.891	50.056
Statiegelden		96.969	94.277**
Overige schulden en overlopende passiva	(14)	56.145	51.529**
		295.891	333.118
Totaal			
		781.906	795.323

* Achtergestelde leningen. Deze vormen gezamenlijk met het eigen vermogen het aansprakelijk vermogen. Het aansprakelijk vermogen bedraagt ultimo 2019 € 464,2 miljoen (2018: € 437,0 miljoen) na voorgestelde extra betaling.

** Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.



Voor de staande weergave van de geconsolideerde balans klik hier.

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2019

(bedragen x € 1.000)

	Toelichting	2019	2018
Bedrijfsbaten			
Provisies		85.388	84.647
Contributies		8.882	9.059
Partij- en stapelwagenheffing		63.741	64.114
Transactie- en serviceheffing		34.065	28.811
Emballage		50.696	51.918
Verhuur stapelwagens en cc's		27.296	27.113
Verhuur onroerend goed		52.491	53.976
Diverse opbrengsten		45.897	48.548
		368.456	368.186
Bedrijfslasten			
Lonen en salarissen	(17)	138.215	148.513
Sociale lasten		16.676	16.283
Pensioenlasten		11.533	11.520
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(18)	76.389	71.306
Overige bedrijfslasten	(19)	111.616	112.544
		354.429	360.166
Bedrijfsresultaat		14.027	8.020

	Toelichting	2019	2018
Financiële baten en lasten			
Rentelasten en soortgelijke kosten		-7.035	-10.700
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		912	1.000
		-6.123	-9.700
Resultaat voor belasting		7.904	-1.680
Resultaat deelnemingen	(3)	-619	1.844
Vennootschapsbelasting	(20)	-1.396	385
Aandeel derden	(6)	-293	-230
Resultaat na belasting		5.596	319

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2019

(bedragen x € 1.000)

	Toelichting	2019	2018
Operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		14.027	8.020
Afschrijvingen en waardeverminderingen		76.265	70.740
Verkoopresultaat afstoting materiële vaste activa		-9.438	-9.300
Mutatie voorzieningen		-4.678	-1.490
		76.176	67.970
Verandering in werkkapitaal			
Af-/toename voorraden		-30	-
Af-/toename handelsdebiteuren		-499	-2.624
Af-/toename vorderingen op deelnemingen		-3.354	-5.898
Af-/toename overige vorderingen		1.275	-981
Af-/toename schulden aan leden / niet-leden		23.593	6.927
Af-/toename crediteuren		-10.483	-1.186
Af-/toename statiegelden		2.692	2.258
Af-/toename overige schulden		4.727	-4.790
		17.921	-6.294

	Toelichting	2019	2018
Ontvangen rente		912	1.000
Ontvangen dividend		2.041	2.151
Betaalde rente		-7.146	-9.254
Betaalde/ontvangen winstbelasting		-338	2.598
		-4.531	-3.505
Kasstroom uit operationele activiteiten			
		89.566	58.171



Voor de staande weergave van het geconsolideerd kasstroomoverzicht klik hier.

	Toelichting	2019	2018
Investeringsactiviteiten			
Investeringsactiviteiten			
Investeringsactiviteiten in materiële vaste activa		-60.984	-54.554
Desinvesteringen in materiële vaste activa		22.419	10.965
Investeringsactiviteiten in immateriële vaste activa		-16.809	-15.657
Aflossing langlopende vorderingen	(3)	201	515
Verstreking langlopende vorderingen		-5.600	-1.073
Verwerving groepsmaatschappijen	(1)	-50	-
Investeringsactiviteiten in financiële vaste activa	(3)	-2.000	-2.031
Desinvestering in financiële vaste activa		-	5.953
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-62.823	-55.882

	Toelichting	2019	2018
Financieringsactiviteiten			
Financieringsactiviteiten			
Mutatie rekening-courantkrediet	(12)	-39.820	6.385
Aflossing langlopende leningen	(11)	108	-
Betaald dividend aan houders minderheidsbelangen		-201	-304
Vermogensbijdragen		24.784	25.304
Uitbetalingen Certificaten A en E		-3.816	-13.739
Uitbetalingen Certificaten B, C en D		-6.457	-39.786
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-25.402	-22.140
Netto kasstroom		1.341	-19.851
Stand liquide middelen per 1 januari		10.352	30.203
Stand liquide middelen per 31 december		11.693	10.352
Mutatie liquide middelen		1.341	-19.851



Voor de staande weergave van het geconsolideerd kasstroomoverzicht klik hier.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat 2019

(bedragen x € 1.000)

	2019	2018
Geconsolideerd nettoresultaat na belastingen	5.596	319
Totaal van de rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen als onderdeel van het groepsvermogen	–	–
Totaalresultaat	5.596	319

Toelichting op de geconsolideerde cijfers 2019

TOELICHTING ALGEMEEN

Doelstelling

Coöperatie Royal FloraHolland U.A., hierna te noemen Royal FloraHolland, is een coöperatie met een uitgesloten aansprakelijkheid voor haar leden. De coöperatie wil voor haar leden de hoogste verkoopopbrengsten tegen de laagste afzetkosten realiseren, door het organiseren van een geheel van marktplaatsen en daarmee samenhangende diensten en voorzieningen. Leden van de coöperatie kunnen natuurlijke personen en rechtspersonen zijn, die één of meer bedrijven uitoefenen, waarin sierteeltproducten worden geteeld. Royal FloraHolland is statutair gevestigd te Aalsmeer met het kantooradres Legmeerdijk 313, 1430 BA Aalsmeer, Nederland en is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 34284016.

Aansprakelijkheid leden van de coöperatie

Royal FloraHolland heeft een statutaire uitsluiting van aansprakelijkheid voor zijn leden. Dit betekent dat de leden van de coöperatie geen aansprakelijkheid hebben voor niet-verrekende verliezen anders dan de bij de coöperatie uitstaande financiering in de vorm van certificaten.

De uit het resultaat gevormde Certificaten A die op naam staan van haar leden is onderdeel van het eigen vermogen van de coöperatie. Daarnaast neemt ieder lid van de coöperatie deel in Certificaten B door een op voorstel van de directie door de Ledenraad vast te stellen percentage over door de leden af te rekenen producten via de coöperatie. Certificaten zijn achtergesteld bij vorderingen van crediteuren en andere verschaffers van vreemd vermogen. De uitkering van Certificaten B kan op voorstel van de directie en na goedkeuring door de Ledenraad, na het verstrijken van de looptijd van de betreffende jaarlagen, worden uitgekeerd indien het risicodragend vermogen ten minste 45% bedraagt. De jaarrekening is opgemaakt na voorstel resultaatbestemming. Hierdoor is het resultaat van het huidig boekjaar toegevoegd aan de algemene reserve, Certificaten A en schulden aan leden.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Voor de presentatie van de winst-en-verliesrekening is, omwille van het inzicht in het bijzondere karakter van de activiteiten, een nadere detaillering toegepast ten opzichte van de voorgeschreven modellen in het besluit modellen jaarrekening. Het gehanteerde model is uitgebreider dan het voorgeschreven model.

De in de toelichting opgenomen bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

Aangezien de winst-en-verliesrekening over 2019 van Royal FloraHolland in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is in de enkelvoudige jaarrekening volstaan met de weergave van een beknopte winst-en-verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

Gevolgen van het coronavirus voor onze bedrijfsactiviteiten en het toepassen van de continuïteitsveronderstelling

De wereldwijde uitbraak van het coronavirus en de daarmee gepaard gaande maatregelen in het openbare leven hebben een grote impact op de sierteeltsector. Door de uitbraak van het coronavirus is de productomzet van bloemen en planten in de laatste 2 weken van maart 2020 ten opzichte van dezelfde periode in 2019 afgenomen met 67%. Als gevolg van de directe relatie met de productomzet zijn de bedrijfsbaten van Royal FloraHolland over de laatste 2 weken van 2020 ook significant afgenomen.

Als reactie op deze crisis doet Royal FloraHolland alles om de sierteeltsector overeind te houden en om kwekers en kopers te ondersteunen in deze zware tijd. Snelle actie is ondernomen om de veiligheid van onze medewerkers te garanderen, de markt waar nog mogelijk zo goed mogelijk te laten functioneren met het opzetten van aanbodregulering op de klok, de economische schade waar mogelijk (voor Royal FloraHolland en de hele sector) te beperken, afspraken met banken te maken over de wijze waarop de noodkredieten kunnen worden verstrekt en zorg te dragen dat

onze bedrijfsvoering overeind blijft, in het belang van onze leden en hun kopers. Tevens is besloten tot het waar mogelijk en zinvol besparen van kosten, door het terugbrengen van de inzet van uitzendkrachten en externe medewerkers, het temporiseren of stopzetten van niet urgente projecten en het reduceren van de inzet van externe dienstenleveranciers.

Royal FloraHolland heeft vijf scenario's doorgerekend aangaande de mogelijke impact van het coronavirus op de bedrijfsbaten-ontwikkeling voor de komende 12 maanden (restand 2020 en begin 2021). Er is gekozen voor een 'basis-scenario' met daarin een forse terugval van de productomzet, met daaromheen scenario's die nog pessimistischer van aard zijn. De voorspelling van de bedrijfsbaten is de meest belangrijke en onzekere factor hierin.

In het basis-scenario en het pessimistische scenario is ook rekening gehouden met de eerder genoemde kostenbesparende maatregelen en investeringsreducties waartoe reeds besloten is door Royal FloraHolland. Bij deze gekozen maatregelen is het uitgangspunt dat de reguliere bedrijfsvoering, compliance en de uitrol van de belangrijkste strategische projecten niet in het geding komen. Ook zijn de dempende maatregelen van overheidswege meegenomen in de analyses. Deze kosten-, investerings- en overheidsmaatregelen werken wel degelijk mitigerend, maar kunnen niet de grotendeels weggevallen bedrijfsbaten compenseren. Tevens zijn mogelijke (financiële) risico's geïnventariseerd die als een gevoeligheid zijn doorgerekend en als alternatieve scenario's zijn gepresenteerd van het basis-scenario en het pessimistische scenario.

Naast resultaatsprojecties zijn er ook liquiditeitsprognoses opgesteld van alle scenario's. In deze prognoses is nog niet de komst van een mogelijk noodfonds voor de sierteeltsector opgenomen.

Dankzij prudent financieel beleid beschikt Royal FloraHolland over een volledig ongebruikte kredietfaciliteit op het moment van aanvang van de coronacrisis (medio maart 2020). Uit de analyses blijkt in het basis-scenario dat Royal FloraHolland voldoende ruimte heeft binnen de beschikbare kredietfaciliteit de komende 12 maanden, waarbij in alle gekozen scenario's wel in substantiële mate gebruik gemaakt zal moeten worden van de beschikbare kredietfaciliteit (€ 195 miljoen). In het basis-scenario met aanvullende pessimistische scenario's zal binnen 12 maanden de kredietfaciliteit volledig gebruikt zijn. In lijn met de prudente financieringswijze die wordt nagestreefd is Royal FloraHolland reeds in gesprek met haar (huis)banken voor (extra) kredietruimte. Op deze wijze wordt voorzien in de continuïteit van Royal FloraHolland, ook in het meest negatieve scenario.

Op basis van het basis-scenario zal het covenant (Net Debt/ EBITDA) van de huidige Revolving Credit Facility aan het eind van de komende 12-maandsperiode onvoldoende zijn (meetdatum 31 december 2020). Het spreekt voor zich dat hiervoor een oplossing gezocht moet worden met de banken, voor het geval een dergelijke situatie zich mocht manifesteren.

Voorspellen in deze periode is heel moeilijk; er is sprake van materiële onzekerheid als gevolg van COVID-19. Op grond van de inzichten van nu, de uitgevoerde scenarioanalyses, de gesprekken met de banken, de genomen maatregelen en mogelijk aanvullende

maatregelen, heeft de directie vastgesteld dat het gebruik van de continuïteitsveronderstelling passend is.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Consolidatiegrondslagen

In de geconsolideerde jaarrekening 2019 zijn opgenomen Royal FloraHolland en zijn groepsmaatschappijen waarmee Royal FloraHolland een organisatorische en economische eenheid vormt (tezamen 'de groep' genoemd). Groepsmaatschappijen zijn ondernemingen waarin Royal FloraHolland direct of indirect een beslissende zeggenschap in besturing en financieel beleid heeft.

Beslissende zeggenschap wordt verondersteld aanwezig te zijn indien Royal FloraHolland meer dan 50% van het aandelenkapitaal bezit, dan wel zodanig bijzondere rechten heeft, zoals potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend, dat deze onderneming daardoor als groepsmaatschappij moet worden beschouwd.

De groepsmaatschappijen zijn integraal in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen. Het aandeel van derden in het vermogen en in het resultaat wordt afzonderlijk vermeld. Intercompany-transacties en onderlinge vorderingen en schulden worden geëlimineerd. Consolidatie en deconsolidatie geschieden op moment van verkrijging of vervreemding van de beslissende zeggenschap. De groepsmaatschappijen zijn volgens de grondslagen van waardering en resultaatbepaling van Royal FloraHolland in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt.

In de organisatiestructuur heeft Royal FloraHolland ervoor gekozen de activiteiten die direct dienstbaar zijn aan zijn kernactiviteiten

onder te brengen in de coöperatie. De niet direct aan het veiling-bedrijf dienstbare activiteiten zijn, evenals een aantal andere financiële belangen, ondergebracht in deelnemingen.

Zie pagina 118 voor de consolidatiekring. In 2019 is de deelneming Hubways N.V. vervreemd en zijn de groepsmaatschappijen V.O.F. D.Z.F. Naaldwijk, Greenparc Ontwikkeling v.o.f., FH Vastgoed V B.V. en Cash & Carry Bleiswijk Vastgoed B.V. geliquideerd.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA, RESULTAATBEPALING EN KASSTROMEN

Algemeen

De grondslagen voor waardering van activa en passiva en resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs, tenzij anders vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Valutaomrekening

De functionele valuta van Royal FloraHolland is euro. Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetair balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Niet-monetaire

balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum.

Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt in de balans opgenomen als:

- het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die een actief in zich bergt, zullen toekomen aan de groep; en
- de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op basis van de verwachte economische levensduur:

- Software: afschrijving over 3 - 7 jaar.
- Goodwill: afschrijving over 10 jaar.

Bijzondere waardeverminderingen kunnen voorkomen als zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet (volledig) terugverdiend wordt.

De kosten van ontwikkeling van software worden geactiveerd indien voldaan is aan de daaraan gestelde voorwaarden ter zake van de technische, commerciële en financiële haalbaarheid. Bij het doorlopen van de ontwikkelingsfasen wordt op een aantal onderdelen gebruikgemaakt van schattingen ten aanzien van het activeren van uren voor onderzoek en ontwikkeling.

Ter hoogte van de balanswaarde wordt een wettelijke reserve aangehouden. In het kader van een eventuele bijzondere waardevermindering wordt goodwill die is ontstaan in een overname vanaf de overnamedatum toegerekend aan de kasstroomgenererende

eenheid marktplaats die door de overname voordeel zal halen uit de overgenomen activiteiten in combinatie met de ontwikkeling van software door Royal FloraHolland.

Oordelen en schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de groep zich diverse oordelen en schattingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op verwachte economische levensduur:

- Terreinen en niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbare activa worden niet afgeschreven.
- Bedrijfsgebouwen en terreinvoorzieningen: afschrijving over 10 - 33 1/3 jaar.
- Installaties, emballage en logistieke middelen & andere vaste bedrijfsmiddelen: afschrijving over 5 - 10 jaar.

In de kostprijs worden de kosten van groot onderhoud opgenomen zodra de kosten zich voordoen en aan de activeringscriteria is voldaan. Deze worden afgeschreven over de geschatte termijn waarvoor het onderhoud is gepleegd. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bijzondere waardeverminderingen kunnen voorkomen als zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet (volledig) terugverdiend

kan worden in de toekomst. (Zie ook hierna volgende toelichting, bijzondere waardeverminderingen vaste activa.)

De vrije gronden bestemd voor verkoop aan derden worden niet beschouwd als economisch uitwisselbaar en zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs per locatie onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

De vrije gronden bestemd voor verkoop aan handelspartijen of eigen gebruik in Aalsmeer, Naaldwijk en Rijnsburg worden beschouwd als economisch uitwisselbaar.

Vastgoedbeleggingen zijn onroerende zaken die worden aangehouden om huuropbrengsten te realiseren en niet dienen voor eigen gebruik. Onder de vastgoedbeleggingen worden separaat onroerende zaken in aanbouw of ontwikkeling voor toekomstig gebruik als belegging opgenomen.

De eerste waardering van een vastgoedbelegging geschiedt tegen de verkrijgingsprijs, inclusief de transactiekosten. Na de eerste verwerking worden de vastgoedbeleggingen gewaardeerd tegen historische kostprijs (minus cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen).

Een vastgoedbelegging wordt niet langer geactiveerd in geval van afstoting. Bij permanente buitengebruikstelling wordt een bijzondere waardevermindering verantwoord indien geen toekomstige economische voordelen meer worden verwacht.

De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt bepaald door het verschil tussen de netto-opbrengst en de boekwaarde van het actief en wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij verkoop wordt het gerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve opgenomen in de overige reserves.

Bijzondere waardeverminderingen vaste activa

Belangrijk onderdeel van de strategie van Royal FloraHolland is het bieden van aantrekkelijke marktplaatsen om 'de handel' optimaal te faciliteren en aan zich te kunnen binden. Deze strategie brengt aanzienlijke investeringen in activa, vooral in gebouwen, terreinen en software met zich mee. Hierbij heeft Royal FloraHolland een langetermijnvisie, waarbij echter door marktomstandigheden en ontwikkelingen in de financiële, digitale en onroerendgoedwereld fluctuaties op middellange en lange termijn in de waardering van de vaste activa niet uit te sluiten zijn. Ondanks deze langetermijnvisie kunnen daarom deze fluctuaties leiden tot bijzondere waardeverminderingen.

Royal FloraHolland evalueert periodiek zijn beleid ten aanzien van afschrijvingen, waarderingsgrondslagen en investeringen, in het bijzonder ten aanzien van investeringen in gebouwen, terreinen en software. Op iedere balansdatum beoordeelt Royal FloraHolland of er aanwijzingen zijn dat een actief of een kasstroomgenererende eenheid aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Als dergelijke aanwijzingen aanwezig zijn, wordt de boekwaarde aan de realiseerbare waarde, zijnde de laagste van de directe en de indirecte opbrengstwaarde, van het actief getoetst.

Financiële vaste activa

De groep beoordeelt op elke balansdatum of een financieel actief of een groep van financiële activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Voor alle categorieën financiële activa die tegen (geamortiseerde) kostprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen, de omvang van het verlies uit hoofde van de

bijzondere waardevermindering bepaald en in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van het verlies bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Deelnemingen waarbij invloed van betekenis op het financiële en zakelijke beleid wordt uitgeoefend, zijn gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij een aandeelhoudersbelang van meer dan 20%. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Royal FloraHolland in deze situatie geheel of ten dele instaat voor de schulden van de deelneming of het stellige voornemen heeft de deelneming in staat te stellen haar schulden te betalen, wordt een voorziening getroffen.

Deelnemingen waarbij geen invloed van betekenis op het financiële en zakelijke beleid wordt uitgeoefend, zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs onder aftrek van nodig geachte afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Onder de financiële vaste activa opgenomen vorderingen zijn gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs, eventueel verminderd met noodzakelijke geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Fusies en overnames

Een overname wordt volgens de purchase accounting methode in de jaarrekening verwerkt. Dit betekent dat op overnamedatum de overgenomen activa en verplichtingen gewaardeerd worden tegen reële waarden. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de vennootschap in de reële waarden van de overgenomen identificeerbare activa en verplichtingen op het moment van de transactie van een deelneming, wordt als goodwill verwerkt.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs van de voorraden wordt bepaald op grond van de First-in, First-out-regel. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De bijkomende kosten omvatten onder meer eventuele invoerrechten en andere belastingen, transport- en behandelingskosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van de voorraden. De opbrengstwaarde wordt bepaald op basis van prijzen van de meest recente verkooptransacties minus de geschatte verkoopkosten.

Vorderingen

De verstrekte leningen en overige vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde plus transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Indien geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen, de tegoeden op bankrekeningen die worden opgenomen tegen nominale waarde. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de groep, worden als financiële vaste activa gerubriceerd.

Certificaten

Leden participeren in het vermogen van de coöperatie door het (vol)storten en aanhouden van certificaten A (eigen vermogen) en certificaten B (vreemd vermogen). Daarnaast kan de coöperatie met leden, alsook met niet-leden, overeenkomen dat zij onder bepaalde voorwaarden kunnen deelnemen in het vreemd vermogen van de coöperatie en op die manier participeren in certificaten C en certificaten D.

Per 31 december 2016 is het dan bestaand tegoed van een lid op zijn participatierekening aangewend ter volstorting van zijn certificaat A. Voor zover het tegoed méér dan € 20 duizend bedroeg, was het meerdere zijn tegoed op de participatierekening. Dit tegoed, alsook het participatierekeningbedrag van een oud-lid per die datum, betreft het Eindsaldo.

De voorwaarden waaronder leden en/of niet leden kunnen participeren in certificaten, waaronder bepalingen omtrent rente en uitkeerbaarheid/opeisbaarheid van de gestorte tegoeden, worden uiteengezet in artikel 17 en artikel 40 van de statuten van de coöperatie.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de groep op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde.

Pensioenen

Royal FloraHolland heeft een pensioenregeling (middelloonregeling) met toegezegd-pensioenbijdrage, waarvan de nominale aanspraken verzekerd zijn middels een gesepareerd depot dat is ondergebracht bij een verzekeraar. De toegekende pensioenaanspraken worden door middel van jaarlijkse pensioenbetalingen aan de verzekeraar gefinancierd. De dekkingsgraad bedraagt ultimo 2019 117,8% (2018: 111,0%). De dekkingsgraad ligt ruim boven het door De Nederlandsche Bank gestelde minimum van 104%.

De pensioenen zijn in 2019 niet geïndexeerd. Voor de pensioenregelingen geldt dat de premiebetalingen als last worden verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben.

Jubilea

De voorziening jubilea betreft de contante waarde van aan verstreken dienstjaren toe te rekenen kosten van toekomstige jubileum-uitkeringen, rekening houdend met de kans op tussen-

tijdse uitdiensttreding en overlijden. De contante waarde is gebaseerd op een disconteringsvoet van 0,4% (2018: 1,2%).

Reorganisatie

De voorziening reorganisatie betreft toe te rekenen kosten voor boventalligen gebaseerd op het sociaal plan. De voorziening reorganisatie is gewaardeerd op nominale waarde.

Statiegelden

Statiegeldverplichtingen zijn opgenomen tegen de statiegeldwaarde van de op balansdatum in omloop zijnde meermalige emballage onder aftrek van een geschat bedrag voor emballage die niet retour zal komen. Jaarlijks vindt er een vrijval plaats van de statiegeldverplichtingen van de op balansdatum in omloop zijnde meermalige emballage. De omvang van het vrijvalpercentage voor het boekjaar 2019 is bepaald op 1,4%, net als in 2018.

Kortlopende schulden

Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde. In geval dat de vervolwaardering niet tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening plaatsvindt, wordt bij de eerste waardering de reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies wordt in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende nettoverplichting. In geval van operationele leasing zijn de lease-betalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Bij operationele leases waar Royal FloraHolland acteert als lessor worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden rechtstreeks ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Bepaling van het resultaat

Het resultaat, zijnde het saldo van bedrijfsbaten en -lasten over het boekjaar, is toegerekend aan het jaar waarop het betrekking heeft. Bedrijfsbaten ('winsten'), niet zijnde productomzet, zijn verantwoord

voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Bedrijfslasten ('verliezen') die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar zijn verwerkt indien en voor zover deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengsten

Opbrengsten uit levering van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de goederen zijn overgedragen aan de koper, Royal FloraHolland niet meer over de goederen kan beschikken, de opbrengsten op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald en waarschijnlijk is dat de opbrengsten zullen toevloeien aan Royal FloraHolland.

Opbrengsten uit dienstverlening geschieden naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten, onder de voorwaarde dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Resultaat deelnemingen

Van deelnemingen waarbij de groep geen beslissende zeggenschap heeft, wordt het aandeel in het resultaat van de deelneming in de winst-en-verliesrekening verantwoord volgens de nettovermogenswaarde. Voor zover er niet volgens nettovermogenswaarde wordt gewaardeerd, betreft het resultaat de in het verslagjaar ontvangen dividenden en eventuele bijzondere waardeveranderingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Dividenden

Te ontvangen dividenden van niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen en effecten, worden verantwoord zodra Royal FloraHolland het recht hierop heeft verkregen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting is berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. Voor belastbare of verrekenbare tijdelijke verschillen is een latente belastingverplichting of latente belastingvordering opgenomen. De latente belastingvordering is opgenomen onder de vlottende activa indien verwacht wordt dat deze vordering in de toekomst verrekend kan worden. Voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie is een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening in de toekomst. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde waarbij is uitgegaan van het geldende en toekomstige belastingtarief (25% - 21,7%).

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappijen en de verkoopprijs van de verkochte groepsmaatschappijen zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in deze groepsmaatschappijen aanwezige geldmiddelen zijn op de aankoopprijs respectievelijk de verkoopprijs in mindering gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Derivaten en financiële risico's

Derivaten

Royal FloraHolland houdt geen financiële instrumenten voor handelsdoeleinden en geeft deze ook niet uit. De groep maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals renteswaps ter afdekking van de gelopen risico's betreffende de rente- en valutastommelingen.

De afdekkingen die aan deze strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord.

De waardering van het derivaat is afhankelijk van de afgedekte post en is als volgt:

- Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, dan wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijs hedge nog niet in de balans is verwerkt, wordt ook het hedge-instrument niet gehewardeerd.

De resultaatbepaling is als volgt:

- Op elke balansdatum wordt bepaald of sprake is geweest van ineffectiviteit.
- Indien de kritische kenmerken van het hedge-instrument en van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn of zijn geweest, is dit een indicatie dat de kostprijs hedge een ineffectief deel bevat.
- Het eventuele ineffectieve deel wordt bepaald door middel van de dollaroffsetmethode.
- Indien en voor zover de ineffectiviteit per balansdatum op cumulatieve basis in een verlies resulteert, wordt de ineffectiviteit verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Kostprijs hedge-accounting wordt beëindigd indien:

- Het hedge-instrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend. Het cumulatieve gerealiseerde resultaat op het hedge-instrument dat nog niet in de winst-en-verliesrekening was verwerkt toen er sprake was van een effectieve hedge, wordt afzonderlijk in de overlopende posten in de balans verwerkt tot de afgedekte transactie plaatsvindt.
- De hedgerelatie niet meer voldoet aan de criteria voor hedge-accounting.

Beheer van valutarisico's

Transacties in vreemde valuta vinden slechts in beperkte mate plaats. Ook activa en passiva luiden doorgaans in euro's. Uit dien hoofde is het valutarisico beperkt.

Beheer van renterisico's

Royal FloraHolland volgt de marktrenteontwikkelingen intensief. Het beleid van Royal FloraHolland ten aanzien van het renterisico heeft ten doel de rentekosten te beperken. Gegeven de rentestand is slechts een beperkt deel van de schulden met variabele rente afgedekt met renteswaps.

De renteswaps maken deel uit van een effectieve hedgerelatie waarbij kostprijs hedge-accounting wordt toegepast op basis van individuele documentatie. Bij kostprijs hedge-accounting worden gedurende de looptijd de renteswaps gewaardeerd tegen historische kostprijs. Waardeveranderingen worden niet verwerkt in de winst-en-verliesrekening behalve als de ineffectiviteit per balansdatum op cumulatieve basis in een verlies resulteert.

Beheer van liquiditeitsrisico's

Met kredietinstellingen zijn in het bankconvenant nadere afspraken gemaakt over de kredietwaardigheidsratio's van Royal FloraHolland. Voor de kredietfaciliteit zijn geen activa als zekerheid afgegeven. Voor één banklening van een groepsmaatschappij is hypothecaire zekerheid op het onroerend goed gevestigd en zijn de huurpenningen en vorderingen verpand.

Beheer van debiteurenrisico's

Om het risico van oninbare debiteurenvorderingen te beheersen, wordt dit voortdurend bewaakt. De dienstverlening van Royal FloraHolland is over een grote groep klanten verspreid waardoor er geen sprake is van een grote concentratie van de debiteurenvorderingen. Een overwegend deel van de debiteurenvorderingen wordt afgedekt door bankgaranties en een kredietverzekeringsspolis ingeval er een 14 dagen krediet wordt verstrekt voor Royal FloraHolland Connect-aankopen.

Toelichting op de geconsolideerde balans 2019

(bedragen x € 1.000)

VASTE ACTIVA

(1) Immateriële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop is als volgt:

	Goodwill	Software	Concessies	2019	2018
Stand per 1 januari	6.668	33.867	–	40.535	29.752
Mutaties					
Investerings	913	13.083	–	13.996	16.183
Overboekingen	–	353	–	353	–
Afschrijvingen	–877	–7.835	–	–8.712	–5.400
Stand per 31 december	6.704	39.468	–	46.172	40.535
Cumulatieve aanschafwaarde	8.782	59.763	6.361	74.906	54.561
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	–2.078	–20.295	–6.361	–28.734	–14.026
Stand per 31 december	6.704	39.468	–	46.172	40.535

Investerings hebben voornamelijk betrekking op software. De post concessies betreft fustconcessies die in 2015 zijn afgewaardeerd.

De goodwill heeft voor een bedrag van € 5,9 miljoen betrekking op de verkrijging d.d. 22 juni 2017 door FH Diensten Holding B.V. van de aandelen van FloraXchange B.V. en zijn dochtermaatschappij FloraXchange Services B.V. De activiteiten zijn vanaf de verkrijgingsdatum verwerkt in de jaarrekening van Royal FloraHolland. De verkrijgingsprijs bevat schattingen ten aanzien van de op te leveren technische functionaliteiten en toekomstige omzet (zogenaamde 'voorwaardelijke koopsomverplichting'). Een bedrag van € 0,8 miljoen aan goodwill heeft betrekking op de verkrijging d.d. 29 maart 2019 door FH Diensten Holding B.V. van een belang van 50% in Blueroots B.V. Het belang in Blueroots B.V. is vanaf verkrijgingsdatum gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde.

De geschatte economische levensduur van goodwill is gebaseerd op 10 jaar, omdat de activiteiten relatie houdend met FloraXchange B.V. en Blueroots B.V. voor een langdurige termijn zijn verworven.

(2) Materiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	Stand per 1 januari	Investerings	Overboekings	Afschrijvingen & waarde- verminderingen	Desinvesterings	Stand per 31 december
Terreinen						
Terreinen	80.444	–	–	–	–750	79.694
Terreinvoorzieningen	30.979	1.519	1.184	–2.713	–	30.969
Subtotalen	111.423	1.519	1.184	–2.713	–750	110.663
Bedrijfsgebouwen	322.358	8.112	18.655	–34.505	–9	314.611
Installaties, emballage en logistieke middelen						
Installaties	18.451	3.315	1.127	–3.395	–	19.498
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	48.697	15.055	1.171	–15.184	–	49.739
Subtotalen	67.148	18.370	2.298	–18.579	–	69.237
Andere vaste bedrijfsmiddelen	47.251	2.331	2.727	–11.634	–	40.675
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar						
Terreinen en panden voor vrije verkoop	83.490	46	76	–123	–14.490	68.999
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	29.065	23.587	–25.293	–	–124	27.235
Subtotalen	112.555	23.633	–25.217	–123	–14.614	96.234
Totalen 2019	660.735	53.965	–353	–67.554	–15.373	631.420
Totalen 2018	661.151	66.735	–	–65.486	–1.665	660.735

	Terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Installaties, emballage en logistieke middelen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	2019	2018
Cumulatieve aanschafwaarde	145.400	928.126	267.101	158.145	150.077	1.648.849	1.595.237
Cumulatieve afschrijving & waardeverminderingen	-34.737	-613.515	-197.864	-117.470	-53.843	-1.017.429	-934.502
Stand per 31 december	110.663	314.611	69.237	40.675	96.234	631.420	660.735

De terreinen voor vrije verkoop betreffen vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen en voor verkoop aan derden, niet zijnde handelspartijen. De vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen worden aangehouden voor toekomstige verkoop aan klanten van Royal FloraHolland ter ondersteuning van de centrale marktplaatsfunctie.

In 2019 is de tweede fase van de verkoop van de terreinen bij Bleiswijk geëffectueerd, 216.000 m² met een boekwaarde van € 10 miljoen en een verkoopresultaat van € 6,6 miljoen. In 2018 was reeds 114.000 m² verkocht met een boekwaarde van € 1,5 miljoen en een verkoopresultaat van € 7,7 miljoen. Het restant van de locatie Bleiswijk is in maart 2020 verkocht. Tevens is er een perceel bouwgrond buiten het veilingterrein in Rijnsburg verkocht en de grond met betrekking tot FloriWorld.

De reële waarde van terreinen en panden voor vrije verkoop bedraagt € 103 miljoen.

Bedrijfsmiddelen in uitvoering betreffen investeringen die per balansdatum nog niet in gebruik zijn genomen. De investeringen die gedurende het jaar in gebruik genomen worden, zijn via de kolom 'overboekingen' aan de juiste activacategorie toegekend. Investerings die in 2019 in gebruik zijn genomen, zijn onder andere logistieke middelen w.o. nieuwe stapelwagens, ICT investeringen, de bijdrage aan verbetering infrastructuur (veilingroute N222 Naaldwijk), (brand)veiligheid, fustwasserij Aalsmeer, FleurCenter etage 6-7 (entree en bedrijfsrestaurant) en groot onderhoud gebouwen-installaties (elektrohangbaan).

Investeringen die ultimo 2019 nog niet in gebruik zijn genomen zijn onder andere de ontwikkeling van het nieuwe kantoor in Aalsmeer, overkapping van het stapelwagendek Naaldwijk, bijdrage aan verbetering infrastructuur (afslag Legmeerdijk Aalsmeer-Oost), bouwen van koelcel 126 Aalsmeer en herinrichten-ervangen asfalt parkeerdak Naaldwijk.

De boekwaarde van de materiële vaste activa bevat een bedrag van € 6,5 miljoen waarover Royal FloraHolland geen juridisch eigendom heeft. Dit betreft het terrein dat door RFH in erfpacht is uitgegeven aan Plant Port 2 B.V. en waarop het Green Horti Center is gevestigd.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur.

(3) Financiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	Deelnemingen	Overige vorderingen	2019	2018
Stand per 1 januari	10.544	3.093	13.637	11.333
Mutaties				
Desinvesteringen	–	–	–	–756
Investerings	1.151	–	1.151	2.031
Resultaat deelnemingen	1.803	–	1.803	2.056
Verstrekkings	500	3.300	3.800	1.073
Aflossings	–	–201	–201	–515
Terugname bijzondere waardeverminderingen	–	–	–	566
Dividenduitkering	–2.041	–	–2.041	–2.151
Overige mutaties	–	1.800	1.800	–
Stand per 31 december	11.957	7.992	19.949	13.637

Uitsplitsing van de boekwaarde van de deelnemingen per balansdatum is als volgt:

	2019	2018
FloriWorld B.V.	2.500	2.000
Plant Port I B.V.	3.008	2.873
Veiling Rhein Maas GmbH & Co KG	3.175	3.202
Plantion Holding B.V.	1.225	1.225
Overige deelnemingen	2.049	1.244
Stand per 31 december	11.957	10.544

Deelnemingen

Resultaat deelnemingen in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening bedraagt een verlies van € 0,6 miljoen (2018: winst van € 1,8 miljoen). Hierin zijn negatieve resultaten van verkooptransacties gedurende 2019 verantwoord voor een bedrag van € 2,4 miljoen (2018: € 0,2 miljoen).

Overige vorderingen

Onder deze post zijn begrepen leningen aan gelieerde ondernemingen voor een bedrag van € 6,2 miljoen (2018: € 3,1 miljoen). De rente op deze leningen bedraagt gemiddeld 5,0% (2018: 5,0%) en de leningen hebben een resterende looptijd korter dan 5 jaar.

Transacties met verbonden partijen

Alle transacties met de deelnemingen hebben plaatsgevonden tegen marktconforme condities. Verbonden partijen van RFH zijn te onderscheiden in deelnemingen en overige verbonden partijen. Overige verbonden partijen zijn: Vereniging van Bloemenveilingen in Nederland, Stichting Fonds Coöperatieve Bloemenveilingen, Bloemenbureau Holland, Plant Port 2 B.V., VvE Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer en leden van de RvC en de directie. De aard van de voornaamste transacties met verbonden partijen betreft financiering, kopers- en kwekersheffingen en loon- en algemene kosten.

VLOTTENDE ACTIVA

VORDERINGEN

Handelsdebiteuren

Alle vorderingen opgenomen onder de handelsdebiteuren hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(4) Overige vorderingen en overlopende activa	2019	2018
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.351	7.096
Vooruitbetaalde kosten	5.919	5.438
Overige vorderingen	6.164	1.579
Overlopende activa	2.787	4.518
Stand per 31 december	17.221	18.631

Overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De afname van de belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de BTW positie per jaareinde. De toename van de overige vorderingen wordt voornamelijk veroorzaakt door het opnemen van de vordering inzake de fraudeverzekering voor een bedrag van € 4,6 miljoen, als gevolg van de diefstal welke medio 2019 werd geconstateerd. Het bedrag betreft de vergoeding van de geleden schade en gemaakte kosten. De vordering is in het voorjaar van 2020 van de verzekeraar ontvangen.

De afname van de overlopende activa wordt voornamelijk veroorzaakt door met veiling Rhein Maas ter verrekenen posten inzake productomzet die door kwekers via veiling Rhein Maas is afgezet, maar die is uitbetaald door RFH voor een bedrag van € 3,3 miljoen.

GROEPSVERMOGEN**(5) Eigen vermogen**

Het eigen vermogen bedraagt per balansdatum € 223,0 miljoen (2018: € 213,9 miljoen).

Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt niet af van het enkelvoudig eigen vermogen.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

(6) Aandeel derden*	2019	2018
Stand per 1 januari	2.452	2.527
Mutaties		
Aandeel in resultaat boekjaar	285	229
Dividenduitkering	-201	-304
Stand per 31 december	2.536	2.452

* Aandeel derden heeft betrekking op derden die een minderheidsaandeel hebben in groepsmaatschappijen van Royal FloraHolland. Voor een overzicht van deelnemingen wordt verwezen naar pagina 118.

(7) Voorzieningen	Voorziening latente belastingen	Reorganisatie- voorziening	Overige voorzieningen	2019	2018
Stand per 1 januari	1.159	3.630	7.065	11.854	14.130
Mutaties					
Toevoegingen	3.728	–	1.828	5.556	5.451
Onttrekkingen	-2.670	-2.950	-2.448	-8.068	-5.707
Vrijval	–	-680	-428	-1.108	-2.020
Stand per 31 december	2.217	–	6.017	8.234	11.854

De voorziening latente belastingen vindt haar oorsprong in verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa, een gevormde kostenegalisatiereserve en een voorziening voor groot onderhoud. De voorziening latente belastingen is gevormd op basis van huidige en toekomstig vennootschapsbelastingtarief van 25,0% resp. 21,7% (2018: 25,0% resp. 20,5%).

De overige voorzieningen betreffen voorzieningen voor jubileumuitkeringen, juridische claims, uitkeringen aan langdurig zieken en vermiste CC-containers. De voorziening vermiste CC-containers is gevormd voor het tekort aan CC-containers dat is geconstateerd als gevolg van het vervangen van CC-labels gedurende het voorjaar 2019. Het tekort aan CC-containers zal worden gecompenseerd door aankoop van nieuwe CC-containers gedurende een periode van één of meerdere jaren. De overige voorzieningen hebben overwegend een looptijd langer dan 1 jaar.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Onderstaande saldi van certificaten B, certificaten C en certificaten D per 31 december 2019 hebben een looptijd langer dan 1 jaar. De uitbetalingen die gedurende 2020 zullen plaatsvinden hebben een looptijd korter dan 1 jaar en zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

(8) Certificaten B

	2019	2018
Stand per 1 januari	215.100	200.061
Mutaties		
Bijboeking vermogensbijdrage	22.186	22.085
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-537	-2.738
Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-3.098	-4.534
Overige mutaties	-	226
Stand per 31 december	233.651	215.100
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	3.098	4.534
Looptijd >1 en <5 jaar	120.289	88.400
Looptijd > 5 jaar	113.362	126.700
Totaal	236.749	219.634

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

De vermogensbijdrage bestaat uit een ingehouden bijdrage van 0,5% (2018: 0,5%) van de productomzet van leden en niet-leden. In 2019 bedroeg het totaalbedrag van de ingehouden vermogensbijdrage (verdeeld over de Certificaten A, B en D) € 24,8 miljoen (2018: € 25,3 miljoen).

Volgens de statuten, artikel 17 lid 4e, is bepaald dat indien de ratio Risicodragend Vermogen de bovengrens te boven gaat, de Ledenraad op voorstel van de directie kan besluiten meer dan alleen de oudste jaarlaag vervroegd af te lossen. In de algemene ledenvergadering van juni 2016 is besloten om als bovengrens van het Risicodragend Vermogen 55% aan te houden.

De bijschrijvingen op de Certificaten B worden rentedragend per 1 januari volgend op het jaar van bijschrijving.

In 2018 is de jaarlaag 2011 van Royal FloraHolland vervroegd afgelost voor een bedrag van € 35,5 miljoen. In 2019 heeft geen vervroegde uitkering van een jaarlaag plaatsgevonden. Over 2019 is een rente vergoed van 0,3% (2018: 0,2%). Onder voorbehoud van eventuele additionele bankfinanciering wordt in 2020 vervroegde aflossing van jaarlaag 2012 verwacht voor een bedrag van € 17,1 miljoen. In 2020 zal naar verwachting een bedrag van € 3,1 miljoen (2018: € 4,5 miljoen) worden uitbetaald aan gestopte leden.

In artikel 17 lid 4h van de statuten is geregeld dat de Certificaten B zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland.

(9) Certificaten C

	2019	2018
Stand per 1 januari	1.407	2.234
Mutaties		
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	–	–320
Uitbetalingen volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	–440	–510
Overige mutaties	135	3
Stand per 31 december	1.102	1.407
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	440	510
Looptijd >1 en <5 jaar	1.102	1.407
Looptijd > 5 jaar	–	–
Totaal	1.542	1.917

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals in de tabel toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

De op de Certificaten C ingelegde bedragen worden na vijf jaar opeisbaar. Over 2019 is een rente vergoed van 0,8% (2018: 0,7%).

In artikel 17 lid 5 van de statuten is geregeld dat de Certificaten C zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland en van houders van Certificaten B.

(10) Certificaten D	2019	2018
Stand per 1 januari	6.618	6.640
Mutaties		
Bijboeking vermogensbijdrage	409	572
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-500	-95
Uitbetalingen volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-8	-510
Overige mutaties	-	11
Stand per 31 december	6.519	6.618
Waarvan:		
Looptijd < 1 jaar	8	510
Looptijd >1 en <5 jaar	3.282	4.618
Looptijd > 5 jaar	3.237	2.000
Totaal	6.527	7.128

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.

De bijschrijvingen op de Certificaten D worden rentedragend per 1 januari volgend op het jaar van bijschrijving. In 2020 zal naar verwachting een bedrag van € 8 duizend (2018: € 510 duizend) worden uitbetaald aan gestopte niet-leden. Over 2019 is een rente vergoed van 0,3% (2018: 0,2%). Onder voorbehoud van eventuele additionele bankfinanciering wordt in 2020 vervroegde aflossing van jaarlaag 2012 verwacht voor een bedrag van € 775 duizend.

In artikel 17 lid 5 van de statuten is geregeld dat de Certificaten D zijn achtergesteld bij alle vorderingen van derden op Royal FloraHolland en van houders van Certificaten B.

(11) Langlopende bankleningen

	2019	2018
Stand per 1 januari	4.641	5.005
Mutaties		
Aflossing	-322	-364
Stand per 31 december	4.319	4.641

Het saldo langlopende bankleningen per 31 december 2019 heeft een looptijd langer dan 1 jaar, maar korter dan 5 jaar. Voor de banklening van € 4,3 miljoen is hypothecaire zekerheid op het onroerend goed gevestigd en zijn de huurpenningen en vorderingen verpand.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(12) Kredietinstellingen en liquide middelen

Hieronder is begrepen de kredietfaciliteit bij de banken. In 2017 heeft Royal FloraHolland een herfinanciering uitgevoerd waarbij een kredietfaciliteit is verkregen bij een syndicaat van banken voor in totaal € 195,0 miljoen, bestaande uit € 75,0 miljoen doorlopend krediet

en € 120,0 miljoen ter beschikking voor korte termijn leningen van 1, 3 of 6 maanden. In 2019 is de looptijd van de faciliteit verlengd tot september 2024. Ultimo boekjaar 2019 is een bedrag van € 21,7 miljoen opgenomen uit de faciliteit (2018: € 61,5 miljoen). De belangrijkste voorwaarden voor de beschikbaarheid van deze kredietfaciliteit zijn een leverage ratio waarbij de netto schuld niet meer dan 3,5 keer EBITDA (12-maandsperiode) mag bedragen en dat het risicodragend vermogen minimaal 35% moet bedragen. Deze twee ratio's worden twee maal per jaar gemeten en gerapporteerd. Royal FloraHolland voldoet per 31 december 2019 aan de ratio's zoals overeengekomen in het bankconvenant. Voor deze faciliteit zijn geen zekerheden verstrekt. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

(13) Schulden en aflossingsverplichtingen aan leden/niet-leden

Onder de schulden aan leden/niet-leden is opgenomen de nog uit te keren productomzet van 23, 24, 27, 30 en 31 december 2019. Onder de aflossingsverplichtingen leden/niet-leden is opgenomen de aflossingsverplichting 2020 van de Certificaten A, B en D en Eindsaldi participatiereserves.

(14) Overige schulden en overlopende passiva

	2019	2018
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.072	3.763
Vakantiegeld en -dagen	11.420	11.544
Rentekosten banken en ledenlening	3.218	3.329
Overlopende passiva	1.140	3.976
Overige schulden	36.295	28.917
Stand per 31 december	56.145	51.529

Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De afname van overlopende passiva wordt met name verklaard door afwikkeling van de schuld aan VVE VBA, welke ultimo 2018 € 1,8 miljoen bedroeg. De toename van overige

schulden wordt enerzijds verklaard doordat per 31 december 2018 reeds een voorschotnota van Bloemenbureau Holland (BBH) ad € 3,8 miljoen inzake heffing kwartaal 1 2019 was voldaan. Daarnaast is het bedrag aan nog te ontvangen facturen per 31 december 2019 hoger dan per 31 december 2018.

(15) Financiële instrumenten

Algemeen

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten.

De primaire financiële instrumenten van de groep, anders dan derivaten, dienen ter financiering van de operationele activiteiten van de groep of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Tevens gaat de groep transacties aan in renteswaps om het renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de groep. Het beleid van de groep is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden.

De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van de groep zijn het renterisico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Het beleid van de groep om deze risico's te beperken, luidt als volgt:

Renterisico

Het renterisico is onderverdeeld in een reële waarde-renterisico en een kasstroom-renterisico. Voor vorderingen en schulden met

variabele renteafspraken loopt Royal FloraHolland risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vast-rentende vorderingen en schulden loopt Royal FloraHolland risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten gecontracteerd ter afdekking van het renterisico.

Royal FloraHolland heeft geen omvangrijke financiële activa die reële waarde-renterisico lopen en, behalve liquide middelen, geen omvangrijke financiële activa die een kasstroom-renterisico lopen. Het door de groep gelopen risico wegens fluctuaties in de markrentes heeft voornamelijk betrekking op de variabel rentende langlopende verplichtingen van de groep.

De groep beheerst ten dele renterisico ten aanzien van de variabele rente op de Certificaten B en de bancaire lening van Javado Vastgoed B.V. door afgesloten renteswaps. Gegeven de huidige stand van de kredietfaciliteit is het risico bij stijging van de Euribor met 1% € 0,2 miljoen.

Per 31 december 2019 bedraagt het totaal aan Certificaten B van Royal FloraHolland € 236,7 miljoen (2018: € 219,6 miljoen). De rentevergoeding wordt jaarlijks vastgesteld op basis van de gemiddelde rente op 8-jaars Nederlandse staatsobligaties.

Per 31 december 2019 bedraagt de nominale waarde van de renteswapcontracten van Royal FloraHolland € 23,0 miljoen (2018: € 123,4 miljoen). Bij deze swaps wordt een variabele rente ontvangen en een vaste rente betaald. Renteswapcontracten met

een nominale waarde van € 20,0 miljoen hebben een looptijd tot en met 2021. Renteswapcontracten met een nominale waarde van € 3,0 miljoen hebben een looptijd tot en met 2022.

De reële waarde van de renteswapcontracten van Royal FloraHolland bedraagt per balansdatum € 1,1 miljoen negatief (2018: € 6,4 miljoen negatief).

Royal FloraHolland heeft geen bijstortverplichtingen ('margin calls') over renteswap-contracten. Er is dan ook geen sprake van mogelijke liquiditeitsrisico's uit hoofde van renteswapcontracten.

Daarnaast bestaat bij de intra-groepsfinanciering een kasstroom-renterisico op langlopende leningen tegen een variabele rente. Per 31 december 2019 bedroeg het percentage leningen met een variabele rente met betrekking tot de groepsfinanciering 100 procent (per 31 december 2018: 100 procent).

Kredietrisico

Kredietrisico betreft het risico dat de ene partij bij een financieel instrument haar verplichting niet zal nakomen, waardoor de andere partij een financieel verlies krijgt te verwerken. Tegenpartijen van Royal FloraHolland bij derivaten- en liquiditeitentransacties zijn beperkt tot financiële instellingen met een hoge kredietwaardigheid.

Verwachte kredietverliezen worden gewaardeerd uitgaande van alle mogelijke situaties en ontwikkelingen die er gedurende de

verwachte totale levensduur van de vordering toe kunnen leiden dat de debiteur in gebreke blijft. Aanvullend wordt de waardering van de kredietverliezen gebaseerd op informatie die met redelijke kosten en inspanning beschikbaar is, over actuele ontwikkelingen en verwachtingen ten aanzien van de markt en belangrijke handelsrelaties. Vorderingen op debiteuren die failliet zijn of surseance van betaling hebben aangevraagd worden voor 100 procent voorzien, evenals vorderingen die ouder zijn dan 1 jaar.

Partijen die diensten afnemen van Royal FloraHolland worden vooraf beoordeeld op kredietwaardigheid. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan kunnen van de afnemer bepaalde zekerheden worden verlangd ter beperking van het risico van oninbaarheid.

De groep neemt het kredietrisico van leden en aanvoerders volledig over door te garanderen dat leden en aanvoerders wekelijks betaald krijgen voor de door hen verkochte en geleverde producten, doch uitsluitend voor zover de facturering en incasso door Royal FloraHolland heeft plaatsgevonden en mits door de leden en aanvoerders is voldaan aan de eisen in de daarvoor geldende bepalingen in het Veilingreglement. De groep heeft richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken (~90% van het debiteurensaldo is gedekt door de kredietrisicoverzekering). Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep minimaal. Binnen de groep zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico's.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico betreft het risico dat Royal FloraHolland problemen zal hebben om de financiële middelen bijeen te brengen die nodig zijn om te voldoen aan haar korte termijn verplichtingen.

Zorgvuldig beheer van het liquiditeitsrisico brengt met zich mee dat Royal FloraHolland voldoende liquide middelen aanhoudt en dat voldoende financieringsruimte voorhanden is, in de vorm van toegezegde en gecommitteerde kredietfaciliteiten.

Periodiek worden door Corporate Finance liquiditeitsplanningen opgesteld. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de liquiditeitsplanningen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen, waaronder bankgaranties en mogelijk versneld uitbetalen van statiegelden, die als kortlopende schulden zijn geclassificeerd. Voor een toelichting op de liquiditeitsrisico's van de renteswaps wordt verwezen naar de toelichting op de renteswaps. Voor een toelichting op de kredietfaciliteit en bijbehorende convenanten wordt verwezen naar de toelichting op de langlopende schulden.

(16) Niet in de balans opgenomen verplichtingen en regelingen

Geconsolideerd	31 december 2019				31 december 2018			
	< 1 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	totaal	< 1 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	totaal
Investeringsverplichtingen	17.666	368	–	18.034	28.514	15	–	28.529
Lease verplichtingen	1.359	1.328	–	2.687	1.404	1.879	–	3.283
Huurverplichtingen	1.193	2.340	–	3.533	1.189	2.528	–	3.717
Garanties	1.673	–	–	1.673	1.713	–	–	1.713
Overige dienstverleningscontracten	47.348	110.481	4.464	162.293	23.130	28.712	–	51.842
	69.239	114.517	4.464	188.220	55.950	33.134	–	89.084

De investeringsverplichtingen zijn ten opzichte van 2018 met € 10,5 miljoen gedaald. Dit wordt verklaard door afwikkeling van verplichtingen per 31 december 2018 voor in totaal € 2,6 miljoen ten behoeve van infrastructurele aanpassingen om de ontsluiting van de marktplaatsen te verbeteren. Daarnaast bestond per 31 december 2018 een groot aantal investeringsverplichtingen van kleinere omvang voor in totaal € 7,9 miljoen, welke in 2019 zijn afgewikkeld.

Royal FloraHolland heeft bankgaranties afgegeven voor in totaal € 1,7 miljoen (2018: € 1,7 miljoen).

De overige dienstverleningscontracten zijn significant gestegen ten opzichte van 2018, door de outsourcing van IT (€ 88 miljoen), het aangaan van een meerjarig contract voor facilitaire dienstverlening (€ 36 miljoen) en voor het (groot) onderhoud van gebouwen en terreinen (€ 34 miljoen).

De minimale toekomstige huuropbrengsten bedragen € 13,0 miljoen en zijn als volgt over de komende jaren verdeeld:

- < 1 jaar: € 12,9 miljoen
- > 1 jaar < 5 jaar: € 0,1 miljoen
- > 5 jaar: € 19,6 duizend

Daarnaast zijn nog diverse claims tegen RFH ingediend en zijn geschillen aanhangig. Alle claims worden betwist. Over de claims en geschillen is door Royal FloraHolland waar nodig en relevant juridisch advies ingewonnen. De afloop van de onderhandelingen en/of procedures kan evenwel niet met zekerheid worden voorspeld.

Toelichting op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening 2019

(bedragen x € 1.000, tenzij anders aangegeven)

PRODUCTOMZET (x € 1 miljoen)	2019	2018
Totaal klokomzet	1.949	1.964
Directe omzet	2.842	2.684
Totaal productomzet Royal FloraHolland	4.791	4.648

Het totaalaandeel klokomzet van Royal FloraHolland is in 2019 40,7% (2018: 42,3%).

Het aandeel directe omzet is in 2019 59,3% (2018: 57,7%). De productomzet gerealiseerd door leden van Royal FloraHolland is in 2019 € 4.526 miljoen (2018: € 4.402 miljoen) en de productomzet van overige aanvoerders is in 2019 € 265 miljoen (2018: € 246 miljoen).

Leden kunnen gebruikmaken van de regeling Tijdelijke Ontheffing Leden omzet (TOL), waarover provisie aan Royal FloraHolland wordt afgedragen. In 2019 is over € 209 miljoen (2018: € 227 miljoen) aan productomzet een naheffing TOL-provisie door leden betaald aan Royal FloraHolland.

BEDRIJFSLASTEN**(17) Lonen en salarissen**

	2019	2018
Salarissen eigen werknemers	101.053	106.640
Personeel derden	37.162	41.873
	138.215	148.513

In de lonen en salarissen van € 101,0 miljoen is een bedrag van € 1,1 miljoen (2018: € 5,2 miljoen) ten behoeve van reorganisatievergoedingen opgenomen, welke volledig onder de kortlopende schulden is verantwoord.

Vergoeding raad van commissarissen en beloning directie

De vergoeding van de raad van commissarissen en de beloning van de directie zijn gebaseerd op de bedragen die in het boekjaar ten laste van het resultaat zijn gekomen.

De vergoeding voor de raad van commissarissen (acht personen) bedroeg € 366 duizend (2018: € 401 duizend). Dit betreft een vaste vergoeding voor hun werkzaamheden.

De voorzitter van de raad van commissarissen ontvangt € 50 duizend per jaar plus een tegemoetkoming van € 50 duizend voor een waarnemer van zijn werkzaamheden in zijn eigen productiebedrijf. De vicevoorzitter ontvangt € 36,5 duizend per jaar. De leden ontvangen € 31,5 duizend per jaar. Voor de deelname aan de commissies ontvangt de voorzitter van de commissie € 10 duizend per jaar en de leden € 5 duizend. De commissarissen ontvangen tevens een vaste vergoeding voor reis- en verblijfkosten van € 2,5 duizend per jaar. De voorzitter van de raad van commissarissen declareert reis- en verblijfkosten.

De coöperatie neemt de kosten van eventuele opleidingen van commissarissen of advies aan de raad van commissarissen op zich.

De totale beloning voor de directie bedroeg in 2019 € 1,1 miljoen (2018: € 736 duizend).

De variabele beloning is voor de directieleden gezamenlijk € 181 duizend.

De variabele beloning is voor S. van Schilfgaarde 23% van het vaste salaris en voor D. van Mechelen 16% van het vaste salaris. De loonkosten van D. van Mechelen voor 2018 zijn vanaf indiensttreding per 1 oktober 2018.

Beloning directie*	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	Vast	Vast	Variabel	Variabel	Pensioen	Pensioen	Totaal	Totaal
D. van Mechelen (per 1/10/2018)	392	94	61	17	11	3	464	114
S. van Schilfgaarde	519	502	120	109	11	11	650	622
	911	596	181	126	22	14	1.114	736

* Tabel is exclusief werkgeversdeel sociale lasten Royal FloraHolland. In 2019 betrof het werkgeversdeel sociale lasten voor D. van Mechelen € 24 duizend (2018: € 6 duizend), S. van Schilfgaarde € 24 duizend (2018: € 23 duizend).

Met ingang van 2015 is het niet meer mogelijk om pensioen op te bouwen boven een jaar-inkomen van € 108 duizend. Royal FloraHolland heeft ervoor gekozen om de pensioenpremie te compenseren en aan het salaris toe te voegen. De pensioencompensatie voor D. van Mechelen bedroeg € 32 duizend (2018: € 8 duizend) en voor S. van Schilfgaarde € 45 duizend (2018: € 44 duizend). Over dit deel, verantwoord onder het vaste salaris, wordt geen variabele beloning uitgekeerd.

Gemiddeld aantal medewerkers en fte's

	2019	2018	2019	2018
	Gemiddeld aantal medewerkers	Gemiddeld aantal medewerkers	Gemiddeld aantal fte's	Gemiddeld aantal fte's
Operations	1.888	1.895	1.412	1.436
Commercie	467	475	411	416
Staf	235	266	219	243
Royal FloraHolland	2.590	2.636	2.042	2.095
Deelnemingen*	59	65	57	59
	2.649	2.701	2.099	2.154

* Waarvan 41 medewerkers (40 fte's) werkzaam in het buitenland.

(18) Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen

	2019	2018
Immateriële vaste activa	8.712	5.400
Materiële vaste activa	67.677	65.906
	76.389	71.306

(19) Overige bedrijfslasten

De overige bedrijfslasten bedragen in 2019 € 110,5 miljoen (2018: € 112,5 miljoen).

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant en de accountantsorganisatie en het gehele netwerk waartoe deze accountantsorganisatie behoort, zijn als volgt voor de groep:

Accountantskosten

	PwC Nederland	PwC Kenia	Totaal
2019			
Onderzoek van de jaarrekening	326	16	342
Adviesdiensten op fiscaal terrein	35	21	56
	361	37	398

Bovenstaande honoraria voor onderzoek van de jaarrekening zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

(20) Vennootschapsbelasting

	2019	2018
Uit hoofde van resultaat boekjaar	-1.737	353
Mutatie latenties	341	32
	-1.396	385

Belastingdruk

	2019	2018
Toepasselijk tarief	25,0%	25,0%
Effectief belastingpercentage	20,0%	-22,9%

Het lagere effectieve belastingpercentage, ten opzichte van het 'toepasselijke tarief' in 2019 is voornamelijk het gevolg van het negatieve resultaat voor belasting en toekomstige wijziging in het tarief vennootschapsbelasting.

(21) Overheidssubsidies

Gedurende het boekjaar 2019 heeft Royal FloraHolland de volgende overheidssubsidies ontvangen:

- Subsidie ontvangen van de provincie Zuid-Holland inzake de reconstructie van de N213. Over het boekjaar 2019 is een bedrag van € 590 duizend ontvangen. Het ontvangen bedrag is verantwoord onder de bedrijfsmiddelen in uitvoering.
- Subsidie praktijkleren: de subsidie is een tegemoetkoming voor de kosten die Royal FloraHolland maakt voor de begeleiding van een leerling, deelnemer of student. Ook is de subsidie een tegemoetkoming in de loon- of begeleidingskosten van een promovendus of technologisch ontwerper in opleiding. Over het boekjaar 2019 is een bedrag van € 193 duizend ontvangen. Het ontvangen bedrag is verantwoord onder de opleidingskosten.

- Energie-investeringsaftrek (EIA): EIA maakt het mogelijk om een percentage van de kosten van (bepaalde) investeringen van de fiscale winst af te trekken. Door deze additionele aftrek ontstaat een lagere belastbare winst. Dit resulteert in een geldelijk voordeel voor de belastingplichtige. Over het boekjaar 2019 heeft Royal FloraHolland een geldelijk voordeel van € 97 duizend. Het geldelijk voordeel is verwerkt in de bepaling van de vennootschapsbelasting over het boekjaar 2019.
- Stimuleringsregeling duurzame energieproductie (SDE+): Met de SDE+ stimuleert het ministerie van Economische Zaken en Klimaat de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening in Nederland. Over het boekjaar 2019 is een bedrag van € 1 duizend ontvangen. Het ontvangen bedrag is verantwoord onder de energiekosten.

(22) Gebeurtenissen na balansdatum

De uitbraak van het coronavirus heeft zich in 2020 razendsnel ontwikkeld.

Maatregelen die door diverse overheden zijn genomen om het virus in te perken hebben ingrijpende, negatieve gevolgen gehad voor de economische activiteit in het algemeen en de sierteeltsector specifiek. Voor een nadere uiteenzetting van de gevolgen voor Royal FloraHolland wordt verwezen naar de continuïteitsparagraaf op pagina 63.

Enkelvoudige balans per 31 december 2019

(Na voorgestelde resultaatbestemming (bedragen x € 1.000))

	Toelichting	2019	2018
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	(23)	36.318	29.735
Materiële vaste activa			
	(24)		
Terreinen		103.778	103.788
Bedrijfsgebouwen		311.357	318.935
Installaties, emballage en logistieke middelen		69.237	67.150
Andere vaste bedrijfsmiddelen		40.512	47.002
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar		96.234	108.474
		621.118	645.349
Financiële vaste activa			
	(25)		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		30.013	46.022
Overige vorderingen		3.792	2.193
		33.805	48.215

	Toelichting	2019	2018
Vlottende activa			
Voorraden		555	619
Vorderingen			
Handelsdebiteuren		50.538	50.356
Vorderingen op groepsmaatschappijen		9.549	14.304
Vorderingen op deelnemingen		3.364	10
Overige vorderingen en overlopende activa	(26)	15.298	16.344
		78.749	81.014
Liquide middelen		8.804	5.694
Totaal		779.349	810.626



[Voor de staande weergave van de enkelvoudige balans klik hier.](#)

	Toelichting	2019	2018
PASSIVA			
Eigen vermogen	(27)		
Algemene reserve		124.311	125.272
Reserve rechtspersonen		2.635	2.635
Certificaten A		47.268	45.394
Eindsaldo		10.741	9.120
Wettelijke reserve		38.010	31.453
		222.965	213.874
Voorzieningen	(28)		
Voorziening latente belastingen		1.565	244
Reorganisatievoorziening		–	3.630
Overige voorzieningen		6.017	6.792
		7.582	10.666
Langlopende schulden			
Certificaten B*		233.651	215.100
Certificaten C*		1.102	1.407
Certificaten D*		6.519	6.618
		241.272	223.125

	Toelichting	2019	2018
Kortlopende schulden			
Kredietinstellingen		21.681	61.500
Schulden aan leden / niet-leden		85.529	61.900
Aflossingsverplichting aan leden / niet-leden	(13)	6.677	13.856
Schulden aan groepsmaatschappijen		13.301	31.157
Crediteuren		28.539	49.788
Statiegelden		96.969	94.277 **
Overige schulden en overlopende passiva	(29)	54.834	50.483 **
		307.530	362.961
Totaal		779.349	810.626

* Achtergestelde leningen. Deze vormen gezamenlijk met het eigen vermogen het aansprakelijk vermogen. Het aansprakelijk vermogen bedraagt ultimo 2019 € 464,2 miljoen (2018: € 437 miljoen).

** Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

 [Voor de staande weergave van de enkelvoudige balans klik hier.](#)

Enkelvoudige winst-en-verliesrekening 2019

(bedragen x € 1.000)

	2019	2018
Enkelvoudig resultaat na belastingen	5.389	-8.752
Resultaat deelnemingen na belasting	207	9.071
Resultaat na belasting	5.596	319

Toelichting op de enkelvoudige cijfers 2019

TOELICHTING ALGEMEEN

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling van de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening. In de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening 2019 zijn alleen die posten opgenomen, voor zover deze afwijken van de in de geconsolideerde balans opgenomen bedragen.

Bij het weergeven van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening is gebruikgemaakt van de vrijstellingen van artikel 2:402 BW.

Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2019

(bedragen x € 1.000)

VASTE ACTIVA

(23) Immateriële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	Software	Concessies	2019	2018
Stand per 1 januari	29.735	–	29.735	17.015
Mutaties				
Investeringsen	12.805	–	12.805	16.095
Overboekingen	355	–	355	–
Afschrijvingen	–6.577	–	–6.577	–3.375
Stand per 31 december	36.318	–	36.318	29.735
Cumulatieve aanschafwaarde	47.084	6.361	53.445	40.285
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	–10.766	–6.361	–17.127	–10.550
Stand per 31 december	36.318	–	36.318	29.735

Investeringsen hebben voornamelijk betrekking op software. De post concessies betreft fustconcessies die in 2015 zijn afgewaardeerd.

(24) Materiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	Stand per 1 januari	Investeringen	Overboekingen	Afschrijvingen & waarde- verminderingen	Desinvesteringen	Stand per 31 december
Terreinen						
Terreinen	72.810	–	–	–	–	72.810
Terreinvoorzieningen	30.978	1.519	1.184	–2.713	–	30.968
Subtotalen	103.788	1.519	1.184	–2.713	–	103.778
Bedrijfsgebouwen	318.935	8.112	18.655	–34.336	–9	311.357
Installaties, emballage en logistieke middelen						
Installaties	18.452	3.315	1.126	–3.395	–	19.498
Emballage en middelen t.b.v. het logistieke proces	48.698	15.055	1.170	–15.184	–	49.739
Subtotalen	67.150	18.370	2.296	–18.579	–	69.237
Andere vaste bedrijfsmiddelen	47.002	2.332	2.727	–11.549	–	40.512
Niet aan de bedrijfsuitoefening dienstbaar						
Terreinen en panden voor vrije verkoop	79.533	46	76	–123	–10.533	68.999
Bedrijfsmiddelen in uitvoering	28.941	23.587	–25.293	–	–	27.235
Subtotalen	108.474	23.633	–25.217	–123	–10.533	96.234
Totalen 2019	645.349	53.966	–355	–67.300	–10.542	621.118
Totalen 2018	643.822	66.552	–	–64.917	–108	645.349

	Terreinen	Bedrijfs- gebouwen	Installaties, emballage en logistieke middelen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Niet aan de bedrijfs- uitoefening dienstbaar	2019	2018
Cumulatieve aanschafwaarde	137.766	920.964	260.291	157.668	135.103	1.611.792	1.568.724
Cumulatieve afschrijving & waardeverminderingen	-33.988	-609.607	-191.054	-117.156	-38.869	-990.674	-923.375
Stand per 31 december	103.778	311.357	69.237	40.512	96.234	621.118	645.349

De terreinen voor vrije verkoop betreffen vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen en voor verkoop aan derden, niet zijnde handelspartijen. De vrije gronden voor verkoop aan handelspartijen worden aangehouden voor toekomstige verkoop aan klanten van Royal FloraHolland ter ondersteuning van de centrale marktplaatsfunctie.

In 2019 is de tweede fase van de verkoop van de terreinen bij Bleiswijk geëffectueerd, 216.000 m² met een boekwaarde van € 10,0 miljoen en een verkoopresultaat van € 9,0 miljoen. In 2018 was reeds 114.000 m² verkocht met een boekwaarde van € 1,5 miljoen en een verkoopresultaat van € 7,7 miljoen. Het restant van de locatie Bleiswijk is in maart 2020 verkocht. Tevens is er een perceel bouwgrond buiten het veilingterrein in Rijnsburg verkocht en de grond met betrekking tot FloriWorld.

De reële waarde van terreinen en panden voor vrije verkoop bedraagt € 103,0 miljoen.

Bedrijfsmiddelen in uitvoering betreffen investeringen die per balansdatum nog niet in gebruik zijn genomen. De investeringen die gedurende het jaar in gebruik genomen worden, zijn via de kolom 'overboekingen' aan de juiste activacategorie toegekend. Investerings die in 2019 in gebruik zijn genomen, zijn onder andere logistieke middelen w.o. nieuwe stapelwagens, ICT investeringen, de bijdrage aan verbetering infrastructuur (veilingroute N222 Naaldwijk), (brand)veiligheid, fustwasserij Aalsmeer, FleurCenter etage 6-7 (entree en bedrijfsrestaurant) en groot onderhoud gebouwen-installaties (elektrohangbaan).

Investerings die ultimo 2019 nog niet in gebruik zijn genomen zijn onder andere de ontwikkeling van het nieuwe kantoor in Aalsmeer, overkapping van het stapelwagendek Naaldwijk, bijdrage aan verbetering infrastructuur (afslag Legmeerdijk Aalsmeer-Oost), bouwen van koelcel 126 Aalsmeer en herinrichten-ervangen asfalt parkeerdak Naaldwijk.

De boekwaarde van de materiële vaste activa bevat een bedrag van € 6,5 miljoen waarover Royal FloraHolland geen juridisch eigendom heeft. Dit betreft het terrein dat door RFH in erfpacht is uitgegeven aan Plant Port 2 B.V. en waarop het Green Horti Center is gevestigd.

Materiële vaste activa worden afgeschreven op basis van de geschatte economische levensduur.

(25) Financiële vaste activa

De samenstelling van de boekwaarde per balansdatum en het verloop zijn als volgt:

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Overige vorderingen	2019	2018
Stand per 1 januari	46.022	2.193	48.215	40.114
Mutaties				
Resultaat deelnemingen	207	–	207	9.071
Liquidatie deelnemingen	–15.516	–	–15.516	–
Dividenduitkering	–709	–	–709	–
Overige mutaties	9	1.800	1.809	–628
Aflossingen	–	–201	–201	–515
Verstrekkingsen	–	–	–	173
Stand per 31 december	30.013	3.792	33.805	48.215

Uitsplitsing van de boekwaarde van de deelnemingen per balansdatum is als volgt:

	2019	2018
FH Diensten Holding BV	3.948	5.735
FH Vastgoed Holding BV	15.118	15.686
FH Deelnemingen Holding BV	10.899	9.037
Greenparc Ontwikkelingen V.O.F.	–	15.516
Overige deelnemingen	48	48
Totalen	30.013	46.022

In 2019 is de deelneming Greenparc Ontwikkeling V.O.F. geliquideerd.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Voor een overzicht van alle deelnemingen wordt verwezen naar de bijlage.

Overige vorderingen

Onder deze post zijn begrepen leningen aan gelieerde ondernemingen voor een bedrag van € 2,0 miljoen (2018: € 2,2 miljoen). De rente op deze leningen bedraagt gemiddeld 5,0% (2018: 5,0%) en de leningen hebben een resterende looptijd korter dan 5 jaar.

Transacties met verbonden partijen

Alle transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden tegen marktconforme condities. Verbonden partijen van RFH zijn te onderscheiden in deelnemingen en overige verbonden partijen. Overige verbonden partijen zijn Vereniging van Bloemenveilingen in Nederland, Stichting Fonds Coöperatieve Bloemenveilingen, Bloemenbureau Holland, Plant Port 2 B.V., VvE Verenigde Bloemenveilingen Aalsmeer en leden van de RvC en de directie. De aard van de voornaamste transacties met verbonden partijen betreft financiering, kopers- en kwekersheffingen en loon- en algemene kosten.

VLOTTENDE ACTIVA

VORDERINGEN

Handelsdebiteuren

Alle vorderingen opgenomen onder de handelsdebiteuren hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

(26) Overige vorderingen en overlopende activa	2019	2018
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.160	6.696
Vooruitbetaalde kosten	5.919	5.438
Overige vorderingen	6.164	1.579
Overlopende activa	2.055	2.631
Stand per 31 december	15.298	16.344

Overige vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De afname van de belastingen en premies sociale verzekeringen wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van € 5,5 miljoen met betrekking tot de te vorderen BTW positie naar € 1,0 miljoen per jaareinde 2019 (jaareinde 2018: € 6,5 miljoen). Er wordt aangifte BTW gedaan in Nederland, België en Duitsland. De toename van de overige vorderingen wordt voornamelijk veroorzaakt door het opnemen van de vordering inzake de fraudeverzekering voor een bedrag van € 4,6 miljoen, als gevolg van de diefstal welke medio 2019 werd geconstateerd. Het bedrag betreft de vergoeding van de geleden schade en gemaakte kosten. De vordering is in het voorjaar van 2020 van de verzekeraar ontvangen. De afname van de overlopende activa wordt voornamelijk veroorzaakt door met veiling Rhein Maas ter verrekenen posten inzake productomzet die door kwekers via veiling Rhein Maas is afgezet, maar die is uitbetaald door RFH voor een bedrag van € 3,3 miljoen.

(27) Eigen vermogen

Algemene reserve	2019	2018
Stand per 1 januari	125.272	137.552
Mutaties		
Mutatie wettelijke reserve	-6.557	-12.599
Dotatie resultaat huidig boekjaar	5.596	319
Stand per 31 december	124.311	125.272

Vooruitlopend op de vaststelling door de Ledenraad is het resultaat na belastingen over het boekjaar 2019 als volgt verwerkt:

	2019	2018
Ottrekking/toevoeging aan de Algemene reserve	5.596	319
Uit te betalen aan leden*	—	—
Totaal resultaat na belastingen	5.596	319

* Uit te betalen aan leden is het bedrag na aftrek van een beperkt bedrag voor toevoeging aan Certificaten A indien deze nog niet zijn volgestort.

Reserve rechtspersonen

Deze in artikel 35 van de statuten bedoelde 'reserve rechtspersonen', die per 31 december 2019 € 2,6 miljoen (2018: € 2,6 miljoen) bedraagt, is in voorgaande jaren gevormd uit het met ledenrechtspersonen verrekende vennootschapsbelastingnadeel, voortvloeiende uit de omstandigheid dat de restitutie van veilingprovisie aan ledenrechtspersonen fiscaal niet aftrekbaar is. In het boekjaar heeft geen mutatie plaatsgevonden.

Certificaten A

	2019	2018
Stand per 1 januari	45.394	43.043
Mutaties		
Bijboeking vermogensbijdrage	2.189	2.644
Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar	-220	-62
Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden	-95	-
Overige mutaties	-	-374
Bijboeking resultaat boekjaar	-	143
Stand per 31 december	47.268	45.394

In artikel 40 'Overgangsbepalingen 2016' lid 1. Participatiereserve van de statuten is geregeld dat het per 31-12-2016 bestaande tegoed van een lid op zijn participatierekening aangewend wordt ter volstorting van zijn Certificaat A. Voor zover het tegoed méér dan € 20 duizend bedraagt, is het meerdere van zijn tegoed toegevoegd aan het 'eindsaldo'. De participatiebijschrijvingen per 31-12-2016 bestonden uit de bijschrijvingen 1997 tot en met 2015 van Bloemenveiling Aalsmeer en bijschrijvingen 1997 tot en met 2015 van FloraHolland-oud.

In artikel 17 lid 3e van de statuten is geregeld dat het op het Certificaat A bijgeschreven bedrag eerst uitkeerbaar is na de vaststelling van de jaarrekening over het derde boekjaar na het boekjaar waarin het lidmaatschap van het lid eindigde, en slechts onder de voorwaarde dat de algemene vergadering, op voorstel van de directie, besluit tot het betaalbaar stellen van de Certificaten A die ingevolge deze statuten daarvoor in aanmerking komen.

Eindsaldo**2019****2018****Stand per 1 januari****9.120****17.407****Mutaties**

Aanvullende uitbetalingen gedurende lopend boekjaar

–

–279

Uitbetalingen in volgend boekjaar, opgenomen onder de kortlopende schulden

–3.085

–8.302

Overige mutaties

4.706

294

Stand per 31 december**10.741****9.120**

Het eindsaldo van een lid of oud-lid wordt in acht gelijke jaarlijkse termijnen aan dat lid of oud-lid uitgekeerd, evenwel onder de voorwaarde dat de algemene vergadering, op voorstel van de directie, telkens in het kader van de vaststelling van de jaarrekening over het voorgaande boekjaar, besluit tot de uitkering en het betaalbaar stellen van bedoelde termijn.

Wettelijke reserve**2019****2018****Stand per 1 januari****31.453****18.854****Mutaties**

Overboeking van algemene reserve – deelnemingen

–27

–122

Overboeking van algemene reserve – immateriële vaste activa

6.584

12.721

Stand per 31 december**38.010****31.453**

De wettelijke reserve is gevormd voor deelnemingen (€ 1,7 miljoen) en immateriële vaste activa (€ 36,3 miljoen). Voor deelnemingen is deze gevormd indien deze zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, maar waarin Royal FloraHolland geen overwegende zeggenschap heeft. Voor immateriële vaste activa is deze gevormd voor geactiveerde software

aangezien deze in overwegende mate te beschouwen is als ontwikkelingskosten. Voor deelnemingen is het deel wettelijke reserve gelijk aan de wijziging van de waarde van de deelnemingen op grond van het aandeel in het resultaat van de deelnemingen, verminderd met uitgekeerde dividenden. Voor immateriële vaste activa is het deel gelijk aan de historische kostprijs verminderd met afschrijvingen.

(28) Voorzieningen	Voorziening latente belastingen	Reorganisatie- voorziening	Overige voorzieningen	2019	2018
Stand per 1 januari	244	3.630	6.792	10.666	12.184
Mutaties					
Toevoegingen	3.714	–	1.828	5.542	5.320
Ottrekkingen	–2.393	–2.950	–2.317	–7.660	–4.848
Vrijval	–	–680	–286	–966	–1.990
Stand per 31 december	1.565	–	6.017	7.582	10.666

De voorziening latente belastingen vindt haar oorsprong in verschillen tussen de commerciële en fiscale waardering van materiële vaste activa, een gevormde kostenegalisatiereserve en een voorziening voor groot onderhoud. De voorziening latente belastingen is gevormd op basis van huidige en toekomstig vennootschapsbelastingtarief van 25,0% resp. 21,7% (2018: 25,0% resp. 20,5%).

De overige voorzieningen betreffen voorzieningen voor jubileumuitkeringen, juridische claims, uitkeringen aan langdurig zieken en vermiste CC-containers. De overige voorzieningen hebben overwegend een looptijd langer dan 1 jaar.

KORTLOPENDE SCHULDEN**(29) Overige schulden en overlopende passiva**

	2019	2018
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.310	3.380
Vakantiegeld en -dagen	11.420	11.544
Rentekosten banken en ledenlening	3.218	3.329
Overlopende passiva	1.140	3.976
Overige schulden	35.747	28.254*
Stand per 31 december	54.835	50.483

*Aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Alle schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

De afname van overlopende passiva wordt met name verklaard door afwikkeling van de schuld aan VVE VBA, welke ultimo 2018 € 1,8 miljoen bedroeg. De toename van overige schulden wordt enerzijds verklaard doordat per 31 december 2018 reeds een voorschot-nota van Bloemenbureau Holland (BBH) ad € 3,8 miljoen inzake heffing kwartaal 1 2019 was voldaan. Daarnaast is het bedrag aan nog te ontvangen facturen per 31 december 2019 hoger dan per 31 december 2018.

(30) Financiële instrumenten

Voor de toelichting op de financiële instrumenten wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

(31) Niet in de balans opgenomen verplichtingen en regelingen

Enkelvoudig	31 december 2019				31 december 2018			
	< 1 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	totaal	< 1 jaar	2-5 jaar	> 5 jaar	totaal
Investeringsverplichtingen	17.576	8	–	17.584	25.314	–	–	25.314
Leaseverplichtingen	1.359	1.328	–	2.687	1.404	1.879	–	3.283
Huurverplichtingen	1.103	2.340	–	3.443	1.090	2.495	–	3.585
Garanties	1.673	–	–	1.673	1.713	–	–	1.713
Overige dienstverleningscontracten	47.348	110.481	4.464	162.293	23.130	28.712	–	51.842
	69.059	114.157	4.464	187.680	54.240	33.086	–	87.326

De investeringsverplichtingen zijn ten opzichte van 2018 met € 7,7 miljoen gedaald. Dit wordt verklaard door afwikkeling van verplichtingen per 31 december 2018 voor in totaal € 2,6 miljoen ten behoeve van infrastructurele aanpassingen om de ontsluiting van de marktplaatsen te verbeteren. Daarnaast bestond per 31 december 2018 een groot aantal investeringsverplichtingen van kleinere omvang voor in totaal € 5,1 miljoen, welke in 2019 zijn afgewikkeld.

Royal FloraHolland heeft bankgaranties afgegeven voor in totaal € 1,7 miljoen (2018: € 1,7 miljoen).

De overige dienstverleningscontracten zijn significant gestegen ten opzichte van 2018, door de outsourcing van IT (€ 88 miljoen), het aangaan van een meerjarig contract voor facilitaire dienstverlening (€ 36 miljoen) en voor het (groot) onderhoud van gebouwen en terreinen (€ 34 miljoen).

De minimale toekomstige huuropbrengsten bedragen € 13,0 miljoen en zijn als volgt over de komende jaren verdeeld:

- < 1 jaar: € 12,9 miljoen
- > 1 jaar < 5 jaar: € 0,1 miljoen
- > 5 jaar: € 19,6 duizend

Daarnaast zijn nog diverse claims tegen RFH ingediend en zijn geschillen aanhangig. Alle claims worden betwist. Over de claims en geschillen is door Royal FloraHolland waar nodig en relevant juridisch advies ingewonnen. De afloop van de onderhandelingen en/of procedures kan evenwel niet met zekerheid worden voorspeld.

FISCALE EENHEID

Royal FloraHolland vormt voor de vennootschapsbelasting een fiscale eenheid met haar dochtermaatschappijen FH Vastgoed Holding B.V., Siervast B.V. en Cash & Carry Bleiswijk Vastgoed B.V. per 1 januari 2019. Belastingen worden toegerekend aan de entiteit waarop de positie betrekking heeft.

Voor de omzetbelasting vormt Royal FloraHolland een fiscale eenheid met zijn dochtermaatschappijen FH Diensten Holding B.V., FloraHolland Flower Combination B.V., Flowerdome B.V., Groen Groep Eelde B.V. en Siervast B.V.

Elk van de tot de fiscale eenheid behorende entiteiten is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van de gehele fiscale eenheid.

Aalsmeer, 16 april 2020

Steven van Schilfgaarde

CEO Royal FloraHolland

David van Mechelen

CFO Royal FloraHolland

OVERZICHT DEELNEMINGEN

Royal FloraHolland heeft een volledig of gedeeltelijk (in)direct belang in de volgende vennootschappen:

	Vestigingsplaats	2019 Belang %	2018 Belang %
FH Diensten Holding B.V.*	Honselersdijk	100	100
Agricultural Fulfilment Center B.V.*	Honselersdijk	100	100
Greenparc Ontwikkeling B.V.*	Honselersdijk	100	100
Greenparc Ontwikkeling v.o.f.*	Bleiswijk	0	50
Servi FloraHolland 2002 SL*	Valencia, Spanje	100	100
FloraHolland Flower Combination B.V.*	Honselersdijk	100	100
FH Consultancy Services Plc.*	Addis Abeba, Ethiopië	50	50
FH Services Colombia*	Bogota, Colombia	50	50
FH Services Kenya Ltd*	Nairobi, Kenia	1	1
Sierteelt Verpakkingen Pool B.V.*	Honselersdijk	100	100
De Verenigde Koelhuizen Hobaho B.V.*	Honselersdijk	100	100
Groen Groep Eelde B.V.*	Eelde	100	100
Flowerdome B.V.*	Eelde	100	100
FH Logistics Kenya B.V.*	Honselersdijk	100	100
FH Consultancy Services Plc.*	Addis Abeba, Ethiopië	50	50
FH Services Colombia*	Bogota, Colombia	50	50
FH Services Kenya Ltd*	Nairobi, Kenia	99	99
FH Services Italy S.r.l.*	Milaan, Italië	100	100
Royal FloraHolland Hong Kong Ltd.*	Hongkong, China	100	100
Royal FloraHolland Co. Ltd.(WFOE)*	Hongkong, China	100	100
Trias Westland B.V.	Poeldijk	10	33,33
Stichting administratiekantoor Hubways N.V.	Bunnik	0	25

* Deelneming wordt geconsolideerd.

	Vestigingsplaats	2019 Belang %	2018 Belang %
Hubways N.V.	Bunnik	0	25
FloraXchange B.V.*	Honselersdijk	50,056	50,056
FloraXchange Services B.V.*	Honselersdijk	100	100
Ethiopian Perishable Logistics Plc.	Ethiopië	10	10
Fresh Port Plc.	Ethiopië	99	99
CAAC B.V.	Aalsmeer	100	0
Blueroots B.V.	Honselersdijk	50	0
FH Vastgoed Holding B.V.*	Honselersdijk	100	100
Siervast B.V.*	Rijnsburg	100	100
V.O.F. D.Z.F. Naaldwijk	Honselersdijk	0	100
FH Vastgoed V B.V.	Honselersdijk	0	100
Cash & Carry Bleiswijk Vastgoed B.V.	Bleiswijk	0	100
Metz Vastgoed B.V.	Honselersdijk	90	90
Metz Vastgoed II B.V.	Honselersdijk	90	90
Javado Vastgoed B.V.*	Honselersdijk	51	51
Plant Port I B.V.	Aalsmeer	49,5	49,5
FloriWorld B.V.	Aalsmeer	33,33	33,33
HBC Beheer B.V.	Naaldwijk	30	30
FH Deelnemingen Holding B.V.*	Naaldwijk	100	100
Plantion Holding B.V.	Bemmel	35	35
Veiling Rhein Maas GmbH & Co KG	Herongen	25	25
Veiling Rhein Maas GmbH	Herongen	100	100
Sivepo C.V.*	Honselersdijk	100	100
Greenparc Ontwikkeling v.o.f.*	Bleiswijk	0	50

* Deelneming wordt geconsolideerd.

Overige gegevens

STATUTAIRE BEPALINGEN RESULTAATBESTEMMING

Omtrent de bestemming van het resultaat is in artikel 33 van de statuten van de coöperatie het volgende bepaald:

Artikel 33

1. Indien uit de exploitatierekening blijkt van een batig saldo, stelt de algemene vergadering, op voorstel van de directie, vast of dit saldo dan wel welk gedeelte daarvan, wordt toegevoegd aan de algemene reserve en welk gedeelte voor uitkering beschikbaar is.
2. Het deel van het batig saldo dat niet wordt toegevoegd aan de algemene reserve, komt ten goede aan de leden en aan degenen wier lidmaatschap in of aan het einde van het betreffende boekjaar eindigde en wel naar evenredigheid van de door hen in het betreffende boekjaar verschuldigd geworden provisie. Bedoelde bedragen worden binnen drie maanden na vaststelling van de jaarrekening uitgekeerd, met dien verstande dat indien een lid zijn Certificaat A nog niet heeft volgestort, dat bedrag of deel daarvan wordt bijgeschreven op zijn Certificaat A.
3. Blijkt uit de exploitatierekening van een tekort, dan wordt dit tekort ten laste gebracht van de algemene reserve.
4. Indien een tekort wegens zwaarwichtige redenen of redelijkerwijs niet kan worden gedelgd op de wijze als in het voorgaande lid vermeld, beslist de algemene vergadering op voorstel van de directie op welke wijze en naar welke maatstaven het tekort zal worden gedelgd.
5. Ingevolge artikel 23 lid 2 onderdeel i van deze statuten behoeven de voorstellen van de directie ingevolge dit artikel de goedkeuring van de raad van commissarissen.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de leden en de raad van commissarissen van Coöperatie
Royal FloraHolland U.A.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. ('de coöperatie') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de coöperatie en de groep (de coöperatie samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019 van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. te Aalsmeer gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van de groep en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2019; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Coöperatie Royal FloraHolland U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onzekerheid van materieel belang omtrent de continuïteit

Wij wijzen op de toelichting in de continuïteitsparagraaf (pagina 63 en 64) van de jaarrekening waarin de directie de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (COVID-19) alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. In deze toelichting is ook

beschreven dat er nog steeds significante onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed en gevolgen van het coronavirus (COVID-19) zullen zijn op de continuïteit. Deze gebeurtenissen of omstandigheden geven aan dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang die gereede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de coöperatie om haar continuïteit te handhaven. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot de aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag;
- bestuur & governance; en
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat; en
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de coöperatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen

of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de coöperatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 16 april 2020

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

J.E.M. Brinkman RA

BIJLAGE BIJ ONZE CONTROLEVERKLARING OVER DE JAAR- REKENING 2019 VAN COÖPERATIE ROYAL FLORAHOLLAND U.A.

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de coöperatie.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden voor de groeps-onderdelen bepaald om te waarborgen dat we voldoende controle-werkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Bepalend hierbij zijn de geografische structuur van de groep, de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de coöperatie opereert.

Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Aalsmeer (hoofdkantoor)

Legmeerdijk 313
Postbus 1000 1430 BA Aalsmeer
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Rijnsburg

Laan van Verhof 3
Postbus 10 2230 AA Rijnsburg
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Veiling Rhein-Maas

47638 Straelen-Herongen, Duitsland
T +49 (0)2839 59 32 00
E klantenservice@royalfloraholland.com

Naaldwijk (hoofdkantoor)

Middel Broekweg 29
Postbus 220 2670 AE Naaldwijk
T +31 (0)88 789 89 89
E klantenservice@royalfloraholland.com

Eelde

Burg. J.G. Legroweg 80
9761 TD Eelde
T +31 (0)50 309 77 77
E eelde@royalfloraholland.com

Uitgave

Royal FloraHolland

Tekst en eindredactie

Royal FloraHolland in samenwerking met C&F Report

Fotografie

Erik van der Burgt

Royal FloraHolland

Advies, concept, design en realisatie

C&F Report

Contact en informatie

Woordvoering: michelvanschie@royalfloraholland.com

Vragen: pers@royalfloraholland.com

Financieel: marcelsmit@royalfloraholland.com

Duurzaamheid: pietbriet@royalfloraholland.com

